Brevissima manuductio ad praxin medicam / opus postumum editum a filio, D. Benj. Bened. Petermanno.

Contributors

Petermann, Andreas, 1649-1703.
Petermann, Benjamin Benedict, 1680-1724.

Publication/Creation

Lipsiae : Heirs of F. Lanckisch, 1707.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/qnnrcq3n

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

R R
23
Be
B
62974/B
H
a. 2

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark
1) PETERMANN, A.
2) PETERMANN, B.B.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30520599

18

D. ANDREAS PETERMAN
Anat. et Chirurg.
Prof. Publ.
J.C. Oberdorffer sculps.

D. ANDREÆ PETERMANNI,
Anatom. & Chirurg. Prof. Publ. &
Practici Lipsiensis,

BREVISSIMA MANUDUCTIO AD PRAXIN MEDICAM,

Opus posthumum
editum
à
Filio,
D. BENJ. BENED. PETERMANNO,
Practico Lipsiensi.

Sumpt. Hæred. FRIDERICI LANCKISII,
ANNO 1707.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Ex ſchedis paternis ea, quæ arti Medicæ addi-
cti in uſum ſuum con-
vertere poſſunt, prelo
committere in animum
induxi. Proinde pericu-
lum jam facio in eden-

da ad praxin Medicam manuductione. Ratio hujus inſtituti expoſtularet, ut in præſentiarum de uſu atque fine hujus operis verba quædam proferrem. Diffiteri ſane haud queo, libellum huncce, quamdiu in manibus auditorum beati parentis mei fuit, tantum ſibi æſtimii acquiſiviſſe, ut alii etiam magni nominis

Docto-

Doctorum diſcipuli ad praxin medicam ſe applicantes copiam hujus manuſcripti, ſolutâ certæ pecuniæ ſummâ, ab iis emerint. Omnes etenim lubenter concedebant, methodum, quam autor ſecutus eſt, adeò eſſe facilem, ut ad praxin medicam inchoandam nulla compendioſior detur via. Aſt apologiam nunc

conſcribere ſuperfluum erit; liberrimum potius expectabo Lectoris judicium. Interim doleo, errores irrepſiſſe quam plurimos ex incuria typographi. Quantumvis enim curas ſecundas adhibuerim in corrigendo hoc opere: nihilominus tamen omnes minutias accurate annotare mihi non licuit; ſiquidem

mate-

materiæ, quæ tractantur, mihi fuerunt perquam notæ, & insuper unô correctô vitio, nescio, quo fato, plura alia addebat typographus. Circa stylum unicum adhuc moneo, scilicet, illum non esse adæquatum ad mentem scholasticorum, vel oratorum. Nam abhorruit autor â sublimi stylo & sesquipe-

dalibus verbis in dictandis doctrinarum ſuarum principiis, longe potius curæ cordique ipſi erat, rem ipſam verbis perſpicuis delineare. Et profecto, ſi altiori mentis trutina id perpendimus, monſtri inſtar eſt, tyronem in Medicina de verborum & phraſeos ambiguitate magis debere eſſe ſollicitum,

quam

quam de vero & genuino ſenſu materiæ addiſcendæ. Quod ſi igitur Lectori benevolo non ingratum erit præſens opuſculum, ſucceſſu temporis publici juris facturus ſum jam memorati parentis mei Phyſiologiam, Chirurgiam, Collegium formulare, Praxin Medicam, Enchireſes in partu difficili, caſus Medi-

co-

co-legales, Epiſtolas medicinales, Orationes, Programmata & Medicum Peſtilentialem: His ſubjungam quoque ex manuſcriptis in caſtris pie de mortui Fratris mei Obſervationes Medicas, Pharmacopœiam Caſtrenſem & Electa Recepta Chymica.

Dabam Lipſiæ die 2. Jan.
Anno 1707.

D. BENJAM. BENED. PETERMANN.

INDEX
CAPITUM.

DE

Alvi obſtructione XIV.
Contracturis XVI.
Convulſionibus X.
Febribus continuis IX.
Febribus coutinuis intermittentibus VIII.
Febribus in genere VII.
Fluoribus humorum ex habitu corporis XII.
Herniis, prolapſu inteſtini recti, uteri &c. XVII.
Lympha acida. V.
Lympha acri & fluidiori. II.
Lympha nimium viſcida. III.
Lympha Θſa. IV.

Mor-

Morbis Archealibus. XVIII.
Morbis humoralibus. I.
Nonnull. infant. morb. & Dosi medicamentorum in iis. XIX.
Paralysi. XV.
Sanguine stagnante circa vias, per quas justo tempore excerni debet. XIII.
Stagnatione humorum in habitu corporis. XI.
Vitiis sanguinis. VII.

CAPUT

Errata extantiora.

Pag. 11.	lin. 8.	pro Borwig	lege Warwich.
- -	-	Conachino	Cornachino.
32.	ult.	⦶lat - -	⊕lat.
33.	antep.	ſemen - -	ſemin.
38.	15	ſpiciæ . -	ſpicæ.
- -	16.	petila - -	petia-
- -	17.	Decocta -	decoctum.
43.	25.	ſpacelata -	ſphacelata.
44.	6.	artim	partim
45.	23.	☿♎	☿♋.
48.	1.	☿♎	☿♋.
	16.	Lympha	Lymphæ.
53.	19.	pinquia	pinguia.
59.	18.	ʒij.	ʒj.
63.	8.	℥j.	ʒj.
72.	ult.	bus	deleatur.
77.	3.	haſtuæ	hauſtæ.
89.	17.	pilula	pilulæ.
93.	3.	hemorragiæ	hemorrhagiæ.
96.	7.	Iiaque	itaque.
99.	12.	cremento	incremento.
109.	14.	C.	D.
110.	15.	terrore	terrere.
139.	14.	bubonibus	bufonibus.
146.	10.	evaporet	evaporetur.
- -	- -	addat	addatur.
172.	4.	aliquod	aliquot.
155.	3.	laudato	laudata.
ult.		℞. ♁ij Roſ.	R. ♁ij. ♀ſat.

CAPUT I.

DE MORBIS HUMORALIBUS.

Thes. 1.

HUmores in toto corpore noſtro primordiales ſunt lympha & ſangvis, ex quibus reliqvi propagantur omnes. Peccant autem hi aut qvalitate, aut qvantitate, aut motu tam inteſtino, qvam locali.

Thes. 2.

Lympha naturaliter debet eſſe in tantum viscida & temperata ex ✠do. & chi, ut inde reſultet temperies qvædam ⊖ ſo=dulcis. Præterea vehitur ad ſingulas partes per arterias cum ſangvine. In partibus ſeqveſtratur â ſangvine miniſterio glandularum. Revehitur vero partim per vaſa dicta venoſa, partim per lymphatica. Dum autem hæc peraguntur, blandam etiam exercet lympha in ſe invicem fermentationem.

Thes. 3.

Sic autem ſeqveſtrata per glandulas in

certis locis etiam effluit in certas cavitates, v.g. Oris, Narium, Laryngis, aſperæ Arteriæ, Inteſtinum cavum, interſtitia fibroſa omnium muſculorum, Juncturas osſium, oculos, cerebrum, in mammas, vaſa ſpermatica; Hinc qvotiescunque hæc lympha vitiatur, toties etiam morbus infligitur hiſce partibus.

Thes. 4.

Declinat verò lympha hæc â qvalitate ſua naturali, dum 1.) induit intemperiem aliquam acrem & fluidiorem 2.) viſcidam, 3.) ⊖ ſam 4.) acidam.

CAPUT II.

DE LYMPHA ACRI ET FLUIDIORI.

Thes. 1.

LYmpha p. n. acris & fluidior cauſatur in cavitate oris Ptyalismum, in cavitate narium catarrhum tenuem vel Coryzam in larynge & aſpera arteria tusſim tenuem & humidam, in ventriculo nauſeam aliqvalem ut & appetitum proſtratum, Græcis anorexiam, uno verbo, veterum intemperiem ventriculi frigidam, in arteriis, venis, & vaſis lymphaticis, qvoad motum inteſtinum, ebullitiones vagas, in muſculis leves convulſiones

ſiones, unde oriuntur horrores ſubitanei. Quare ægrotantes conqveruntur de ſubitaneis mutationibus. (Es ſey ihnen bald heiß/ bald kalt.) Præterea lasſitudinem in juncturis, ratione perioſtiorum dolores vagos, interim tamen non adeo intenſos. In vaſis ſpermaticis acrimoniam ſeminis, non raro etiam Gonorrhoeam benignam. In viis ⊡ riis excretionem ⊡æ moleſtam. In oculis demum lippitudinem. In capite cephalalgiam mitiorem; Niſi forſitan cerebrum jamjam ſit vitiatum per alios prægreſſos morbos.

Thes. 2.

Signa diagnoſtica ſunt deſumenda ex collectione horum morborum, aut omnium aut plurium duntaxat. Nam utut vitium aliqvod in humoribus ſit interdum; Attamen non omnes mox partes patiuntur, in qvas humores influunt, ſed aliæ præ aliis, dum nimirum ipſæ partes ſunt ſubtiliores, aut antea jamjam ſunt læſæ.

Thes. 3.

Signa prognoſtica ſunt lympha talis acris freqventior ut plurimum demum degenerat in intemperiem fere corroſivam, unde oritur ſcorbutus, item Arthritis. Recentior curatu eſt facilis; freqventior vero difficilis.

Thes. 4.

Curatio inſtituatur ſecundum has indicationes: Lympha acris temperetur, temperata evacuetur, tenuior inſpiſſetur, convulſiones ſubortæ ſedentur, fibræ laxatæ roborentur, dolores excitati ſedentur.

Thes. 5.

Prima indicatio obtinetur per omnis generis medicamenta chia. Hinc v. g. ex Regno animali hic proſunt omnia ppta dura v. g. c. c. S △ e, ebur S. △ e., Ocul. ♋, Dens eqvi mar., caſtor., apri, mandibul. luc. piſc., cran. humanum ppt., osſa microcosmi ppt., mater perlar., ipſæ perlæ ppt., item ⊖ ia ◺ lia animalium, qvæ tamen optime ppantur c. ♈, ut inde emergant qvaſi ♌ ⊡ si dulc. Valdopere vero hic prodeſt. liq. c. c. ſuccinat., item ♌ c. c. Simpl., ♌ ⊡æ vel ⊖✱ci etc. Compoſita v. g. ex Regno animali hic ſunt ℞a. corall. c., ♌ Cord. c., ♌ bezoardicus Busſii, Esſ. caſtor., p. march. antep. Ex mineralibus hic prodeſt ♁. diaph. (qvod ob poros majores ✝um abſorbet) pptum c. ♂ e, Bezoard. mineral. Sylv., fl. ♀ris, ZZ. etiam laudem meretur. Nam ut ut & hoc verum ſit, qvod ZZ. non deſtruat ✝um qvoddam; Attamen acrimonia corporis humani, qvæ non eſt tam acida, qvam acris omnino, etiam

affici

afficit hoc corpus, ☿, ius dulcis hic etiam prodeſt. Convenit vero hiſce affectibus, qvatenus non duntaxat acrimoniam temperat, verum præterea etiam evacuationem juvat. Ex ♂e proſunt varia ppta, limatura ♂is ppta, crocus ♂is aperitivus, crocus ♂is c. ⊖ bus ♀ r. ♂us. Ex marinis proſunt corallia, conchæ, hinc ſpecifica antifebrilia Strobelberg., Crollii item ſuccinata. Ex vegetabilibus primario hic proſunt ⊖ ia incinerata, qvæ in tantum poſſunt ſaturari, ne nimium impetuosè afficiant genus noſtrum nervoſum. Hinc v. g. ♀ us ⊕ latus, ⊖ card. bened., abſynthii, Cent. min.

Thes. 6.

Secunda indicatio obtinetur per medicamenta leniter purgantia, qvæ ſunt petenda præter ☿, um dulcem, primario ex vegetabilibus hic proſunt Rhabarbar., fol. Senn., Rad. Iallap., Mechoacan., agar., alöe præprimis vero inſuccata, vel ſucco violarum, vel roſarum, vel fumar., vel ſucco uvarum ſpinæ cervinæ, ſcammonium pptum hic valde etiam prodeſt, ſive ſit pptum c. fumo ♃r, fitque ſcammonium ♃ ratum, ſive ſcammonium c. ſucco Cydon. toſtum, quod dicitur diagrydium, ſive c. ſucco Cydon. fermentatum.

Thes. 7.

Tertia indicatio obtinetur primario per medicamenta ex Gummi Arabico, Tragacantho & papaverinis, parata, Lignum sanctum, Saſſafr., Glycyrhiz, & Caric. Hinc pulvis compoſitus anonymus, vel Hali contra Phthiſin, item ſpecies Diatragacanth. Mynſicht.

Thes. 8.

Qvarta indicatio obtinetur partim per ſuperius commendata ZZbarina, partim & qvidem primario per opiata, ſemel autem pro ſemper hic commendo opium fermentatum.

Thes. 9.

Qvinta indicatio obtinetur per medicamenta ex Regno vegetabili lignea. Hinc nota ſunt lignum ſanctum, Saſſafr. &c. præprimis cortex Chin. Chin. Item ex herbis Serpillum, Lavendul., Rosmar., Salvia, betonic., radix Chin., Sarſaparill. Ex marinis proſunt medicamenta parata e ſuccino. Ex mineralibus ⊕ lica temperata gaudentia leni virtute ſtyptica, v.g. ℞ ♀ris ⊕ li., ℞ ♀ris Mynſ. Ex his lignis marinis vegetabilibus poſſunt parari varia compoſita v.g. decoct., Eſſent., ℞æ &c.

Thes.

Thes. 10.

Sexta & ultima indicatio obtinetur per medicamenta opiata, omnibus vero reliqvis præferimus rurſus opium fermentatum. Hinc inter opiata relata etiam volumus Theriacalia, Theriacam nimirum, mithridatium, Diaſcordium Fracaſt., Phil. Roman. &c.

Thes. 11.

Formulæ fiant tales:

℞. ▽. Serpill.
Betonic. ãã ℥j.
Ror. marin. c. ♈. l.
(tenell. c. c. θeriac. c. ♈. ℥ß.)
Oc. ♋. ppt. ʒß.
♁. diaph.
⊖. fumar. ãã. gr. XV.
ſucc. alb. ppt. ℈ß.
Syrup. de beton. l.
(Veronic. de cichor. c. Rhab.) ℥ß.
M. D. S. Fluß-Tränckleín gerüttelt ſtündlich 3. Löffel voll zu geben.

℞. ▽. Salv.
Serpill. ãã. ℥j.
tenell. c. c. ℥ß.
p. march. antep.
Specific. ceph. D. M. ãã. ℈j.
♁. diaph. ℈ß.

perlar. or. ppt. gr. V.
Syrup. de Veronic. (l. Stoech. Arab.)
℥ß.
M. D. S. ut supra.
℞. ▽ Salv.
Serpill. āā. ʒvj.
tenell. c. c. ℥ß.
Liq. c. c. succ. gt. L.
Ess. cast. gt. XXX.
p. march. antep. ʒß.
Syrup. de beton. ℥ß.
M. D. S. ut supra.
℞. Ras. lign. Sanct.
Sassafr., c. c. āā. ℥ß
Rad. Chin.
sarsaparill. ʒj.
f. l. a. Decoct. in ▽ font.
℞. Decoct. Colat. ℔ß.
▽. tenel. c. c. ʒvj
Dent. eqvi mar.
matr. perl. ppt.
ȝ ii Diaph. āā ℈j.
Syrup. de stœchad. Arab. ℥j.
M. D. S. Fluß-Tranck gerüttelt stündlich ein Wein-Gläßlein voll zu trincken.
vel ℞. Decoct. Colat. ℔ß.
▽. tenell. c. c. ʒvj.
♏ ⊖✱c. ℈ij.

Syrup.

Syrup. de cichor. ℥j.
(NB. addatur Glycyrrhiz. ras. ℥ß.
Caric. pingv. No. X.
qvo pacto omittatur Syrupus, ne potio nimis dulcescat.)
M. D. S. ut ſupra.

℞. ocul. ♋. ppt. ʒß.
♁ij diaph.
♀r. ⊕ lat. ãã. ℈ß.
flor. ♃r. gr. V.
M. D. S. temperirend Pulver in ein Nöſel Bier zu thun und wohl gerüttelt darvon getruncken.

℞. Croc. ♂is. c. θbus
matr. perl. ppt.
♁ij diaph. ãã ℈j.
M. D. S. ut ſupra.

℞. Ebor. S. △e. ℈j.
♁ji diaph. gr. XV.
Arc. 2pt. M. ℈ß.
p. anod. confort. gr. IV.
M. D. S. Abend-Pulver auff 1. mahl.

℞. Eſſ. Serpill.
♏ θ✱c. ãã ℥ß.
M. D. S. Fluß-Eſſentz alle 2. Stunden 25. Tropffen zu nehmen.

℞. ♏ θ✱c. gt. XL.
Eſſ. Caſt. gt. XXV.
Anod. gt. XX.

M. D. S. Abend-Tropffen auff 1. mahl.

NB. Ess. anod. debet esse perspecta ratione consistentiæ. Siquidem interdum sufficiant guttæ XII. XV.

℞. ▽. Scabios. ℥j.
tenell. c. c. ʒij.
ocul. ♋. ppt. ℈j.
p. Ialap. gr. XII.
Scammon. ♀r.
♀r. ⊕ lat. ãã gr. VI.
Syrup. de cichor. c. Rhab. ʒiij.

M. D. S. temperirendes und laxirendes Tränckleín gerüttelt innerhalb 1. Stunde Löffel-weise zu nehmen.

℞. Res. jalap. gr. VIII.
dil. in s. q. vit. ovor.
add. ▽. Serpill. ʒiij l. ℥ß.
Cinam. ʒß.
Juleb. Ro5. ℥j.

M. D. S. Purgier-Milch auff 1. mahl.

℞. Resin. jalap. gr. VIII.
Amygdal. dulc. excoriat. no. ij.
arc. 2pt. M. gr. V.

M. D. S. Purgier-Pülverlein auff ein mahl in warmer Suppen zu nehmen.

℞. Rad.

℞. Rad. jalap. gr. XII.
Scammon. ♀r.
♂ ij. Diaph. ãã. gr. VI.
Arc. 2pt. M. gr. VII.
M. D. S. ut ſupra.

Qui pulvis convenit maxima ex parte cum decantatisſimo pulvere comitis Borvvig alias dicto pulvere Conachino. Similem pulverem commendat Mœllnbrock. in Tract. de varis. Reticet vero ſtimulum θnum, qvi tamen revera eſt ⊖. ♀ri eſſentificatum: itaque formula eſto hæc:

℞. p. Jalap. ℈ß.
Scammon. ♀r.
♂ Diaph.
⊖. ♀r. eſſentif. ãã. gr. V.
M. D. S. vel fiat Calomelanum Torqveti laudatum â Riverio.

℞. p. Jalap. ℈ß.
⊙ fulm.
Gum. Gutt. ãã gr. IV.
M. D. S. ut ſupra.

℞. ☿ dulc. ℈ß.
Scammon. ♀r. gr. VIII.
M. D. S. ut ſupra.

Qvi vero dentibus metuunt â ☿ io dulci, transforment hunc pulverem in bolum hoc modo:

℞. Con-

℞. Conserv. ros. rubr. ʒjß.
☿ dulc. ℥ß.
Scammon. ♀r. gr. VIII.
c. s. q. Syrup. de Cich. f. l. a. bolus.
D. S. **Laxir-Zucker auff 1. mahl.**

℞. Aloës viol. gr. VII.
☿ dulc. gr. VIII.
Diagryd. gr. III.
f. l. a. c. Sirup. de Cichor. pil. no. 19.
D. S. **Fluß-Pillen auff 1. mahl.**

℞. MP. è Succ. Crat. ℥ß.
Res. jalap. gr. V.
Diagryd. gr. II.
f. l. a. pil. c. Ess. Serpil. gt. 1. no. XVII.
D. S. ut supra. Assumtis talibus pilulis, semper deinde interjecto bihorio absorbeatur ovum sorbile.

℞. Passul. min. ℥j.
Rad. Cichor. ℥ß.
Ras. c. c. ʒij.
Fol. Senn. Al. S. S. ʒiß.
f. l. a. Decoct. in ▽a font.

℞. Decoct. colat. ℥iv.
▽ Cinnam. ʒvj.
ocul. ♋ ppt. ʒß.
♋ Diaph. ℥j.
Syrup. de Cich. c. Rhab. ℥ß.

M.D.S

M. D. S. Linde abführender Fluß-Tranck gerüttelt stündlich ein Wein-Gläßlein zu trincken.

℞. p. Dia Senn. Mont. ℈ij.

D. S. Laxir-Pulver auff 1. mahl in Pflaumen-Muse zu nehmen.

℞. Elix. cath. purg. ʒij.
(Si menstruum sit fortius ʒj.,)
Syrup. domest. ℥ß.

M. D. S. Säfftlein nach und nach zu geben.

℞. p. Anonym. l. Hal. contra Phthis.
Cort. chin. Chin. ãã ʒß.

M. D. S. stärckend Pulver den Tag über 4. mahl zu nehmen.

℞. p. anonym. ʒß.
anod. Conf. gr. V.

M. D. S. Fluß-Pulver auff 1. mahl gegen Schlaffens-Zeit zu nehmen.

℞. Succin. alb. ppt.
p. Chin. Chin.
Spec. Diatragacanth. ãã ℈ß.

M. D. S. ut supra.

℞. Ras. lig. Sanct,
Sassafr. c. c. ãã ℥ß.
Rad. Sarsapar.
Chin. ãã ʒvj.
fl. bellid. p. ij.
f. l. a. Decoct. in ▽a fontan.

℞. De-

℞. Decoct. col. ℥v.
Sacch. pen. ℥ß.
Spec. Diatragacanth. frigid. ℈ij.
M. D. S. **Fluß-Tranck gerüttelt stündlich warm gemacht ein Wein-Gläßlein darvon zu nehmen.**

. Eſſ. lign. ʒj.
ſuccin. ʒß.
anod. ℈j.
M. D. S. **Fluß-Eßentz täglich 3. mahl zu nehmen 50. Tropffen auff 1. mahl.**

℞. Eſſ. lign., theriac. ãã. ʒß.
anod. ℈j.
M. D. S. ut ſupra.

Thes. 12.

Superius facta eſt mentio tusſis humidæ, qvia vero hæc ipſa per motus involuntarios cum vehementiâ qvadâm peragitur, fit, ut totum corpus debilitetur, exqviſitisſimusqve dolor circa pectus excitetur. Itaque hic dolor mitigetur etiam per externa anodyn. pingvia; ſunt illa vero ℃ ſa, v. gr. ℃ fl. chamomill., verbaſc., lil. alb., præ reliqvis ℃ petræ. alb. His ℃ is ob graveolentiam admiſcenda ſunt alia relata in pauca doſi, v. gr. lavendul., ror. mar., aniſi, Serpill., Spicæ. Præterea huic ſcopo inſerviunt pingvedines, qvibus omnibus præripit palmam

axun-

axungia humana. Deinceps faciunt huc etiam ſeva, hircinum, cervinum, item pingvedo lucii piſcis, caponum. Formulæ ſunt hæ.

℞. ℃ inſol. fl. chamom. ʒij.
℞. Ror mar. gt. VIII.
petr. alb. ʒß.
Axungiæ human. ʒij.

M. D. S. **Euſerlich lindernd Oel ſtündlich warm gemacht auf die Bruſt zu ſtreichen.**

Vel faciunt etiam ad hanc indicationem indipiſcendam ſemina pingvia emollientia cum vegetabilibus ad formam pultis cocta.

℞. Cremor. aven. m. ij.
fl. Chamom. m. j.
Sem lin. ℥j.
f. l. a. Decoct. in lacte bubul.

M. D. S. **Euſerlicher Umſchlag auff die Bruſt in einem doppelten Tuche zu legen.**

Thes. 13.

Formulæ ad ultimam indicationem ſunto hæ:

℞. ℞ Succin.
Eſſent. ther.
anod. ãã. gt. XL.

M. D. S.

M. D. S. lindernde Tropffen alle Stunden 25. zu nehmen in frischem Bier.

℞. ♏ ⊖♈ dulc.
Ess. anod. āā. gt. XL.
M. D. S. Linderung 20. Tropffen im Bier zu nehmen.

℞. p. anonym. ℈j.
anod. conf. gr. VI.
M. D. S. Abend-Pulver auf 1. mahl.

℞. Spec. ceph. D. M. gr. XV.
p. anod. conf. gr. VI.
M. D. S. ut supra.

℞. ▽ Scabios. ʒvj.
cinnam. bugl. ʒiij.
Spec. ceph. D. M. ℈j.
p. anod. conf. gr. VI.
Syrup. Scabios. ʒij.
M. D. S. Abend-Tränckleín auff 1. mahl.

℞. Extract. lign. Sassafr. gr. III.
Laud. opiat. gr. I.
c. s. q. flor. ♃r. f. l. a. pil. no. 7.
D. S. Ruhe-Pillen auff 1. mahl.

CAP. III

CAPUT III.

DE LYMPHA NIMIUM VISCIDA.

Thes. 1.

QUemadmodum lympha in corpore nimium fit fluida, ita etiam p. n. non nunqvam fit nimium viſcida. Hocque ſub duplici reſpectu. Aut enim lympha ſaltem coagulatur absque notabili aliquo ✠do coagulante; aut à manifeſto ✠do coagulante, quæ lympha viſcida nobis dicitur lympha auſtera.

Thes. 2.

In præſenti conſiderabimus Lympham p. n. coagulatam, quæque deinceps ſtagnando producit varios morbos absque ulla notabili in corpore effervescentia.

Thes. 3.

Ex tali vero lympha viſcida in ore & naribus patimur catarrhos viſcidos, in quibus perit noſter guſtus & olfactus, quatenus nimirum lympha hæc nimium viſcida impedimento eſt, ut ne objecta horum ſenſuum attingere valeant extremitates nervulorum ſenſoriorum.

Thes. 4

In faucibus, glandulis, amygdalis, item

maxillaribus causatur tumores œdematosos, qui multa quidem incommoda nobis pariunt ob læsam deglutitionem, interim tamen per se raro ad suppurationem tendunt.

Thes. 5.

Hæc lympha viscida in ventriculo tollit omnem appetitum: Imo alimenta assumpta etiam digerit vitiosè, ut inde exoriatur lienteria. In intestinis itidem multa parit incommoda, quatenus obstruit vasorum lacteorum orificia, intestinaque copiosiori muco replet; unde oritur Passio Cœliaca.

Thes. 6.

Ex intestinis delata per glandulas mesenterii inibi causatur stagnationem, quam sequitur non raro hydrops ascites, quatenus nimirum, glandulis obstructis, chylus novus aut rumpit vasa lactea, aut per porulos etiam horum vasorum tenuium transudat in abdominis cavitatem.

Thes. 7.

Sursum delata in thoracem & consequenter in pulmones inibi causatur, speciem quandam Dyspnœæ, Asthmatis, Orthopnœæ, imo catarrhi etiam suffocativi, quæ species morborum dicuntur humidæ, ad differentiam illius, quæ progignitur ex convulsione organorum respirationi inservientium, quæ-

que

que dicitur ſicca, ab Helmont. Epilepſia pulmonum, vid. Tract. Aſthm. & Tuſſ. In ipſo corde interdum concreſcit, ventriculosque opplet, ut inde itidem ſubitanea ſuboriatur ſuffocatio, præprimis vero in puerulis.

Thes. 8.

Interdum in cordis ventriculis coagulatur in formam novi progeniti corporis quodque audit recentioribus medicis Polypus cordis. vid. Marcell. Malpig. de ſtructura viſcerum.

Thes. 9.

In cerebro hæc lympha viſcida pro diverſitate gradus cauſatur quandam Aneſtiſiam, quatenus nimirum principia nervorum non rite madefiunt ad objecta externa miniſterio ſenſuum excepta percipienda. Unde oritur Lethargus, Coma vigil & ſomnolentum, pro diverſitate nimirum gradus. Quo enim viſciditas hæc eſt major; eo etiam magis adaugetur morbus. Coma enim ſomnolentum & Lethargus ſunt majores morbi Comate vigili.

Thes. 10.

Quando vero extremum gradum eſt adepta hæc lympha, oritur quædam ſpecies ipſius apoplexiæ.

Thes. 11.

In habitu corporis lympha hæc viſcida cauſatur aut hydropem univerſalem, qui dicitur habitus leucophlegmaticus; aut particularem, qui dicitur tumor œdematoſus.

Thes. 12.

Oritur hæc lymphæ viſciditas aut eatenus; quatenus in corpore partes viſcidiores cum fluidis non bene permiſcentur, quemadmodum hoc in febribus ut plurimum obſervatur. Quippe in quibus ægrotantes ut plurimum ſitientes nimium conqueruntur de lympha tenaci & viſcida, conglutinante quaſi lingvam cum palato, item buccas cum gingvivis. Qualis autem hæc eſt lympha, talem etiam obſervare licet in reliqua M. S. per V. S. emiſſa. Unde non raro lympha talis ſangvini dimiſſo innatans mentitur verum mucum vel gelatinam quandam. Dum igitur ægrotantes avide hauriunt fluida potulenta, illæ particulæ viſcidæ non uniuntur, verum præterea innatant liquori fluido inſtar partium caſeoſarum in lacte coagulato. Idem evenit quatenus nimirum febres per ſola medicamenta ∇ſtria curantur, dum nimirum partes illæ ∇ſtres ✠um quoddam peregrinum ex lympha recipiunt in ſeſe. Quo facto, neceſſario deinceps ſequi-

quitur ⊽tatio in lympha, per quam partes craſſiores ſeparantur â fluidioribus. Hinc partes illæ ſeparatæ, penetrantibus habitum corporis, tanquam filtra, reliquis fluidioribus, inibi remanent. Demum coagulatur etiam hæc lympha â ſolo △e externo, quatenus nimirum hic variis modis corpus noſtrum ambit, & per inſpirationem pulmones noſtros occupat, imo quadantenus etiam in ventriculum penetrat.

Thes. 13.

Signa diagnoſtica quoad lympham viſcidam in naribus cognoſcimus inde, quod nares ſentiantur obſtructæ, dolorqve qvaſi qvidam gravativus nos affligat. Interim tamen reſpiratio adeſt libera, quo ſenſu diſtingvitur ab aliis obſtructionibus narium, in qvibus meatus narium oppleti ſunt. In ore deprehenditur viſciditas qvædam conglutinans quaſi linguam cum palato, vel etiam qvædam ſiccitas. In glandulis, amygdalis & maxillaribus deprehenditur ex difficili deglutitione dolor gravativus circa fauces. imo glandulæ maxillares affectæ ab extra iunt tumidæ & prominutæ. In ventriculo cognoſcitur ex appetitu proſtrato, doloreqve tenſivo absque ructibus vel ✠dis vel etiam nidoroſis. In inteſtinis cognoſcitur ex fecibus alvinis viſcidis albicantibus. In

glandulis meſenterii cognoſcitur ex intumeſcentia abdominis. In habitu Leucophlegmatico cognoſcitur ex colore cutis interdum livido, interdum albicante, item inde quod cutis digitis compreſſa ad tempus retineat foveas. In pulmonibus percipitur ex difficili reſpiratione, anguſtiis præcordiorum, rejectione pertuſſim materiæ viſcidæ. Morbi verò ſpecificati, nimirum Dyſpnœa, Aſthma humidum, & orthopnœa, differunt ſaltem gradu. In cerebro cognoſcitur ex deficientibus ſenſibus, dum nimirum ſubito perit viſus, auditus, olfactus, totumqve corpus occupat laſſitudo. Factæ vero jam jam apoplexiæ viſcidæ ſigna ſunt certarum partium ſubitaneus motus & ſenſus læſus absq; notabili faciei rubedine & incaleſcentia. *Thes. 14.*

Signa prognoſtica ſunt lympha viſcida in naribus & in palato haut eqvidem frequenter aliquid monſtri alit in corporibus aliàs ſanis, ſiquidem ſenſim rurſus diſſolvitur. In ſcorbuticis & ♀eis facilè cauſatur eroſione: In glandulis, amygdalis & maxillaribus itidem. In ventriculo facilè degenerat in lympham acidiorem, unde oritur demum febris intermittens: In inteſtinis cauſatur icterum & paſſionem cœliacam, in glandulis meſenterii facilè poteſt cauſari hydro

pe-

pem incurabilem. In pectore etiam diutius retenta facilè causatur suffocationem, imprimis verò in pusionibus. In capite ut plurimum causatur mortem subitaneam.

Thes. 15.

Curatio instituatur secundam has indicationes: Lympha viscida attenuetur; attenuata evacuetur & hæc in toto corpore. In pectore verò reddatur lubrica. Vasa verò & partes continentes stimulentur, atqve demum roborentur.

Thes. 16.

Prima indicatio obtinetur per medicamenta ⊖na: hinc prosunt ex regno vegetabili omnia, quæ constant ex ⊖e quodam acri, v. gr. omuia dicta antiscorbutica, cochlearia, nasturtium, numularia, raphanus marinus, & rusticanus, item Cichorium, fumaria omnibus verò reliquis palmam præripit ...rum & Scilla, item ex Resinis Gummi ...kum, Benzoes. Ex his vegetabilibus varia prostant medicamenta præparata v. gr. ▽æ ...atæ simplices, ▽æ numulariæ, fumariæ, cichor, item compositæ antiscorbuticæ, v. gr. antiscorbutica Dorncrellii. Porrò ♏9, v. gr. ♏9 Cochleariæ s. sine fermentatione s. cum fermentatione paratus, ♏9 antiscorbuticus D. Michaelis. Succi etiam horum vegetabilium recenter expressi cum

tantillo vini, & ſacchari in tantum edulcorati, laudem etiam merentur. Proſtant etiam in officinis eſſentiæ, v. gr. cochlear, fumar, quæ etiam planè non ſunt rejiciendæ, item Ra corallorum antiſcorbutica. Palmarium autem medicamentum etiam eſt Rad. ari ſ. præparata ſ. ejus fœcula. Præparetur verò ſaltem per blandam macerationem in tantillo vini Rhenani, deinde in loco temperato lentè exſiccetur & pulveriſetur. Fœcula verò omninò ſuam meretur laudem contra-zwelfer., ſiquidem nihil aliud eſt, quam pars radicis, quæ in proprio ſucco maximè eſt fluida. Saltem notetur in præparatione hæc cautela, ne evaporetur, ſed colligatur in cella per ſubſidentiam. Gummi ✱um autem optimè præparatur quatenus diſſolvitur in ✠to apprimè vero ſcillitico & ſenſim ſenſimque inſpiſſatur, ut inde formari posſint pilulæ. Nam gummi ✱um alias valdè eſt acre & fauces erodit, hinc non poſſum penetrare, quomodo Brunneri potio, qui recipit ℞ij. Gumml ✱i & diſſolvit in vino, deinceps verò edulcoratur cum ſyrupo quodam, potuerit aſſumi. Autor itaque ſum unicuique ut abſtineat ab hac ipſa fauces erodente potione. Deinceps Gummi ✱um, quatenus ingreditur ♏um aſthmatic, etiam ſuam meretur laudem D.M. qui cum ℣ parātus, cautiſſimè etiam eſt adhibendus, quia eſt penetrantiſſi-

mus

mus. Ex Benzoë laudo Magisterium, item flores. Ulterius ad lympham viscidam dissolvendam conferunt etiam ⊖ia ♈a in tantum saturata v. gr. arcanum 2pl. M. ♀9. ⊕latus, ⊖ fumar, cichor. Hinc prodest ulterius ex compositis p. pectoral. D. Mich. it. Essent. antiicterica,

Thes. 17.

Ex regno minerali hic prosunt ♂ia cum ♄libus bene mista, v. gr. ♄ diaphoreticum cum ♂e, Bezoardicum ♂e bene præparatum, item alia ♂ia cum ⊖bus præparata v. gr. Crocus ♂is cum ⊖bus, Essent. ♂is liqvida & cum succo pomorum, R. ♂is aperitiva Zwelfer. Medicamenta ♀ea hic etiam laudem merentur v. gr. lac ♀ris, flor. ♀ris. Succinata demum omnia hic etiam sunt efficacia, v. gr. Ra succini, succinum præparatum. ⊖'♏lat. succini.

Thes. 18.

Ex regno animali prosunt hic ⊖ia ♏ia dulcia v. gr. ♏9 ⊖*i dulcis, liquor C. C. succinatus, Ra ♀r. acr. Ubi probè notandum est mirificè commmendari à multis ♏us hos ⁰⁄₀₀is maritatos, ut proinde tanquam arcanum aliquod asthmaticum æstiment ♏um ⊖*i anisatum. Enim verò hæc ipsa ⁰⁄₀₀a ut ut videantur intimè unita

hiſce ♏bus, attamen accedente novo ♐ate rurſus ſeſe ſeparant, ut proinde uſus eorum diuturnior etiam noxam inferat. Quapropter tutius eſt parare hos ♏us ex ex ſeminibus materiæ ♌andæ commiſtis. Hoc enim pacto vis aromatica ſeminum intimius jungitur partibus ♁inis.

Thes 19.

Secunda indicatio obtinetur primariò per medicamenta Scillitica. Vix enim dici poteſt, quantum auxilii afferat ſuccus recenter expreſſus Scillæ taliter affectibus. Quia verò Scilla eſt maximè mucilaginoſa, hincque difficilis expreſſionis, admiſceatur parum ♍æ♌atæ cujusdam, fiatque expreſſio. Quia porrò ſapor eſt ingratiſſimus, commiſcendum eſt aliquid ſacchari, ut ſapor nauſeoſus & amariſſimus in tantum corrigatur. Deinceps prodeſt ejus ſyrupus, mitior, itemque Oxymell ſcilliticum cum aliis v. gr. Gummi ✱o commiſtum. Scillam excipit gumm. ✱um, quod non duntaxat reſolvit verùm etiam in tantum evacuat, adhibitis nempe ſtimulantibus. Hinc v. gr. proſunt pilulæ ex ✱o Quercetani. Eſula hic etiam non eſt contemnenda, modo prius bene præparata & macerata ſit in vino. Hinc v. gr. Extr. Eſulæ prodeſt. Gummi

guttæ

guttæ etiam hic meretur laudem, dum nimirum insigniter resolvit. Cauti tamen simus, ne excedamus in dosi, malo tamen præscribere gumm. gutt. magisterium, item Elixir citri purgans, quod etiam ingreditur semen Carthami, Jalapp, Scammon, Mechoacann, laudes etiam suas merentur.

Thes. 20.

Hæc ipsa indicatio quatenus lympha viscida in ventriculo hæret, obtinetur etiam per vomitoria, quæ desumantur primario ex ☿io & quidem per ♀rum vel ♃um extracto. Hunc namque in ▽ dissolvere ejusque syrupum addere possumus, ut inde emergat syrupus Angli Salæ, item Essent. Emetica Zvvelf. ▽a benedicta Rulandi.

Thes. 21.

Qvemadmodum verò in ventriculo hæc materia viscida specificè est evacuanda; ita etiam specificam vult evacuationem expectore. Expectoratio autem commode absolvitur per medicamenta pinguia producentia in corpore humano lympham fluidiorem eamqve pinguem, quo facto, lympha illa pingvis potest naturaliter extra = vasata cavernulas pectorales quoad parietes internos reddit lubricas, ut lympha tenax crassa sese separet á parietibus, hinc ad motum thora-

cis

cis per tuſſim exſcreetur. Ex vegetabilibus verò talia pinguia ſunt deſumenda (1.) Ex ſeminibus v. gr. papav. alb. cucurbitæ, ex nucibus pineis, amygdalis unde conſtat p. Hal. contra φθίσιν (ſemel a. pro ſemper notetur hæc ſemina eſſe aſſumenda recentia & non rancida, alias cauſantur vomitum, tædiumqve parant ad præſentiam omnis medicaminis.)

Thes. 22.

Deinceps pinguedinem hanc & lubricitatem lymphæ producunt etiam omnia ſaccharata, hinc ex ſaccharo & aliis emollientibus v. gr. Glycyrrhiza, Cichor. ipſis etiam amygdalis parantur medicamenta condita. Glycyrrhiza verò dicitur Glycyrrhiza cocta nec non avenacea, quæ tamen potius referuntur ad fontem diæteticum quàm Pharmaceuticum. Ex regno animali proſunt hic omnes pinguedines v. gr. axungia humana, canina, qvæ ideò maximè commendantur phtiſi. Item medicamenta parata ex partibus animalium v. gr. Looch. de pulmone vulpis.

Thes. 23.

Ex mineralibus proſunt hic ♁rata v. gr. lac ♁ris, flor ♁ris. Ex his parati Balſami per ℞ expreſſa v. gr. Balſam ♁ris amygdal.

Thes.

Thes. 24

Tertia indicatio obtinetur per medicamenta aliàs dicta diuretica i. e. talia quæ gaudent ⊖e quodam acri. Hinc v. gr. ex vegetabilibus prosunt, ononis, scolopendrium, centaurium minus, vincetoxicum, hepatica, matrisylva, acacia, carduus Benedictus, veronica, cherefolium. Deinceps ex regno minerali huc faciunt omnia ⊕lica bene præpaparata, sic v. gr. ♏9 aperitivus Penoti rite præparatus Ra ♂is c. ⊖e ♈o parata (ut ut hæc maximè conveniat cum croc. ♂s c. ⊖9.) Liquor nephriticus D. Michaëlis, Ra nephritica Ammelung, aperitiva Knœffelii, Magisterium ♂is aperitivum Mynſ. plur. vid. apud Möllenbrok Tractat. de varis cap. X.

Thes. 25.

Ex animalibus prosunt omnes ♏9 ⊡i dulc.

Thes. 26.

Ultima indicatio obtinetur per omnis generis capite superiori laudata ligna v. gr. Cortic. chin. chin. lign. sanctum, quercinum &c Formulæ ad Imam indicationem fiant tales.

℞. ♏ ⊖♓. dulc. ʒj.
Cochlear. ʒß.

M. D.

M. D. S. Resolvirend Wässerlein alle 2. Stunden 30. Tropffen zu nehmen / früh in warmer Suppe / posteà im Bier.

℞ Liqu. C. C. ʒj.
ℳ Cochlear. ʒß.

M. D. S. ut suprà.

℞. Essent. Fumar. compos. ʒij.
Gummi ✱ic. ♈ parat. gt. xxx.

M. D. S. Resolvirend Wässerlein alle 2. Stunden 15. Tropffen zu nehmen.

℞. ▽. Cichor. ℥ij.
antiscorbut. Dorncrellii. ʒvj.
C. C. S. △e. ʒß.
Croc. ♂is c. ⊖bus ℈j.
Syrup. Scelotyrb. Forest.
de Cichor. cum Rhabarb. aa ʒij.

M. D. S. Resolvirender Tranck gerüttelt stündlich 2. Löffel.

℞. Gummi ✱i in ✠to scill. solut. ℈ß.
Magist. Benz. gr. v.
♁ diaph. c. ♂e ℈j.

F. l. a. pilulæ no. L. D. S. Sonderliche Fluß-Pillen tägl. 10. zu nehmen.

℞. C. C. f. △e. ʒß.
♁. diaph. cum ♂e ℈j.
arcan. 2pl. M. ℈ß.

M. D.

M. D. S. Temperirend und resolvirend Pulver ins Bier zu thun.

Formula ad secundam indicationem.

℞. Succ. scillitic. cum ▽. scab. rec. expr. ʒvj.
Syrup. scillitic. ℥ß.

M. optimè D. S. Erweichendes Säfftlein Löffel weise zugeben.

Tamdiu continuatur assumptio donec equatur vomitus, qvi deinceps utplurimum est largissimus.

℞. Syrup. de Scilla
Cichor. c. Rhab aa. ℥ß.
▽. Cichor. ʒvj.
p Jalapp. gr. viij.
Scamm. ♃r gr. ij.
♀r. ⊕l. gr. viij.

M. D. S. Purgier Tränklein gerüttelt innerhalb einer Stunde zu nehmen.

℞. Elixir. citri. purg. ʒij.
Syrup. fl. papav.
Cichor. cum Rhab. aa ʒij.

M. D. S Purgier Säfftlein auff 1. mahl zu nehmen.

℞. Mag. gumm. gutt. gr. v.
dil. in s. q. vitell. ovorum
▽. Cichor. ʒij.

Syrup.

Syrup. Scillitic. ℥j.
M. D. S. ut suprà.
℞. M. P. ex ✱o. Quercetan. ℈ß.
Resin. Jalapp. gr. v.
diagryd. gr. j.
F. l. a. pilul. no. 19. D. S. **Erweichende und abführende Pillen auff 1. mahl.**
℞. Gumm. ✱i. in ✠to scill. sol. & insp.
Scamm. ♀r. gr. vj. ℈ß.
♀r. ⊕lat gr. iij.
F. l. a. pilulæ ut suprà.
℞. Herb. Scolopendr.
Cherefol. aa. M. j.
Flor. Hepatic.
Cichor. aa. p. iij.
Rad. Cichor.
Ononid.
Jalapg. pp ℥ß.
Esul. pp. ʒij.
Fol. Senn. Al. S. S. ʒx.
Crem. ♀r. ℥ß.
Incisa & contusa in sue sacculo lineo.
D. S. **Abführender Püschel in 3. Nöse Wein zu hängen / und alle Tag 2. Gläser zu trincken.**
Formulæ vomitoriæ.
℞. ♀r. emet. M.
⊕lat. aa. gr. iv.

M. D. S

M. D. S. Erbrech-Pulver auf 1. mahl.

℞. crem. ♀r. ℈ß.
♀r. emet. M. gr iv.
♃r ♂ij. ☉is gr. iij.

M. D. S. Erbrech-Pulver auf 1. mahl.

℞. ♀r. emet. gr. iv. dilue in
▽. flor. borrag. ℥ß.
Juleb. Rosar. ℥j.

M. D. S. Erbrech-Wässerlein auf 1. mahl.

℞. ♀r. emet. M. gr. iv.
in s. q. ▽. Cichor dissolv.
Syrup. de Cichor. c. Rhab. ℥ij.

M. D. S. Erbrech-Säfftlein auf 1. mahl.

℞. p. Jalapp. ℈ß.
♀r. ⊕l. gr. vi.
emet. gr. iij.

M. D. S. Brech-Pulver auf. 1. mahl.

Formulæ ad expectorat.

℞. ▽. Scabios. ℥iß.
asthmat. R.
Syrup. de Scilla.
Glycyrrhiz. aa. ℥ß.
Looch. de pulm. vulpis. ℥ß.

M. D. S. Erweichendes Brust-Wässerlein stündlich 2. Löffel voll.

℞. Semen Cucurbit. excor.
amygdal. dulc. excor.

Nuc. pinearum recent. excor. aa. ℥ij.
papav. alb. ℥iß.
F. l. a. Emulsio c. ▽. Cichor.
Scabios. aa. ℥ij
adde ▽. Cinnam. bugl. ℥ß.
Antih. poter. ℥ß.
Edulcoretur c. s. q. Rotul. Man. Christ.
D. S. Temperirende Milch stündl. 1. Wein-Gläßl. zu nehmen davon.
℞. Rad. ver. Cichor. ℥j.
alth. ℥ij.
Glycyrhiz. Ras. ℥j.
Ras. C. C. ℥ß.
Sem. papav. alb. ℥ij.
passul. min. ℥iß.
F. l. a. Decoctum in ▽a. fontana.
℞. Decoct. Col. ℔ ij.
▽. Cinnam. bugl. ℥j.
Looch. de pulmone vulpis.
Syrup. de Scilla aa. ℥ß.
M. D. S. Erweichender Lungen-Tranck alle Stunden 1. Wein-Gläßlein.
℞. Bals. ♃r. amygd. ℥j
D. S. Erweichender Brust-Balsam 15. Tropffen auff 1. mahl / des Tages 4. mahl zu nehmen.
℞. Conserv. Ros. rubr. ℥iß.
Rad. Cichor. condit.

amyg-

amygdal. dulc. condit. aa. ℥ß.
nuc. pinearum, rec. excor.
Sem. papav. alb. aa. ℥ij.
Ebor. f. △e.
Antih. Pot. aa. ℥j.
C. S. q. Looch. de pulmone vulpis f. Electuar.

D. S. Linde und lösende Latwerge des Tages 6. Messer-Spitzen zu nehmen.

Formulæ ad tertiam indicationem.

℞. Liqv. Nephr, D. M. ℥j.

D. S. Täglich Oel / täglich 3. mahl 16. Tropffen zu nehmen.

℞. R. nephr. Ammelung. ℥j.

D. S. Treibende Tinctur täglich 2. mahl 6. Tropffen.

℞. R. ♂is aperit. Zvvelfer. ℥j.

D. S Erweichende Tinctur 30. Tropffen auff 1. mahl.

℞. ♏9. aperit. Penot. ℥ß.

D. S. Eröffnend Wässerlein alle Morgen 36. Tropffen zu nehmen.

℞. Acidul, artificial. ℥ß.
D. S. ut suprà.
℞. ♃ diaph. cum ♂e.
arc. 2pl. M. aa. ℈j.

M. D. S. **Pulver ins Bier auf 1. mahl**

℞. Croc. ♂is cum ⊖bus ʒß.

D. S. ut suprà

℞. Essent. lignorum c. ʒij.

Ra. ♀r. acr. ʒj.

Misc. D. S. **Stärcke** Tinctur 40. **Tropffen auf 1. mahl.**

Formulæ ad ultimam indicationem repetantur ex capite superiore, vel fiant hæ.

℞. Herb. Galeops. M. ij.

Ras. lingn. Sanct. ℥l.

C. C. ℥ß.

Rad. Chin.

Sarsapar. aa. ʒvj.

Pasful min. ℥ij.

F. l. a. infusum in cerevisiæ secundariæ mensur. ij. stent per noctem in locc tepido, manè coquantur & filtrentur.

D. S. **Stärckender Tranck tägl. ein Nösel zu trincken.**

Thes. 27.

Ad ultimam indicationem in apoplexia obtinendam specificé conferunt ab extra admota. Alia acria, hinc v. gr. communiter prostant ▽. apoplect. acetum rutaceum per simpli-

implicem infusionem paratum, deinceps
tiam per ℞ationem, Imprimis verò con-
lucunt, quatenus castoraceis stimnlantur
inc v. gr. ▽a hirundinum cum castoreo.
go verò utor in tali casu sequenti formul.

℞. ♏ lil. convall.
rosar.
⊖✱ aa. ʒij. vel
addi possunt Essent. Castor. ʒj.
✠ti Rutac. ʒij.

Iac mistura imbuunt linteola quæ conti-
uè sunt admovenda ægrotantium naribus.
Ioc namque pacto excitantur egregiè ægro-
ntes tam apopleptici, quam lethargici.
nò interne etiam hic conferunt sternuta-
oria, si nimirum ægrotantes sunt robusti.
ternutatoria autem hic sunt petenda ex
astor, helleboro alb. lil. convall. fl. anthos
l, majoran, nicotian.

Formulæ sunto hæ.

℞. p. fol. nicotian.
majoran.
fol. lil. convall.
Rad. helleb. alb.
- - Castor. aa. ℥j.
℞at. majoran. gt. iij.

rassiore modo pulverisentur hæc. M. D. S.
Schnupff-Toback öffters zuge-
brauchen.

Thes. 28.

Deinceps in affectibus his valdè etiam sunt proficua talia acria nervos stimulantia in Clysteribus, hinc v. gr. ex herb. salv. rut. majoran. fol. ror. mar. origan. stœchad. Arab. Ex purgantibus verò primariò hic convenit tanquam fortissimum Colocynthis, item fel tauri inspissatum & demum etiam ♃ emeticus in majori dosi assumendus.

Hinc formul. possunt esse tales.

℞. Herb. Origan,
Rut.
Salv. aa. M. j.
fl. Stoechad. arab.
lil. convall.
spiciæ aa. p. iij.
Colocynth. in petila ligat. ʒiij.
Rad. helleb. alb. ℥ij,
F. l. a. Decocta in Aqua fontana.
℞. Decoct. Col. ℥x.
Dil. Electuar. de bacc. lauri.
lenit. Forenzol.
Mel. Anthos.
rutac. aa. ℥ß.
♃r. emet. M. gr. xij.
Essent. Castor. ʒij.
vitelli ovorum no. j.
F. l. a. Enema. vel

℞. Decoct Col. ℥x.
dilue rurſus elect. & mell.
deinceps adde
fell. tauri inſpiſſat. ʒiij.
vit. ovorum no. j.
F. l. a. Enema.

CAPUT IV.

DE

LYMPHA ⊖SA.

VIſis vitiis lymphaticis quoad fluiditatem, nunc ſcrutabimur etiam vitia lymphatica quoad ⊖nam temperaturam. Vitiatur verò dupliciter lympha, quatenus nimirum induit naturam ⊖is cujusdam corroſivi, quæ vis corroſiva optimè poteſt conferri cum ⊖*i, quippe quod gaudet poteſtate diſſolvendi omnem pinguedinem totius corporis noſtri, unde producit maraſmum, communiter dictum ſcorbuticum Germanis **die Darrſucht oder Vertrockenung**/ qui idem poteſt cum hectica phtiſi conjuncta.

Thes. 2.

Hæc ipſa intemperies dum lymphæ quidem ineſt, aſt non quoad omnes, ſed tan-

tùm certas partes producit in hominibus ſcorbutum ita tamen ut maraſmus ſcorbuticus ab ipſo ſcorbuto non differat, niſi gradualiter. Scorbutus adducit in labiis fiſſuras apprimè verò in extremitatibus, in gingivis inflammationem, eroſionem, hyperſarcoſes, unde cauſatur gingivarum frequens cruentatio, in ipſis dentibus cariem, in lingua fiſſuras, in faucibus apprimè verè in amygdalis tumores, eroſiones in ventriculo frequentes vomitus absque ejectione copioſæ materiæ, qui vomitus utplurimum maximè eſt chronicus. Obſervavi olim talem vomitum ſemeſtrem ferme, quem deinceps intra octiduum curavi ſolo lacte, jejuno ſtomacho hauſto cum tantillo ℞. 9. cochleariæ. In inteſtinis convulſiones meſenterii frequentiſſimas, quæ communiter dicuntur **die Darm-Gicht.** In M. S ad habitum corporis delata hæc ⊖ia cauſantur ſcabiem, quæ pro diverſitate copiæ ⊖ium talium aut fit humida aut ſicca. Hæc oritur à minori copia; illa verò à largiori. Qt. autem pauciſſima talia ⊖ia lymphæ inſunt oriuntur in habitu corporis phlyctænæ, ſudamina, chirones. Epinyctides. Qt. autem lympha illa ab extra ſtagnans attingit corpus noſtrum, cauſatur eroſiones, quas communiter vocamus **das Fratſeyn/** obſervaturque

turque in pusionibus mingentibus in fascias; item in adultis delicatulis pinguibus, quatenus nimirum cute sua pinguibus producunt rugas magnas inter quas hæc lympha ⊖sa collecta, cutem erodit, maximoperè verò observatur hæc erosio in tibiis sub poplite. Quatenus verò ⊖ia hæc insunt lymphæ, quæ ordinariè certas cavitates debet irrorare, causatur pruritum etiam sic v. gr. non rarò pruritus talis observatur in oculis, imo in toto habitu corporis continuò adigimur ad scalpendum. Hæc ⊖ia ulterius in lympha nos ab extra afficiente lædunt nostrum corpus, dum nos movemus, hinc v. gr. equitantes vel etiam pedibus properantes patimur erosionem circa podicem in fissura nempe quam erosionem vocamus lupum. In sexu sequiori æstivis diebus hoc malum sæpissimè etiam observatur circa fœminea, unde novi exemplum cujusdam, quæ exinde circa femora & in pudendis maximos per pessa est cruciatus cum metu supervenientis Gangrænæ. Hæc acrimonia interdum observatur etiam in excrementis alvinis, hinc sordes illæ propè podicem relictæ excitant pruritum molestissimum ani, quem Germani vocant Arschkützel. Quæ mala inferat ⊡a nimium ⊖sa in infantulis excoriando np. femora, docet nos quotidia-

na experientia. Demum ſudor nimium ⊖ſus in ſoleis & intra pedum digitos æſtivis præprimis diebus nonnullos adeò affligit: ut interdum deambulantes ab acrimonia hác rodantur, noctu verò ubi deſinit ſudor, & partibus pedum eorum digitorum reſiccatis & induratis non duntaxat ſummum patiuntur dolorem, verum & greſſibus formandis evadunt inepti.

Thes. 3.

Cauſa proxima hujus intemperiei reſidet primariò in ventriculi abundante aciditate nimia, & in bile etiam nimium alcalica, ex quibus duobus humoribus neceſſariò progignitur tertius ⊖ſus, quemadmodum in Chymia ex ♏u ⊖is & ♀ri progignitur tertium ⊖ſum aliquod acerrimum, vel etiam ex ♏u ⊖is & ⊖e ⊡ item ex ♏u ⊖is & ☿io ♄tus item ex ♏ ⊖is & flor. ☿ij. butyrum ☿ij., quæ omnia maximè ſunt corroſiva. Interim tamen hæ ipſæ cauſæ pro diverſitate ipſorum ſubjectorum & affectuum diſcrepant etiam â ſe invicem gradualiter.

Thes. 4.

Signa Diagnoſtica ⊖ſedinis nimiæ primariò ſunt petenda ex affectibus ſic v. gr. quotiescunque obſervamus aliqua in parte corporis noſtri eroſiones quasdam ab intra, toties

ies etiam possumus concipere hoc ipsum malum. Interdum etiam causæ externæ revelant hoc mali genus. Sic v. gr. perpessus est ante aliquot septimanas puer octo annorum exulcerationem totius fere capitis exinde saltem, quod pectine acutiori in aliquibus locis caput læderet, ubi profectò ⊖sedo prius in corpore & in capite hærebat iners, accedente verò læsione externa lympha illa extravasata ab △e externo actuabatur, ita, ut deinceps valdè operativa vicinas etiam exulceret partes, quæ à pectine manserant illæsæ. Hinc quotiescunque aut omnia, aut plurima etiam saltim superioribus relatis symptomatibus ægrotantem affligunt, toties etiam certi simus lymphæ in corpore hærentis ⊖sæ.

Thes. 5.

Signa prognostica: Omnis lympha ⊖sa indicat morbos chronicos: Omnis lympha ⊖sa potest causari multos morbos complicatos: Omnis lympha ⊖ sa causatur erosiones externas per diuturnitatem temporis: Causatur etiam inflammationem; unde non rarò possunt suboriri ulcera profunda phagedænica, quæque deinceps degenerant in ulcera maligna cancrosa np. & spacelata.

Thes. 6.

Curatio instituatur secundum has indicationes;

tiones : Lympha ⊖ſa immutetur, aut ſaltim. mitigetur, correcta evacuetur, partes doloroſæ leniantur.

Thes. 7.

Prima indicatio obtinetur partim per ea quæ temperant aciditatem in primis viis nimiam, artim etiam per ea quæ bilem nimiam alcalicam temperant. Illud obtinetur per medicamenta jamjam in capitibus ſuperioribus commendata e. gr. ex mineralibus per omnis generis medicamenta ♂ialia item ♄ialia v. gr. ♄. diaph. ſimpl. vel cum ♂e; ſpecificè verò per antih. Pot. ♄nina equidem maximè ſunt egregia in temperanda acrimonia lymphæ, interim tamen in corpus aſſumpta & quidem frequenter maximè ſunt nociva: ſiquidem ab ✢o lymphæ facilè quidem ſolvuntur, enim verò non in verum ⊕ lum, ſed potius in Crocum ſaltem quendam; qui deinde ſeſe inſinuat in principia nervorum ideoque cauſatur convulſiones, obſtructiones &c. Quamobrem etiam priſcis Medicis ♄nus ſemper habitus eſt ſumme frigidus, quare nemini autor ero, ut ♄num frequenter in corpus aſſumendum præſcribat. Aſt quantum abhorreo interné aſſumendum ♄num, tantum eundem appeto ab extra applicitum in acrimonia lymphæ, hinc v. gr. ſola ♄ni limatura indiutur-

niori-

nioribus & contumacioribus erosionibus cutaneis multa præstat. Ut autem hæc limatura commode ægrotantibus accommodari possit, jubeo limaturam excoriationi inspergere & deinceps partem affectam emplastro de spermate ranarum circumcingere (quolibet die bis vel ter emplastrum mutari potest) quo facto non duntaxat limatura illa alterat lymphæ acrimoniam, dum nimium sese unit aciditas lymphæ cum ♄no; verum præterea & per emplastrum emolliens mitigatur partis inflammatio, impediturque intimior & molesta ♄ni cum nova tenera cute cohæsio. Huc pertinent etiam omnia illa quæ radicibus conveniunt cum ♄no v. gr. Nihilum, Tutia, Plumbago, Cerussa, item p. ♄ni s. Minium, item Lithargirium.

Thes. 8.

Deinceps in corrigenda ⊖sa lympha plurima etiam præstant ☿ialia quippe ad quæ in extremo gradu est deveniendum tanquam ad sacram anchoram. Medicamenta autem communiter parata sunt ☿ius dulcis, item ♃tus ℞. nimirum ☿ium bene depuratum dissolve in s. q. ▽. ♃tur ° ℥r. Fiat perfecta edulcoratio, pulvis autem remanens detur ad gr, IV. & V. in forma pilularum facile solubilium v. gr. sumantur saltem micæ panis recenter pisti q. s. ad incorporandum

pulve-

pulverem & dentur. Hæ pilulæ hominem adultum quinquies vel ſexies mitiſſimè purgant. Et utut interdum aliqualem poſt ſe relinquant ⊖ivationem, attamen vix bidui aut tridui hæc eſt. Ulterius ex ☿bus hic proſunt zzabarina, quæ in acrimonia lymphæ temperanda omnino etiam laudem & locum inveniunt, & utut verum ſit zz â nullo reſolvi acido, attamen & hoc veriſſimum eſt, quod butyrum ♁ ii, tanquam corpus ſummè ⊖ſum, intimè eam diſſolvat, jam verò aliquoties aſſertum eſt, quod lympha in corpore noſtro ⊖ſa ſit conferenda cum ☿z, ⊖*o & conſequenter etiam cum butyro ♁ ij.

Thes. 9.

Ex marinis Corallia etiam hic multa valent, præprimis vero absque vehementi calcinatione præparata. Mater Perlarum, Conchæ.

Thes. 10.

Ex regno animali proſunt omnia dura ſ. △e præparata, item omnes ♏9 ⊡ſi dulces.

Thes. 11.

Ex vegetabilibus commendantur omnia acria v. gr. naſturtium, cochlearia, raphanus, arum, item omnia quæ amaritie aliqua gaudent, v. gr. Cichorium, fumaria, Centaurium minus, Carduus benedictus, pimpinella, it. ⊖ia incinerata quo pacto ſoli E clavel-

clavellati etiam locum inveniunt. Ex his etiam variæ proſtant compoſitiones v. gr. ♃a antiſcorbutic &c.. Ex altera parte nimium np. alcali bilis temperatur per acida ♃lia, ita tamen ut acida etiam in ſeſe contineant alcali aliquod ♅ſtre, cum quo vitiosum acidum ventriculi concurrens, dimittat acidum ad bilem, quemadmodum videmus in ♃atione butyr. ♄ij acidum ⊖is in ☿io ♃to dimittere alcali ☿iale ſeſeque unire cum alcali ♄iali in corpus butyr. ♄ ij. Contrà verò tum ♄iale relinquere ſuum proprium alcali ♄iale, ſeſeque combinare cum alcali ☿iali in corpus pulv. Talia autem ♃a ſunt ♃a illa ⊕lica ♂ia. Nam utut verum ſit in ♃ione remanere maximas partes ♂ies in ♃o cum ♃do fortiori ⊕li; attamen & nemo negare poterit, quod in ipſis illis ♃bus ⊕licis ♂is adhuc latitent corporales partes ♂iles, probatur np. id inde quod ♃9 tales ⊖l coagulati cum ⊖bus ⊡ſis ſumme depuratis, relinquant partes quaſtam ♅reſtes, ad naturam Crocor. ♂is vergentes. Sic v. gr. ola etiam ♅ ſæpe in ſe continet partes quasdam ♂les, hinc ☿ius in hac ſolutus & ♃tus ♃tur quidem in fundo, in ſuperfiie vero apparet ſpuma ex flavedine rubecens, contra vero quando aſſumimus bene epuratum ♃um ⊖is vel ☾i, ☿iumque dis-

ſolvi-

vimus & ♒mus, nanciſcimur ♑tum albicantem, item obſervare licet in ♑io ♒to ex ♎ô in in corpus Turbith. mineral. Hinc ♌⊕li ♂is, aperitivus Penoti, Clyſſus ♄ij etiam ſunt egregii in hac ipſa bile temperanda, communiter etiam hic Clyſſus & hic ♌ ſuperfunduntur floribus quibusdam v. gr. bellid, roſarum, violarum, borrag, atque guttatim potui ▽ſo v. gr. cereviſiæ inſtillantur & tempore menſæ hauriuntur non ſine ſalubri effectu. Et utut hæ Ræ communiter ſaltem commendentur contra Phlogoſes, in dicta acrimonia etiam valde frequentes, tamen omninò & præterea comendentur bili nimis p. n. alcalicæ. Hinc v. gr. B.D. Horn. non ſine efficacia in uſu erat R. flor. bellid. cum Clyſſ. ♄ ij non duntaxat in Phlogoſi arcenda, verum & in omnis generis febribus ardentibus. Hiſce ♌bus ſimiles acidulæ, unde & Clyſſi communiter dicuntur acidulæ artificiales quæ nunquam ex aſſe ſupplent vices naturalium. Illam enim in ♡. viſceribus digeſtionem naturalem artificiali noſtro △e, noſtro artificiali conſortio mineralium nunquam ſatis æmulabimur.

Thes. 12.

Mitigatio lympha obtinetur ex regno Animali primariò per lacticinia maximoperè verò per lac humanum, quo ante biennium reſtitui atrophia ſcorbutica laborantem,

jam-

jamjam ſceletoformem, ita ut nunc incedat abdomine tardo, ſimilia aliquot exempla poſthac obſervavi. Succedit huic lac caprillum & vaccinum, quippe quo poſteriore puer undecim annorum itidem ſceletoformis & per ſemeſtre ſpatium lecto affixus reconvaluit. Hujus lactis uſus egregius eſt etiam in vomitu ſcorbutico unde non duntaxat commendatur â Sennerto, Tract. de ſcorbuto, verum etiam ipſe ejus uſum ſaluberrimum multoties ſum expertus; apprimè verò quando inſtillantur guttæ aliqnot ℞ Cochleariæ. Vid. præterea Tract. Medic. de curatione lactis in arthritide Joh. Georg. Greiſelii ubi obiter ſaltem notetur ad arthritidem lac non eſſe adhibendum niſi in athritide vaga ſcorbutica. Cæterum ab autoribus paſſim etiam commendatur ſerum lactis, cui tamen omnino antepono ipſum lac. Lacti ſuccedunt pinguia v. gr. Axungia humana, canina, caponum, brodia pullorum gallinaceorum, item ipſorum caponum non ita ſenum. Hinc etiam hæc omnia ex communi hominum obſervantia remederi creduntur phthiſi, cum tamen potius opem ferant ſaltem in arcendo maraſmo. Quare omnia etiam in acrimonia ſcorbutica temperanda ſunt egregia. Ex regno vegetabili proſunt temperatè adhibita ſemina & nu-

clei, pingvedine quadam conſtantia v. gr. amygdal.; pineæ, ſebeſten, piſtac, ſem. 4. frigid. major, ſem. papav, item ℞ expreſſa v. gr. ℞ amygdal. dulc., hincque paratus balſamus ♀ris amygdalatus. Item cremores frugum v. gr. cremor avenæ, orizæ, hordei etiam qui omnes ſuppeditant juſcula pingvia. Ex regno minerali commendantur medicamenta ♃ia v. gr. antihect. Poter. quippe in quo reſidet viſciditas quædam grata. *Thes.* 13.

Tertia indicatio obtinetur quatenus nimirum hæc ⊖ſedo obſervatur copioſior in primis viis vel etiam in artubus, per medicamenta evacuantia blanda. Cane etiam & angue pejus fugiatur omne purgans fortius. Itaque ex vegetabilibus hic maxime ſunt proficua folia ſennæ, manna, polypod. quercinum, Rhabarbarum. Hinc omnia etiam horum præparata v. gr. infuſa, decocta, extracta ſyrupi v. gr. de polypod. de Cichor. cum Rhabarbar. manna etiam diſſoluta & calide hauſta. Ut autem hæc laxantia citius evacuent, addenda ipſis ſunt ♀rea. v. gr. ♀r. & Cremor ♀ri, paſſulæ. His deinceps coanumeranda ſunt aloëtica ſuccis vegetabilium imprægnata v. gr. aloë violata, roſata, cum ſucco fumariæ, item ſpinæ cervinæ imprægnatæ.

Thes.

Thes. 14.

Ubi acrimonia hæc ⊖ſa in ſolo corporis habitu apparet v. gr. in ſcabie, ibi his purgantibus addi poſſunt ſtimuli ex ſcammon, Jalapp, mechoac. & pro diverſitate ſubjectorum etiam Gumm. gutt.

Thes. 15.

Ubique verò ſpecici medicamentorum commodiſſimè adjungi poſſunt ſuperius laudata ☿ialia. Nil enim melius ⊖ſedinem corrigit ipſo ☿io v. gr. ☿io dulci, & pro re nata arc. corall. licet nimirum lenis ſequatur ⊖ivatio.

Thes. 16.

Utraque verò indicatio ceſſantibus in tantum morbis conjunctis obtinetur, per medicamenta temperantia & evacuantia ſaltim in gradu remiſſiori, quæ obſervantia communiter apud auctores practicos exponitur per roborationem viſcerum. Hinc proſtant varia medicamenta, quæ nonnullis dicuntur uſualia i. e. quotidiana, quæ nimirum lympham temperant, temperatamque ſenſim evacuant, ut ut vehementiora nondum patiamur ſymptomata. Talia autem ſunt v. gr. Elixir proprietatis Paracelſi ſive cum ♁o ♏u ⊖is, ſive absque eo ſolo ♈i ♀rſato præparatum. Item Elixir proprietatis

cum Rhabarbar. M. P. de fumar. compoſ. pilul. alëophangin, Marocoſtin Francofurt. Pilulæ antiſcorbuticæ Timæi von Güldenklee ꝛc.

Thes. 17.

Quarta indicatio obtinetur primariò per medicamenta diaphoretica conjuncta cum opiatis quoad interna. Dum enim ſudor per poros promanat, abluit inibi hoſpitantia ⊖a acria, quemadmodum verò ſudor absque medicamento adauget malum in vitiis cutaneis, dum nimirum intolerabilem ferè cauſatur pruritum ſolvendo nimirum ⊖ia. Ita medicamentoſus ea etiam corrigit. Talia autem medicamenta ſunt ex Regno animali omnia Alia v: gr. ♏9 C.C. viperarum, ∈*i item liquor C.C. ſuccinatus, nec non decantatus in noſtris provinciis ♏9 Bezoardicus Buſſii Archiatri Electoris Saxoniæ qui componitur ex ♏u C.C. card. bened. Hinc etiam efformant eſſentias v. gr. viperarum, quibus tamen ♏9 dicti ſunt præferendi. Ex regno vegetabili ſunt medicamenta parata ex jam laudato Card. ben. fumar, lign. ſanct. ſaſſafras, lentiſci, frangul., ex quibus componunt Eſſentias vel ♏9 m. v. gr. Eſſent c. Lign. nec non camphora.

Thes.

Thes. 18.

Ex mineralibus hic prosunt Ræ ℞ij. legitimè paratæ, item medicamenta ♀rea v. gr. flor. ♀ris (Balsamus h. l. ab ♈ quod ei inest non adhibendus) Et hinc etiam reliqua ℞ialia v. gr. ℞ diaphoretic. simplex, vel cum ♂e, pulv. ℞ij Bezoard. ♃iale & ☉re ritè præparatum. Bezoardica mineralium vulgari modo parata non conveniunt in malignis, quia sudorem quendam promovent, ast cum summa præcordiorum angustia.

Thes. 19.

Ex tribus regnis prostant etiam conjuncta multa v.gr. p. Bez. Senn. R. Bez. D. M. &c.

Thes. 20.

His sudoriferis commodè adaptentur opiata.

Thes. 21.

Externè verò anodyna primariò sunt sumenda præter superius laudata temperantia ♄a, & ☿ialia quippe quæ itiem dolores sedent, ut ut eos prima fronte exasperent omnia illa pinquia ex seminibus cremore gaudentibus tosta, v. gr. farina secalicea tosta, cremor avenæ tostus, cremor triticeus paratus ad glutinanda linteola exsiccatus & tostus. Deinceps his accensenda sunt etiam folia rosarum exsiccata, quæ nimirum in se continent blan-

dam vim ſtypticam, hinc blandè etiam conſolidantem.

Thes. 22.

Formulæ ad primam indicationem ſunto tales.

℞. Ocul. 69. pp.
♃ diaph· c. ♂e aa. ʒß.
arcan. 2pl. M. ☽ß.

M. D. S. **Temperirend Pulver ins Bier.**

℞. Matr. perlar. pp..
Croc. ♂. c. ⊖♃ aa. ☽ß.

M.D. S. Ut ſuprà. In morbo diuturno absq; vehementer urgentibus ſymptomatibus ſingulis ſeptimanis bis poteſt aſſumi talis pulvis. Urgentibus autem ſymptomatibus quotidie.

℞. Eſſent. ♂is liquid. ℥ß.

D. S. **Temperirende Tropffen alle Morgen 40. in warmer Suppe zu nehmen.**

(bene tamen hic attendenda eſt conſiſtentia)

℞. R. ♂is aperit. Mynſ. ʒij.

D. S. **Tropffen wider die Schärffe alle Morgen 20. zu nehmen.**

℞. Eſſent. fumar.
Card. ben.
Cent. min.
♏⊖*. aa. ʒi.

M. D. S.

M. D. S. Eßentz wider die Schärffe 50. Tropffen eine Stunde nach der Mahlzeit zu nehmen im Biere.

Thes. 23.

Formulæ ad lmam & 2dam indicationem ſunto:

℞. Herb. fumar.
ſcolopendr. aa. M. j.
Card. ben. M. ß.
Flor. Cichor.
bellid. aa. p. iij.
Rad. Pimpinell.
Cichor.
polypod. quer. aa. ℥ß.
Fol. Senn. Al. ſ. ſ. ʒx,
Croc. ♂ cum ⊖bus ℥ß.

Inciſ. & contuſ. contundenda & incidenda inſuantnr ſacculo lineo f. l. a. nodulus.

D. S. Temperirender und abführender Püſchel in 2. Kannen Wein zu hängen.

℞. Herb. fumar.
fol. Cochlear.
naſturt. ▽at.
pimpinell. aa. M. ß.
Fl. bellid.
Cichor. aa. p. iij,
Rad. Pimpinell.
armorac.

polypod. quer. aa. ℥ß.
Fol. Senn. Al. ſ. ſ. ℥x.
Croc. ♂is cum ⊖bus ʒiij.
Agar. albiſſ. ʒij.
Inciſ. & Contuſ. M. & inſue ſacculo D. S. Species **wider die Schärffe in 2. Kannen Wein zu thun und täglich 2. Gläſer zu trincken.**

NB. Si ſequitur excretio cutanea, eximatur rad. Armor continueturque reliquus nodulus,

℞. Flor. beton.
fumar.
bellid.
Cichor. aa. p. iij.
Fol. Senn. Al. S. S. ʒij.
Croc. ♂is cum ⊖bus. ʒj.
Inciſ. & Contus. D. S. Species **in ein Säck zu nehen / und in eine Kanne Bier zu hängen/ die Nacht im Keller zu ſetzen und den Tag über zu trincken.**

℞. Fol. Senn. Al. S. S. ʒiß.
p. Rad. Rhab. ver. ʒij.
paſſul. min. ℥j.
commiſta ſtent cum ſero lactis ℥iij. in loco calido, manè ebulliant & exprimantur, adde

Ocul. 69. pp. ʒß.
mann. calabr. ʒvj.

M. D. S.

M. D. S. Laxir-Tränckleín auff 1. mahl warm gemacht des Morgens zu trincken.

Convenit ferme cum Decocto diasennæ cum Rhabarb. Mynſ.

℞. Ras. C. C, ℥vj.
Rad. Cichor. ℥j.
polypod. ℥ß.
Fol. Senn. Al. S.S. ℥iß.
C. ♀r. ℥j.

F. l. a. decoctum in ſero lactis.

℞. Decoct. Col. ℥vj.
▽. Cinnam. borrag. ℥vj.
antih. Pot. ℥ij.
Sirup. de Cichor. c. Rhab.
ſcelotyrb. Foreſt. aa. ℥ß.

M. D. S. Linde abführender Tranck den Tag über zu trincken.

℞. C. ♀r. ℥ß.
Extr. fol. Senn. decoct. parat. gr. viij.
Scamm. ♃r. gr. iij.

M. Optimè D. S. Pulver auff 1. mahl in warmer Suppe zu nehmen.

℞. Conſerv. roſar. rubr. cum mann. (parat.
☿. dulc. gr. xv. ℥ß.
Scamm. ♃r. gr. iij.
Syrup. Scelotyr. For. ℥ß.

M. D. S. Laxir-Safft auff 1. mahl.

℞. ▽. Cichor, ℥j.
Zedoar. cum Vino. ʒij.
p. senn. Montagn. ℈ij.
Syrup. polypod. ʒij.
M. D. S. **Purgier-Tränckleinauf 1. mahl.**
℞. Aloës viol.
☿ij. dulc. aa. gr. vj.
diagryd. gr. ij.
F. l. a. Pilulæ cum. Syrup. scelotyr.
no. 21. D. S. **Abführende Pillen des Morgens und Abends auf 1. mahl zu nehmen.**
℞. M. P. de fumar. simpl.
Extract. fol. Senn.
Croc. ♂is c. ⊖bus.
Scamm. ♀r. aa. ℈j.
c. Syrup. scelotyr.
F. l. a. Pilulæ instar pisi minoris D. in pyxide, S. **Linde Abführende Pillen wöchentl. 2. mahl 15. zu gebrauchen.**
NB. In vitiis cutaneis v. gr. Scabie.
℞. p. Cathol. ʒß. ad ℈ij
D. S. **Purgier-Pulver auf 1. mahl.**
℞. Extr. Cathol. gr. xij.
Scamm. rosat.
☿ dulc aa. ℈ß. Essent. fumar.
F. l. a. Pilulæ no. xxj. D. S. **Purgier-Pillen auf 1. mahl.**
℞. Elixir. citr. purg. ʒiij.

Syrup.

Syrup. de Cichor. cum Rhab. ℥ß.

M. D. S. **Purgier Safft auf 1. mahl.**

℞. ☿-ti alb.

Gumm. gutt. aa. gr. iv.

F. l. a. Pilulæ cum mica panis no. 3. D. S.

Purgier-Pillen auf 1. mahl.

Thes. 24.

Ab extra verò acrimonia temperatur hoc modo

℞. Decoct calc. viv.. ℔j.

▽ Rosar. (ob refragrantiam) ℥ij.

☿. ʒij.

Camph. subtiliss. trit. ℈ß.

M. D. S. **Eußerlich heilend Wasser den Leib damit zu streichen.**

vel ℞. Decoct. calc. viv. ℥iv.

fol. querc.

popul. alb. aa. M. ii.

incis. & contus. indantur colator. & elixivientur c. s. q. ▽. fontan. calid.

aliquoties repet.

℞. Decoct. col. ℔ij.

☿. ʒij.

Camphor. ʒß.

M. D. **Eußerlich abheilend Wasser.**

▽. hæc est arcana & egregia in omnibus exulcerationibus antiquis, & malignis, quare & præstantissima est in lue ♀ea & reliquis ▽is præferenda abstergentibus.

℞.

℞. Ungn. rosat. ℥j.
☿. vivi saliv. hum. extinct. ʒj.
℞ ♌at lign. rhod gt. iij.

M. D. S. **Eußerlich heilend Sälblein.**

Ubi adest ingens inflammatio potest adhiberi ℞ ♃r. Rulandi cum sevo hircino & ossium medulla, item unguentum album camphoratum vel cerussa cum alb. ovorum.

℞. Ungv. alb. Camph.
d. litharg. aa. ℥ß.
℞ ♌at lign. rhod. gt. ij.

M. D. S **Eußerlich trocknend und heilend Sälblein.**

In exulcerationibus phagedœnicis arcanissimum est remedium stercus humanum combustum hisque inspersum. Vel in unguentum redactum.

℞. Nihil. alb. pp.
Cremor. Secal. tost.
p. ros. rubr. aa. ʒij.

M. D. In nodulo excipiaturque charta Turcica. D. S. **Ein Streu-Püschel.**

Crocus ♂is pulveribus ejusmodi non miscendus, quoniam causatur erosiones, ob facilem in ⊕lum mutationem.

Thes. 25.

Ad mitigandam bilem.

℞. ♌ aperit. penot. ℥ß.

D. S.

D. S. Täglicher Spiritus 30. Tropffen in 1. Nößel Bier zu tröpfen.

℞. R. Fl. bellid. cum ♃ ⊕ l. ♂. pp. ℥ß.
D. S. ut suprà.

℞. Acidul. artificial. ℥ß.
D. S. Ut supra.

Thes. 26.

Ultima indicatio obtinetur per has formulas:

℞. R. Corall. c. ♃ Cor. C. M. ʒj.
♃ Cochlear.
Essent. anod. aa. gt. XL.

M. D. S. Lindernde und Schweißtreibende Tinctur 40. Tropffen 2. mahl nach einander stündlich in 1. Gläßlein Wein oder Bier zu nehmen.

℞. ♃ Bezoard. ʒj.
Essent. ⊖ eriac. ʒß.
M. D. S. ut suprà

℞. ♃ ⊖* ʒj.
Cochlear.
Essent. anod. aa. gt. XL.
M. D. S. ut suprà.

℞. C. C. S. △ e.
♁ ij. diaph. aa. gr. xv.
Mithridat. Damocr. ℈ij.
Roob. Sambuc. ℥ß.

M. D. S. Schweiß Mixtur auf 1. mahl.

℞.

℞. Ocul. 69. pp.
ʒij. diaph. aa. ℈j.
flor. ♀r. gr. v.

M. D. S. **Schweiß-Pulver auf 1. mahl.**

℞. Ocul. 69. pp. ℈j.
ʒij. diaph. c. ☉e.
gr. xij.
flor. ♀. gr. v.
M. D. S.

Ut ſupra, in dolore vehementiore poterunt addi p. anod. conf. gr. v.

℞. ♈. flor. Sambuc.
Card. ben. aa. ℥ß.
tenell. C. C. ʒij.
Diaſcord Fracaſt. ʒiß.

M, D. S. **Schweiß-Tranck auf 1. mahl.**

Thas. 27.

In ſcorbuto oris conveniunt hæc.

℞. Conſ. ros. ℥ß.
♈. ℥j.
♏ ⊕l. gt. xxv.

M. D. S. **Mund-Waſſer mit einem Pinſel das Zahn-Fleiſch abzuwaſchen.**

Ad labiorum fiſſuras.

℞. Ungu. roſ, ʒj.
☿ tat & probè edulcorat. gr. iv.

M. D. S. **Eußerlich heilend Sälblein die Leffzen damit zuſtreichen.**

Ad tumores glandularum faucium.

℞.

℞. Flor. prunell.
Calcatripp.
borrag.
bellid. aa. p. ij.
Coqu. in Cerevis. secundariæ M. ℬ.
℞. Decoct. col. dilue
Mell. rosat. ℥j.
☉. ♁iat. ℥j.
M. D. S. Gurgel-Wasser.

CAPUT V.

DE LYMPHA ACIDA.

Thes. 1.

ACiditas quando in lympha prædominatur, oritur intemperies lymphæ acida. Est vero duplicis generis aut enim lympha acida viscida. quæque dicitur styptica; aut corrosiva. Illa primariò observatur in prinis viis, dum nimirum partes alimentorum rassiores diluit, seseque hisce involvit, ut nde energia ejus ratione corrosionis impeliatur. Et utut hæc lympha vim suam corosivam non adeò exercere possit; attamen ene etiam est ponderandum: Dum, quod hæ articulæ viscidæ subinde adhuc aliquot pares fluidiores habeant commistas, quæ pro iversitate copiæ possunt inferre vires corrosivas.

ſivas. Corroſiva verò eſt fluidior, hincque obſervatur primariò in habitu corporis. Quia enim intra vaſa ſemper eſt in motu, conjunctaque cum ſanguine, obvolvitur etiam ejus acrimonia, quam demum exerit in habitu corporis, dum nimirum ope glandularum ſequeſtratur M. S. aliquandiuque hæret in certis ſpatiis ſpatiolisque.

Thes. 2.

In ſpatiis namque majoribus v. gr. in pelvibus in juncturis artuum, in bronchiis pulmonum, in glandulis, cauſatur coagulationes, ex quibus progignuntur vere lapilli, in ſpatiolis verò habitus corporis coagulat ſuccum nutritium remanentem ex S. M. non rarò etiam ipſum ſanguinem cum ſubſtantia viſcerum intra ſeſe, ut inde exurgant varii tumores duri, qui in viſceribus dicuntur ſcirrhi. demum ipſam aggreditur continentia vel partes noſtras ſolidas easque diſſolvit, unde oriuntur in partibus mollibus ulcera phagedœnica, in duris caries.

Thes. 3.

Quoniam autem hæc ipſa acrimonia non poteſt aggredi partes noſtras ſolidas, quando ſimul premat etiam partes nervoſas. Hæ verò preſſæ mox agitentur in motum convulſivum, demumque in tetanum; apparet

quomo-

quomodo ab acrimonia tali causentur obstructiones in partibus carnosis, quas demum subsequitur M. S. intra poros stagnatio. Quia verò humores â corde vi summa impelluntur quaquaversum ulterius liquet quomodo facta tali obstructione & M. S. stagnatione, subsequatur partium intumescentia, & in hac à præsentia copiosi sanguinis rubedo, & calor nimius, quæ omnia simul juncta constituunt in partibus inflammationem.

Thes. 4

Quia verò ulterius sanguis stagnans & copiosus nimium nimiumque in se effervescit, fit ut naturalem suam amittat dulcedinem, degeneretque in qualitatem itidem corrosivam, qua de re partes lymphaticæ & cruentæ non duntaxat â se invicem deficiunt, verum & ipsæ partes solidæ destruuntur, ut inde progignatur suppuratio vel ulcus.

Thes. 5.

Quia prætereà vicinæ etiam partes constringuntur â convulsis inferioribus partim etiam compressis vasis majoribus, patiuntur ob denegatum affluxum stagnationem quandam, sequiturque etiam in his aliqualis intumescentia.

Thes. 6.

Tandem fit ſæpe etiam ut aciditas hæc aliquandiu hæreat in certis partibus eroſis, magis magisque ſtagnando induat vim majorem corroſivam, quæ ſubinde partes vicinas corrodit, in quibus nihilominus ex continuo impulſis partibus viſcidis nutritiis lymphaticis concreſcit copioſa nova caro, aſt inordinata, quæque inde dicitur hyperſarcoma, ſecundum quem modum ſuccreſcunt ulcera cancroſa, quippe quæ utplurimum occupant ſedem in partibus glandulofis v. gr. in mammis, in parotidibus, ſalivalibus &c.

Thes. 7.

Ex his ſatis apparet quomodo in primis viis ex hac intemperie acida ſuboriatur & quidem intemperie acida fluidiore ratione ventriculi appetitus nimius, caninus, vomitus ſiccus, ſ. copioſi ructus, item cardialgia, affectus hypochondriacus; in inteſtinis paſſio colica, obſtructiones variæ interdum: Interdum verò pro diverſitate nempe gradus, eroſiones etiam inteſtinorum, in habitu corporis variæ inflammationes v. gr. in thorace pleuritis, in renibus nephtritis, in manibus chiragra, in dentibus odontalgia, in pedibus podagra, in lumbis

dolor

dolor ischiaticus, in cerebro phrenitis, in diaphragmate paraphrenitis; in pulmonibus Peripneumonia. In singulis deinceps partibus Erysipelas.

Thes. 8.

In ossibus & periostiis ostocopus gallicus, qui in capite dicitur Cephalalgia gallica.

Thes. 9.

In visceribus verò quando fit coagulatio absque inflammatione suboritur scirrhus hepatis, lienis, pulmonum, ipsius cerebri, glandularum mesenterii, testium &c.

Thes. 10.

Quando verò Scirrhi hi succrescunt cum suppuratione, dum nimirum quædam partes coagulantur, quædam verò molliores suppurationem patiuntur, oriuntur ulcera interna cancrosa, qualia sunt in pulmonibus phthisis.

Thes. 11.

Talia autem ulcera maciem summam causantia, non in solis pulmonibus verum præterea frequenter etiam in renibus, in hepate, liene, mesenterio observantur. Imò in omnibus visceribus gallici cujusdam variolarum magnarum partim exsiccatarum partim, adhuc putridarum deprehendi vestigia. Hinc etiam non licet

argumentari, in Gallicis adeſſe nullam exulcerationem in corpore, quando facies externa eſt integra. Non rarò enim viſcera interna longè magis ſunt corrupta, imô nullus gallicus extinguitur absque maraſmo maxime lento.

Thes. 12.

Signa diagnoſtica ſunt ſequentia: Intemperies lymphæ acida in primis viis obſervatur ex continuis doloribus abdominis & præcordiorum gravativis & tenſivis, absque notabili tamen abdominis intumeſcentia. Primariò etiam cognoſcitur, quatenus hæret in ventriculo, ex frequenti laryngis conſtrictione, dum nimirum muſculi laryngis cum muſculis æſophagi rapiuntur in conſenſum, adeſt ſumma reſpirandi difficultas, ob per conſenſum convulſum diaphragma, ingens dolor in utroque hypochondrio, quippe in quo diaphragma cum coſtis ſpuriis cohæret, ſummus dolor etiam in lumbis, dum nimirum proceſſus diaphragmatis inſeruntur in vertebras abdominis usque ad os ſacrum. Hinc etiam talis dolor hypochondriacorum utplurimum mentitur dolorem quendam nephriticum. Quatenus porrò nervi intercoſtales lateris ſiniſtri per conſenſum etiam patiuntur, fit, ut & omnes

muſcu-

nuſculi lateris ſiniſtri intercoſtales convel-
antur, quo facto, ægrotantes conqueruntur
de dolore gravativo totius lateris. Præter
èà adſunt alvi conſtipationes, ructus præ-
cluſi, ſternutatio ob diaphragma convulſum
abolita, utut nares irritatæ reliquique mu-
ſculi exſpirationis ſeſe diſponant ad ſternu-
ationem.

Thes. 13.

In M. S. ſatis ſe prodit hæc acrimonia ra-
tione exulcerationum. In inflammationi-
bus verò majoribus cognoſcitur inde, quod
ut plurimum ægrotantes primo exordio ſu-
bitaneus invadat horror cum ſubſequente in-
caleſcentia, & dolore in certa parte maximè
notabili, ſic, v. gr. in pleuritide oritur dolor
in lateribus pectoris, ſi eſt vera, interdum
etiam circa dorſum & regionem renalem,
item hypochondriis ſi adeſt pleuritis notha.
Diſcrepat verò peripneumonia à pleuritide,
quod in pleuritide adſit vehementiſſimus
dolor pungutivus fixus in certo latere; In
peripneumonia verò aut nullus adeſt dolor
punctorius aut vagus, dum nimirum pulmo-
ne inflammato, compatitur pleura, quippe
cum qua in homine utplurimum pulmo hic
eſt conjunctus. Præterea in omni pleuritide
adeſt difficultas reſpirandi cum tuſſi con-
uncta. In nephritide adeſt dolor in regione

renali versus abdomen, præterea frequentissimus vomitus, adsunt dolores versus umbilicum, versus inguina & utplurimum aut dyssuria aut ⊡æ totalis suppressio, quæ partim sequitur à dolore & inflammatione renum, patim etiam à convulsione ureterum, dum nimirum hi convulsi in consensum rapiunt vesicam ⊡am, quo facto, illa sese constringit ut nondum adsit ⊡. Quare & ægrotantes sæpe quidem interim tamen parum & quidem cum dolore quodam tensivo mingunt. Hæc ipsa convulsio vera & obstructio etiam sæpe suboritur in nephritide, dum ⊡ coagulatur in sabulum, sabulum verò istud in ureteribus colligitur, quo pacto novæ ⊡æ intercipitur via, ut necessario in ureteribus subsequatur pressura quædam, quæ pressura & hæsio sabuli apprimè contingit in obliqua insertione ureterum. Signa arthritidis sunt, quæ æque sicuti in pleuritide & nephritide ægrotantes invadat horror cum subsequente incalescentia, præterea vero dolor mox occupet artus cum aliquali inflammatione. Itaque quotiescunque in artubus oriuntur inflammationes, quas præcedit horror cum subsequente incalescentia, semper simus cauti, ne pinguia ab extra admoveamus, ve etiam suppurationem intendamus, longè potius diaphoretica, blanda in usum vocemus

nus. Dolor ischiaticus verò cognitu est difficilior. Siquidem sæpe est conjunctus cum nephritide. Potissimum itaque signum distinctivum consistit in diuturnitate doloris ischiatici absque difficultate mingendi. Erysipelas verò cognoscitur remotivè, dum nimirum adsunt symptomata allegata & pars affecta neque est in pedibus neque in manibus neque in ossibus abdominis, neque in thorace neque in dentibus. Odontalgia patet per se.

Thes. 14

Phrenitis cognoscitur ex febre continua & delirio. In Paraphrenitide vero præter febrim continuam & delirium, adest difficultas respirandi, unde ægrotantes ut plurimum cum stertore respirant.

Thes. 15.

Scabies maligna cognoscitur ex avtopsia, dum nimirum præter communem scabiem suboriuntur exulcerationes sinuosæ, cum marginibus lividis. Cancer cognoscitur ex copioso hypersarcomate partibus vicinis lividis & quoad partem duris, venis lividis, valde turgidis.

Thes. 16.

Lues ♀ ea tandem cognoscitur ex ostocopo, quo laborantes primariò nocturno tempore cruciantur doloribus, qui ipsum

meditullium oſſium afficiunt, adeo ut quiet
eſſe plane nequeant. Subſequuntur in his
apprimè verò in tibiis & ulnis item circa
manuum carpos gummata, vel tumores ma-
ximè doloroſi. Circa nares ſæpe adeſt obſtru-
ctio ita, ut conquerentur de difficultate
emungendi, circa oſſa naſi vehementiſſimus
dolor. In faucibus ſæpe adeſt eroſio. In
pudendis ſæpe adeſt excoriatio, adſunt ver-
rucæ doloroſæ, adſunt puſtulæ lividæ maxi-
meque doloroſæ, adeſt frequenter in ſexu
maſculino gonorrhœa, in fæmineo fluor al-
bus eroſione partium.

Thes. 17.

Scirrhi cognoſcuntur & quidem in hepate
& liene ex continuo dolore gravativo &
quidem hepatis ex dolore hypochondrii
dextri, lienis verò hypochondrii ſiniſtri, adeſt
præterea continua reſpirandi difficultas.
Scirrhus pulmonum cognoſcitur ex ortho-
pnœa ſine rejectione ullius materiæ viſcidæ.
Diſtinguitur ab orthopnœa vel aſthmate
convulſivo, quod aſthma convulſivum certa:
patiatur remiſſiones, ſcirrhus verò infert
orthopnœam continuam & diuturnam.
Scirrhus cerebri cognoſcitur ex lenta amiſſi-
one facultatum animalium absque febre.
Scirrhus in teſtibus aliisque glandulis facili-
bus dignoſcitur tactu.

Thes.

Thes. 18.

Signa exulcerationum viſcerum ſunt rejectio materiæ purulentæ ſic.v. gr. exulceratio pulmonum cognoſcitur ex copioſa rejectione materiæ purulentæ in tuſſi. Ex renum excretione materiæ purulentæ per ⊡am veſciæ ⊡æ ex rejectione materiæ purulentæ cum fibris membranaceis per ⊡am cum intenſo dolore in regione veſicæ.

Thes 19.

Signa prognoſtica ſunt omnis morbus oriundus ex lympha acida & utplurimum chronicus. Interni autem morbi & univerſales rarò radicitus exſtirpantur, hanc v.gr. qui ſemel eſt perpeſſus malum hypochondriacum, utplurimum ſæpius illo vexatur. Quomodo arthritidis ſpecies reſpondet in propatulo eſt. Lues ♀ea inveterata rarò, imo nunquam radicitus eſt curata. Niſi forſitan quiſpiam confuderit ſcabiem pertinaciorem cum lue ♀ea. Cancer exulceratus rariſſimè etiam curatur. Exulcerationes internæ difficillimæ itidem ſunt curationis, patiuntur tamen curationem faciliorem in pleuritide in pulmonibus etiam niſi acceſſerint ſuppurationes cancroſæ, hinc facilè curamus pleuritidem, peripneumoniam, nephritidem etiam cum rejectione materiæ cruentæ; difficillimè verò imò totaliter nunquam perfectam

phthisin. Phrenitis est periculosissimus etiam affectus, attamen sæpe etiam curatur dum conjungitur soli causo; Difficulter vero dum comitatur morbos malignos.

Thes. 20.

Curatio lymphæ acidæ institüatur secundum has indicationes: lympha accidatur taque evacuetur, nervi convulsi sedentur Partes gangrænosæ vel etiam suppurata tollantur.

Thes. 21.

Prima indicatio obtinetur primariò per medicamenta omnis generis alcalia, inter quæ ex mineralibus agmen ducunt ♂ia v. gr limatura ♂is præparata, Crocus ♂is aperitus ♀9 ♂us, ♄ diaph. cum ♂e, Crocus ♂ cum ⊖bus, Essent ♂is liquid cum succo pomorum. Polemannus equidem in Tractatu de ♀re philos. flor. suis ♂is ex lap. hæmat tribuit magnam virtutem. Attamen quo minus eam hisce tribuam, suadet vis styptica illis inhærens. Item censendum etiam est de flor. ⊖+ ♂is, Interim tamen penitus hos rejectos nolo, sed saltem volo ut ne adhibeantur quotidie. singulis septimanis juxta autoris dicti consilium. ♂is ☾is vel lixivium paratum ex minera ♂is flavedinem ☉ simulante, cum ♈ pluviali factum, hic etiam locum invenit. Ex regno animali primario hic prosunt ♋♀

⊡ſi temperati, hinc v. gr. ♎♃. carminativus D. Michaël. S. ♎♃. ☾i ⊡ſus. Nam utut ☾e ♈a effodiatur, attamen valdè verò fit ſimile, quod hoc ipſum ⊖ ⊡ſum debeatur animalibus in locis illis ☾is degentibus. Huic ſuccedunt ♎⊡ſi reliqui, ut ♎⊖✱i, C. C. cran. human. Deinceps ex regno animali conferunt partes animalium duræ ſolum raſæ, vel etiam ſine △e præparatæ. Quare & compoſita ex his conferunt v. gr. pulv. Marchiòn. antepil. in pharmacop. Auguſtan. deſcriptus. Ex regno vegetabili ſunt herbæ amaricantes v. gr. Card. ben. abſinth. Cent. min. filix, fumar, ſcolopendrium &c. quæ communiter audiunt, herbæ ſpleneticæ, ex his compoſitæ ſunt Eſſent. variæ quæ valdè amaricantes contrariantur aciditati nimiæ. Imo forſitan etiam non fallax eſt conjectura pilulas recenter allatas Herbipolenſes ex ſimilibus herbis amaricantibus cum ſucco Glycyrrhiz in maſſam formatis (quibus contra arthritid. malum hypochondriacum, calculum &c. utuntur in aula Dresdenſi) deinceps plantarum harum ⊖ia per incinerationem parata valdopere etiam conferunt. Unde ♀rea omnia etiam hic locum inveniunt imprimis Ræ ♀r. tam ſimplices quam compoſitæ v. gr. Ra. ♀r. acr. Ra ♂is z. aperit.

Secun-

Thes. 22.

Secunda indicatio obtinetur dum aciditas hæc eſt in primis viis v. gr. in malo hypochondriaco extra paroxyſmum per purgantia fortiora v gr. per medicamenta ex regno vegetabili ſcammoniata, ex Jalapp. mechoacan., exquibus proſtant varia compoſita mixta cum ♀reis primario, v. gr. crem ♀ri. ♀r. ⊕lat. ♀r ♂tus, ⊖ ♀r. Eſſentificat v. gr. pulvis cathol. purgans D. Michael. apprimè tamen huc faciunt medicamenta parata ex gumm. ✱o & Benzoe, quippe in qnibus latitat ⊖ aliquod acre fortisſimum, quod ſummæ eſt efficaciæ in præcipitanda materia viſcida acida, & præterea etiam ſtimulandi; evacuationes, hinc v. gr. proſunt pilulæ ex ✱o Quercetani vel quæ vis pilulæ ex ✱o in ✠o primario Scillitico ſoluto paratæ, quæ pilulæ pro diverſitate temporis nunc mitiores etiam porrigi poſſunt.

Thes. 23.

In paroxyſmo verò hypochondriaco uti in omnibus conjunctis inflammationibus v. gr. pleuritide, eryſipelate, Arthritide &c, Exhibeantur ſola purgantia mitiora ex ſenna np. manna, polypod. &c. Quibus etiam præprimis verò alvo obſtructa vel duriore ſubſtitui poſſunt Clyſteres, qui parandi ſunt ex emollientibus & carminativis cum ⊖is commiſtis.

Thes.

Shes. 24.

Ad talia laxantia in malo hypochondriaco
:iam ſunt referendæ acidulæ, qua copioſio-
:s haſtuæ item evacuant.

Thes. 25.

Ubi verò aciditas penetravit jamjam in M.
inibique cauſata eſt eroſiones, coagula-
ones, adhiberi poſſunt purgantia fortiſſi-
ıa, v. gr. ♄ lia, ☿ialia &c. nonnunquam
:iam, dum nimirum appetitus eſt proſtra-
ıs anguſtiæque obſervantur in præcordiis,
ɔmitoria v. gr. ☿ vitæ in ſubſtantia, item
:llebor. alb.

Thes. 26.

Peculiaris eſt evacuatio uſurpanda prima-
ò in lue ♀ ea, quæ tamen optime etiam ad-
iniſtrari poteſt in cancro aliisque ulceribus
ıagedænicis & ſinuoſis ſordidis curandis
mirum ⊖vatio. De qua ſummatim hæc ſunt
ɔſervanda (1) nunquam inſtituatur pulmo-
bus vel aliis etiam internis viſceribus jam-
n valdopere eroſis & ſuppuratis. (2) ⊖va-
ɔnem ſemper prægrediantur temperantia
fortiter evacuantia (3) ⊖vatio cau-
tur per ☿ium q. f. p. paucum. (4) ⊖va-
ɔ ſemper inſtituatur in hypocauſto ſatis
lido (5) ⊖vatio nunquam inhibeatur,
ɔnec ceſſet ſponte. (6) Fauces & gingivæ
⊖vatione eroſæ optimè & frequentiſſimè
abulan-

abluantur, ne partes erosæ vel concrescant, vel in iis etiam hypersarcomata succrescant.

Thes. 27.

Purgantia verò hic præmittenda ante ⊖vationem optima sunt ☿ia cum aliis mista v. gr. turbith minerale cum gummi gutt. in pilulas redactum, est sufficiens purgans v. gr. turbith. gr. xij. gum. gutt. gr. iv. cum mica panis redigantur in unam pilulam majusculam vel turbith. min. gr. xij. scamm. rosat. gt. vij. f. l. a. pilulæ 4. vel 5. Exhibito tali purgante, deinceps fiat inunctio externa cum ☿io vivo v. gr. ☿us vivus vel cum unguento pomato vel rosato inungitur partibus externis, quo facto sensim atque sensim suboritur ⊖vatio. Deinde promovetur etiam hæc ⊖vatio per masticationem bacilli ☿ialis componuntur autem ex ☿io vivo cum saliva humana extincto & farina triticea cum melle. Hi bacilli in ore sunt detinendi leniterque masticandi. Commodioris consistentiæ causa potest addi etiam tantillum thuris vel mastichis: cum arc. corall. vero res adhuc felicior succedit; quippe quod ⊖ivationem causatur absque adjumento inunctionis.

Thes. 28.

Cæterum gingivarum palati & faucium erosioni succurrimus per gargarismata parata

ta ex lignorum decoctis cum melle v. gr. ſaceo rutaceo. Hyperſarcomati verò non teſt præſtantior accommodari medicina Ra ea. ⊕li in hunc uſum parata. ℞. ⊕lum ſolve iquoties, abſtrahe ♃a una cum tantillo ♌ infunde ♈ & habebis Ram laudatam. Quæ im parantur ex ⊕ris nervis omnibus ſunt imica, hinc ægrotantes maximè debili- ti patiuntur verrigines, nauſeam, tin- itum aurium, imò omnia fermè mala. a. vero ⊕ li ſaltem aliquantillum lædit acri- oniá prætereaque dolor hic eſt aliquot omentorum, ſubſequitur enim mox grata alcedo cum ſtypticitate gingivis & dentibus roficua. Interdum ⊖vationem diutur- orem ſequuntur hæmorrhagiæ gingiva- um, oris & narium largiores, â quibus men non metuendum, ſponte namque ſinunt.

Thes. 29.

Quia vera poſtquam ⊖vatio aliquandiu ravit, dentes vacillant, palatum, lingua fauces cum gingivis excoriantur. fit ut aſticatio ægrotantium tollatur omnino. uare alimenta ſunt porrigenda fluida. v. gr. ſcula ſpiſſiora ex cereviſia ſecundaria & ne intrito ſimulque cocto, item ex cre- ore avenæ. hordei &c. parata. Commu- ter equidem denegant ægrotantibus tem-

tempore ⊖vationis vinum, attamen rigor nimius hinc etiam eſt ſupervacaneus, multoties enim ſummam vim analepticam obſervavi in ægrotantibus ex hauſtulo vini generoſi. Neque hic metuendum ſibi eſſe à diuturniori alvi obſtructione experientia me docuit. Siquidem memini viri generoſi qui ultra 16. diem alvum non depoſuit tempore ⊖vationis, hanc tamen cum ſumma euphoria ſuſtinuit.

Thes. 30.

Tertia indicatio obtinetur per diaphoretica cum anodynis conjuncta v. gr. per theriacalia cum ♏ ♌ 9 ♃ libus ⊡ is conjuncta item ☿lia ♈a, ♈a ☿ialia v. gr. ☿ imprimis vero hic conducit Ra ☿ii cum anodyno quodam miſta.

Thes. 31.

Externè verò ubi nimirum fit partis affectæ contactus immediatus v. gr. in arthritide, Eryſypelate, cancro etiam maximè eſt eo allaborandum ut abſtineamus à maturantibus vel ſuppurationem promoventibus, ſemper enim exinde oriuntur ulcera phagedœnica diuturna & difficillimæ curationis, prout quotidiana atteſtatur experientia. Potius verò operam demus ut externa anodyna applicemus. Talia autem ſunt primariò omnis generis parata ex ♄no. v. gr. ipſum mini-

ninium, nihilum album præparat. Tutia
ræparata, plumbago. Ex regno vegetabi-
valdopere etiam convenit ſambucus ratio-
e corticis ſui inferioris flaveſcentis, item
olia ſolani officinalis recentia vel lacte ma-
erata. Præterea valdé ſunt proficua, utut
etulis etiam nota, ſemina ſecalicea, triticea
zavenacea, communiter verò aſſumimus fa-
inam, ne grana majuſcula partem affectam
imium premant.

Thes. 32.

Ubi verò partes affectæ ſunt intimiores
.gr. in pleuritide, peripneumonia, nephri-
ide, phrenitide, proſunt hæc ſemina cocta
d conſiſtentiam maſſæ & adeò calida, quam
egrotantes perferre valent, applicata, mul-
otiesque repetita.

Thes. 33.

Hæc ipſa Cataplaſmata in arthritide de-
num ſunt vocanda in uſum quoque, quando
bullitiò interna remittit, attamen ita, ut ſu-
loriferis & anodynis adhuc continuemus.
int verò in omni arthritide compoſita ex
olano, hyoſcyamo, cicuta, cremore avenæ,
ale enim cataplaſma in podagra non ſolum
nultoties ſum expertus proficuum, verum
ræterea commendatur etiam â Lindano in
Collegio practico contra dolorem hypo-
hondriacum.

Thes. 34.

Quibus interdum cataplasmata videntur sordida, vel qui malo nondũ nimium aucto sunt incommoda, iis etiam præscribi possunt emplastra v. gr. in malo hypochondriaco ex gumm ℞o. cicuta, nicotiana parata, communiter dicuntur **Miltz-Pflaster.** Talia emplastra imponi etiam possunt artubus. v. gr. emplastrum diaphor.

Thes. 35.

Quæritur de V. S. Utrum & quomodo in his casibus conveniat. Pro responsione notetur, quod V. S. in omni Erisypelate externo sit periculosa, dum nimirum vena aperta sanguinis fit revulsio, qua facta cessat in artu dolor & pondus, quod præponderando internas convulsiones sedavit, und convulsiones istæ oriuntur de novo, novaque in M. S. suboritur effervescentia. Quare & communiter dicunt **die Rose oder das** Podagra **ist ihm in Leib geschlagen.** Contra vero in Inflammationibus internis omnino prodest V. S. quantum per revulsionem dissolvitur illa interna inflammatio partibus nobilibus vicina, imo quia partibus interni inflammatis utplurimum adhuc durat ebullitio, quæ inflammatione existente in partibus externis, utplurimum desiit, illa citius sedatur, hæc vero per modum recidivæ cujusdam

de novo excitatur. Quapropter in nephritide, pleuritide, peripueumonia, phrenitide, etiam omninò prodeſt, V. S. dum nimirum adminiſtratur primis diebus, Ultimis enim quando ſanguis ſtagnans jamjam concepit p. n. motum inteſtinum, partesque inflammatæ tendunt ad ſuppurationem parum proderit.

Thes. 36.

Maximè tamen etiam cauti ſimus in V. S. inſtituenda, ne eam celebremus in his morbis, quando iis eſt conjuncta quædam malignitas, quæ dignoſcitur primariò ex pulſu inæquali tremulo debili &c. & ex contagio. Sic v. gr. anno 1682. in ædibus mente captorum noſtris ſuboriebatur pleuritis maligna & contagioſa, quæ lecto affigebat 25. homines & nullum erat dubium quin omnes invaſiſſet, niſi ſeptem exemti eſſent alumni. Contra v. l. in vicinis ædibus vel in toto etiam ſuburbio ſimile quod non obſervabatur, ægrotantes interim ſenſim atque ſenſim affligebantur, ut proinde omnino liceret præſumere contagium. Ex his ægrotantibus moriebantur tres, Magiſter ædium, qui moroſus renuebat omne medicamentum, deinceps mulier mente capta, & (3) puer VII. annorum phthiſicus. Cæteri omnes reſtituebantur ſanitati absque V. S.

Thes. 37.

Ultima indicatio obtinetur partim manu Chirurgi, partim per medicamenta. Manu chirurgi exſcindendæ ſunt partes cancroſæ ubicunque in corpore commodè id fieri poteſt. Sic v. gr. quando cancer occupat mammam omnino tota mamma eſt præſcindenda, ſi labium occupat itidem. Commoditatem verò demonſtrat anatomia. Requiritur namque quemadmodum in dictis partibus fieri poteſt, ut partes undiquaque apprehendi, & conſtringi fortiter poſſint, quo nimirum præcaveamus largiorem & noxiam hæmorrhagiam. Contra verò ubi partes non undiquaque poſſunt apprehendi & præſcindi, ibi medicamenta applicentur corroſiva v. gr. 1682. virgo quædam vetula in clitoride alebat ſcirrhum cancróſum, qui inferebat dolores exquiſitiſſimos hinc perſuaſa à garrula vetula matrona, ſeſe ſubjiciebat manibus chirurgorum, qui præſcindebant equidem partem clitoridis ſcirrhoſam. Enimvero infeliciſſimo cum ſucceſſu ſequebatur etiàm excreſcentia ſcirrhoſa, quam ægrotans ſemper comparabat cum cornu duriſſimo, imo ipſa labia pudendorum, carunculäque myrtiformes adeò tranſmutabantur in tumores cancroſos ſcrirrhoſos, ut deinceps neque [illegible]am ſine ſummo dolore

neque

neq; excrementa reddere, neque ſedere neq; ambulare poſſet, imò anno V. præterlapſo, ſuppuratio pudendorum interna cum maraſmo hanc miſerrimam liberabat â vita & dolore. Qua propter omnino ſimus cauti in ciſione talium tumorum & ulcerum. Medicamenta verò corroſiva hic proficua ſunt ſumenda primariò ex mineralibus, ſic ⊕ egregium eſt unde & unguentum Apoſtolorum multa operatur in ſeparatione & depuratione talium ulcerum. Applicito hoc unguento, ſuper imponatur emplaſtrum ſtypticum Crollii vel dia ♀ris Rulandi. Idem præſtat unguentum Ægyptiacum, ſi nimirum ei admiſcetur â ⊕ aut unguentum Apoſtolorum. Omnibus tamen palmam præripit, ▽ externa i. e. lixivium turbith. mineral. ▽æ hæ in cura luis ♀eæ communiter dicuntur Tib-Waſſer. Quæ videri poſſunt apud autores præſtantiorem verò ego non ſum expertus hâc, ut ut multas earum ſpecies probaverim.

Thes. 38.

Hæc ſunto dicta de partibus ſuppuratis externis. Internæ verò v. gr. in pleuritide, nephritide, peripneumonia &c. Tolluntur per medicamenta ſuperius commendata in lympha viſcida per tuſſim evacuanda.

Si verò vires id adhuc permittunt, tutissime exhiberi potest intus arc. Corall.

Thes, 39.

Formulas ad indicationem primam vid. superius.

Thes. 40.

Ad secundam verò & quidem extra paroxysmum in hypochondriacis sunt sequentes.

℞. ♀r. ♂ial. ℈i.
p. Jalapp. gr. iij.
diagryd. gr. j.

M. D. S. **Erweich-Pulver auf 1. mahl des Abends in frischem Biere zu nehmen.**

℞. Limat. ♂is. pp.
fœcul. ar. gr. xij.
p. Jalapp. gr. iij.
diagryd. gr. ij.

M. D. S ut suprà.

℞. R. ☿ij. ♀r. gt. xxx.

D. S. **Erweichende** Tinctur **auf. 1. mahl.**

℞. Essent. ♂is liquid. gt. xxx.
D. S. ut supra.

℞. p. cathol. purg. gr. xxxv.

D. S. **Purgier-Pulver auf 1. mahl.**

℞. ♀r. ⊕lat.
☿ij. dulc.
Scamm. ♃r. aa. ℈ß.
M. D. S. nt suprà

℞. Syrup. de Cichor. cum Rhab. polypod.
℣. Cichor. aa. ℥ij.
p. Jalapp. ℈ß.
Scamm. ♀r. v.
arc. 2pl. M. gr. viij.

M. D. S. **Purgier-Säfftlein auf 1. mahl.**

℞. MP. ex ✱o quercetan. ℈j.
Resin. Jalapp. gr. viij.

f. l. a. Pilulæ cum Ra ℥ij. no. 30. D. S. **Purgier-Pillen 13. des Abends und 18. des Morgens darauf zu nehmen.**

℞. Herbæ Scolopendr.
filicis. aa. M. ß.
Flor. Cichor.
genist.
bellid. aa. p. ij.
Rad. Cichor.
filicis.
polypod.
Jalapp.
mechoacann. aa. ℥ß.
Fol. Senn. Al. S. S. ʒx.
Sem. anis. ℥vj
C. ♀r. ℥ß.
Limat. ♂is pp. ʒj.

Incis. & Contus. in sue Sacculo lineo. D. S. Laxier-**Püschel in 2. Kannen Wein**

zu thun / und täglich 2. Gläser darvon zu trincken.

℞. Fl. Cichor.
bellid.
geniſt. aa. p. ij
Rad. Jalapp. ʒj
Fol. Senn. Al. S. S. ℥iv.
C. ♀r. ʒß.

F. l. a. Nodulus. D. S. Laxir-Püſchel in eine Kanne Bier zu hängen / und über Tiſch davon zu trincken.

℞. Spec. emoll.
carmin. aa. M. iij.
Sem. lin. ℥j.
Bacc. juniperi. ℥ß.

F. l. a. Decoctum in ▽ fontan.

℞. Decoct. Col. ℔j.
Elect. hier. cum agar.
de bacc. laur.
mel. anthos.
ros. aa. ℥ß.
⊖ gemm. ʒj
vitell. ovorum no. j.

F. l. a. Enema

℞. Fol. Senn. Al. S. S. ʒiß.
paſſul. min. ℥iß.
C. ♀r. ℥j.

F. l. a. Decoctum cum prunis damaſcenis

℞.

℞. Decoct. Col. ℥ij
mann. calab. ℥ß.
vel Decoctum Senn. cum Rhabarb. Mynſ.
M. D. S. Laxir **Tränckleín warm gemacht auf 1. mahl zu nehmen.**
℞. Spec. Diaſenn. Mynſ. p. decoct.
. l. a. infuſum ſtent per noctem in loco calido manè ebulliant colentur.
D. S. Laxir-**Tränckleín auf 1. mahl.**
NB. In mulierum pasſionibus hyſtericis obnoxiis ſemper poterunt commiſceri gutt, aliquot eſſent. caſtor. aut ♏ ⊖✱:

Thes 41.

Formulæ vero in cancro, lue ♀ea & paribus ſcirrhoſis externis ſunto:
℞. Extract. Glycirrhiz. ſ. q. ℈j.
Turbith. min. gr. xij.
. l. a. pilula no. 9. D. S. **Purgier. Pillen auf. 1. mahl.**
℞. ☿-tat ℥ß. c. ſ. q. micæ panis
t, l. a. pilulæ no. 2. D. S.
Pillen auf 1. mahl.
℞. ☿ dulc. ℈j.
Reſin. Jalapp.
Gumm. gutt. aa. gr. iv.
. l. a. pilulæ cum Ra ♃ii ♀ſat. no. 15.
D. S. **Purgier-Pillen auf. 1. mahl.**

Thes. 42.

Formulæ ad tertiam indicationem.

℞. ♏us ⊖✱
Essent. anodyn.
cast. aa. gt. xxx.
M. D. S. Lindernde Essenz.

℞. ♏. Carm. de ʒbus.
Essent. anodyn.
cast. aa. gt. xxx.
M. D. S. ut suprà.

℞: p. March. antepil.
spec. Cephal.
aa. ℥ß.
anod. conf.
gr. v.
M. D. S. Abend-Pülverlein.

℞. R. Corall. c. ♏. Cord. C. gt. L.
Essent. Anodyn. gt. xxx.
M. D. S. Sonderliche Essentz auf 2. mahl innerhalb 2. Stunden zu geben.

℞. Extract. castor. gr. v.
Laud. hysteric.
gr. ij.
c. s. q. Semin. lycopodii F. pilulæ no. 9.
D. S. Lindernde Pillen auf 1. mahl.

CAP

CAPUT VI.

DE VITIIS SANGUINIS.

Thes. 1.

SAnguis noſter naturaliter ita debet eſſe conſtitutus, ut gaudeat blanda quadam dulcedine præterea que fit mediæ conſiſtentiæ ratione fluiditatis & firmitatis. Hinc conjuncta lympha ſecundum omnes ſuas partes penetratur, quo facto, ſangvis bene dilutus non duntaxat per totum corpus in arteriis admovetur, verum etiam per venas revehitur. Quo ipſo motu inſimul excitat in ſeſe blandum aliquem motum fermentativum, ex quo in corporibus humanis exurgit blandus totius corporis calor.

Thes. 2.

Hic igitur naturalis ſanguinis ſtatus invertitur quidem nimirum primo ſanguis ſuſcipit qualitates peregrinas i.e. eas quæ non concurrunt ad conſtitutionem ſanguinis dulcis blandeque fermentantis. Sunt a tales qualitates, quæ ratione acidi naturalis excedunt, vel etiam ratione alcali abundant, ut inde exurgant, aut coagulationes ſanguinis, ita nimirum ut ſangvis totus degeneret

in

in mucedinem nigricantem viſcidam, qua lis obſervatur in ſangvine hecticorum, au faceſſat in mucum tenacem albicantem, qua lis obſervatur frequentiſſimè in febribus ca tarrhalibus, maximopere verò in Cauſo & demum in omnibus corporibus diuturnas fe bres perpeſſis, ex quibus nimirum reſultat ſæ pe cacochymia, quæ ſummum gradum ade pta dicitur Cachexia. Hæc vitioſa ſanguini diſpoſitio deinceps variis modis incommoda actiones naturales, unde etiam nova exur gunt vitia. Sic v. gr. naturæ convenien eſt, ut decimo præterpropter quarto anno, & deinceps quovis menſe in fœminis hæmor rhagia uteri ſpontanea inſtituatur. Quoti es verò ſangvis dicto modo eſt vitioſus, to ties etiam hic obſervatur, aut totalis menſi um ſuppreſſio, quæ ſimul etiam infert habi tum quendam leucophlegmaticum totiu corporis, frequentesque in ſangvine ebulli tiones febriles, unde oritur fœminarur chloroſis: Aut excernitur duntaxat mate ria quædam lymphatica albicans, o ſangvinem nempe viſcidiorem, unde exur git mulierum fluor albus, aut materiæ ta lymphaticæ quædam ſaltem commiſcentu particulæ cruentæ, unde oritur menſiur decoloratio.

Thes. 3.

Non raro M. S. degenerat etiam fluiditatem nimiam, ex qua ſequun-
r hemorragiæ largiſſimæ adeò, ut ſangvis
x profluat ſub forma cruoris, ſed potius
b forma ſatis ſaltem tincti, id quidem
quoties obſervavi in hæmorrhagiis na-
ım.

Thes. 4.

Interdum. M. S. etiam tota tota in grumos
agulatur, ut ſic coagulata inſtar cincorum
rallinorum intra vaſa hæreat, fruſtulatimq;
imi queat vid. Pauli Tractat. de febribus
alignis.

CAPUT VII.

DE FEBRIBUS IN GENERE.

Thes. 1.

ARdua eſt quæſtio de parte affecta prima-
riò febrium. Hippocrates enim, Ga-
nus, plurimique tam veterum vide Sen-
ert. quam recentiorum vid. Willis, & Sylv.
ınnes febres imputaverunt M. S. p. n. fer-
entanti à vitiatis principiis fermentationi
mini.

miniſtrantibus, v. gr. bile, fermento ventr
culi, ſucco pancreatico. Helmont ve
primis capitibus Tractat. de febribus hiſ
contradicit è diametro aſſerens, non in M
S. verum potius in arch. quærendum eſſe pr
mum febrium nidum. Sæpius vero eſt demo
ſtratum quod quicquid Helmontius per a
chæum furentem ejusque exorbitantias ex
ponere ſatagit, tribuendum ſit ſyſtemati ne
voſo in varias convulſivas motiones act
Hinc etiam ipſe Willis eo devenit, ut ho
rores febriles imputet motibus convulſivi
quos perpetiuntur plexus meſenterici e
ſucco lymphatico per fermenta vitiata inf
fecto, ita tamen ut demum hi ſucci vitiati i
M. S. moti ebullitiones febriles cauſentu
Imo & ii, qui multa explicare ſtudent pe
9, hos etiam allegant primario & prim
affectos in febribus.

Thes. 2.

Nos hic brevitati ſtudentes aſſerimus
quod omnino Helmontiana argumenta ſin
ſummi ponderis. Etenim dum ſentis acu
leus digitum meum lædit, hic profecto o
dinario infert digito febrim particularem
Suboritur namque ſub exordium exquiſiti
ſimus dolor cum horrore totius corpori
ſubſequitur digiti vehementiſſima inflam
matio & non raro totius corporis langu
cu

ıum agrypnia &c. Ubi profecto ἄτοπον cer-
ıitur asserere aculeum hunc tanquam vitio-
ıum fermentum læsisse sangvinem, coagula-
ionemque causatum esse, longè potius ita-
ıue statuendum est, aculeum hunc premen-
lo partes nervosas excitasse convulsionem,
ıuam subsecuta est totius systematis nervosi
:onvulsio, unde horror & ob remittentem
:ordis motum subitaneum totius corporis
rigus. Ob factam vero convulsionem in fi-
ɔrillis propè aculeum infixum necessario
ubsequitur sangvinis stagnatio, qua facta, no-
æ guttæ a cordis vi impulsæ magis magis-
ıue fibrillas conantur disrumpere, unde no-
ıus dolor, novusque fibrillarum subsequi-
ur spasmus. Quibus rebus fit, ut copiosa
M. S. colligatur hincque copiosiorem calo-
em causetur, & demum per motum intesti-
ıum, locali denegato, ulterius insese effer-
escat, donec abeat in materiam purulen-
am, aut aculeo subtracto anodynisque usur-
atis, rursus diffluat.

Thes. 3.

Hæc omnia si conferimus cum febribus
ımilem sibi quisque concipiet genesin ea-
um. Haud enim facilè nos invadit febris
bsque insigni horrore cum motibus convul-
vis artuum, intestinorum, ipsius cerebri, ita
t nunc patiantur præcedaneas diarrhoeas,

vomi-

vomitus, animi deliquia, ſenſuum externo rum ſubitaneas inducias, cum ſubſequent exæſtuatione totius corporis. Imo non fa cilè quiſpiam invenerit profundius vulnu reſanatum absque ſuperveniente febre trau matica.

Thes. 4

Iaque in praxi ita nos geramus, ut hau quidem hanc controverſiam dirimamus, in terim tamen utrique ſententiæ inhærentes tam rationem ſyſtematis nervoſi convulſi quam. M. S, in motum actæ rationem ha beamus; ſiquidem per breve temporis ſpa tium in febribus durat illa convulſio abs que immutatione M. S. Imo plurimæ et jam febres originem ſuam trahunt ex vitia tis fermentis, quæ deinceps ſeu primo ge nus nervoſum, ſeu M. S. lædant parum re fert in praxi.

Thes. 5.

Dicimus vero naturam omnis febris con- conſiſtere in p. n. quædam M. S. fermenta tione, qua particulæ ⊖næ ſibi contrariæ ve hementius ſe ſe penetrando excitant calo rem fortiorem naturali. Unde & hic calo deinceps percipitur in ſingulis corporis no ſtri partibus. Oritur autem illa p. n. fer mentatio à conſtrictione vaſorum capillari um

um in certis partibus, quæ constrictio causa-
tur horrorem nunc majorem nunc minorem
in corpore humano. Hæc ipsa verò constri-
ctio originem trahit aut á fermentis corpo-
re nostro corruptis; aut à peregrinis miasma-
is ab extra susceptis, aut ab ipsis interdum
inimi nostri vehementioribus commotioni-
bus.

Thes. 6.

Hinc patet etiam, quod pars affecta in fe-
bribus ratione caloris p. n. sit M. S. hancque
ontinens vasorum structura. Ut proinde
quicunque cum veteribus truncos venarum
najores loco partis affectæ allegat, habeat
n quo cum veteribus conveniat. Horror ve-
ò & ut plurimum febres præcedens partem
ffectam agnoscit systema nervosum, quo
ensu facilè consentiri possumus iis, qui fe-
res conantur deducere ex ⌒bus. Ratione
ausæ efficientis partes affectæ sunt sæpissimè
entriculus & intestina, p. n. lympha viscida
ppleta, unde & non refragamur veteribus as-
rentibus, febres originem trahere ex putre-
ine. Ipsa etiam bilis non rarò fit viscidior, un-
e febricitantes in lingua sentiunt insignem
naritiem, quare rursus convenimus cum
eteribus asserentibus certas febres biliosas.
um affirmamus febres originem trahere
tenus, quatenus certa capillaria vasa con-

ſtringuntur, quo facto, ſangvis in ſe ipſum agit, per naturalemque fermentationem concipit, ſatis apparet quomodo & veterum in febribus læſa tranſpiratio huc accommodari poſſit.

Thes. 7.

Cauſa itaque febrium proxima eſt, quicquid quocunque modo ſangvinem in motu ſufflaminare præter naturalemque effervescentiam excitare poteſt. Probatur autem hæc Theſis ex febribus artificialibus dum nimirum minus artificioſe imperit Chirurgi non rarò in vulneribus, apprime verò in fracturis per ligaturam fortiorem item per caſuales preſſuras noſmet ipſi in nobis excitamus inflammationes, quas non rare ſupervenit perfecta febris.

Thes. 8.

Diviſio febrium communiter eſt hæc quod aliæ ſint continuæ, aliæ verò intermittentes. Intermittentes verò rurſus vel continuentes i. e. eæ, quæ quidem continuo nos affligunt, interim tamen certis horis paroxyſmos vehementiores cauſantur. Contra verò plenariæ intermittentes extra paroxyſmum ſæpenumero parum incommoditatis nobis inferunt. Ratione intermiſſionis febres quotidianæ, quæ ſingulis diebus hominem

minem affligunt, Tertianæ, quæ tertio quovis die & quartanæ, quæ quarto demum die recurrunt. Deinceps bene etiam sunt distinguendæ à se invicem, febris quotidiana à tertiana duplici, item tertiana à quartana duplici, quippe quæ satis frequenter observantur.

Thes. 9.

Causa talium paroxysmorum ita est abstrusa, ut à nemine hactenus satis digne sit exposita. Ut ut satis sit probabile, eam oriri ex causis naturalibus. Hinc etiam ut plurimum febris in cremento anticipando recurrit. v. gr. quando die Saturni hora 10. antemeridiana primus observatur paroxysmus, secundus verò die Lunæ circa octavam matutinam. In decremento verò postponendo, ita nimirum ut febris dictæ secundus paroxysmus repetet circa tertiam pomeridianam.

Thes. 10.

Hanc causam ut ut eruere nequeamus: attamen verissimum est, febres tales intermittentes originem suam sæpenumero trahere ex vitiatis reliquiis alimentorum in primis viis hærentibus, quæ proinde communiter etiam audiunt **Magen-Fieber**. Omnes autem his imputare non possumus, cum

conſtet, quod interdum febres tales, v. gr. intermittentes graſſentur per longum terrarum diſtrictum; v. gr. anno ſuperiori 79. per Germaniam adeo frequens obſervabatur tertiana, ut in novellis aliquoties ejus fuerit mentio facta, imò ipſe à Martio usque ad Julium quingentos curavi tertianarios. De quibus tamen non eſt præſumtio, quod vitium foverint in reliquiis alimentorum, cum in tot ac tam diſtantibus locis diverſiſſimæ habeantur eſcæ. Quare potius ſuſpicamur vitium hoc fuisſe quærendum in ⚲e tanquam cauſa aliqua communi. Imò hinc etiam tertianæ frequentes ſunt, ſub exordium veris, quartanæ verò autumni.

Thes. 11.

Signa diagnoſtica in omni febre intermittente ut plurimum quoad primum paroxyſmum ſunt communia, ſunt autem primo ut plurimum ſubitaneus horror oriens circa regiones lumbares & dorſum cum ſubſequente horrore totius corporis; cum livore unguium, palpitatione labiorum, dentium ſtridore & tremore maxillæ inferioris, quæ omnia ſenſim atque ſenſim ſubſequitur anxietas in præcordiis, cephalalgia, laſſitudo totius corporis, ſæpe etiam vehementiſſimus vomitus, tandem vero incaleſcentia

totius

totius corporis cum pulſu frequenti, fortiori, celerique. Typus verò ipſius febris intermittentis dignoſcitur ex recurſu paroxyſmorum. Duplicatæ verò febres dignoſcuntur inde, quod ut plurimum in tertianis paroxyſmi ſibi invicem adeò exactè non reſpondeant ratione vehementiæ & ſymptomatum, ita tamen ut hodierno paroxyſmo ſimilis ſit tertio ab hoc die invadens; craſtino vero paroxyſmo ſit ſimilis paroxyſmus quarto recurrens die. Quartana vero duplicata cognoſcitur inde, quod ut plurimum invadat nos primo & ſecundo die, tertio verò non, ſed rurſus quarto.

Thes. 12.

Signa prognoſtica ſunt omnis tertiana eſt facilè curabilis, ſi patiens fuerit moriger. Nam raro protenditur juxta Hippocrat. Ultra ſeptimum paroxyſmum, ſi vero ægrotans fuerit moroſus non raro eſt diuturna. Tertiana raro etiam eſt lethalis, niſi forſitan in decrepitis atrophia laborantibus & aliis valdè debilibus, Tertiana in quibus a primis paroxyſmis eſt tata, ut plurimum etiam eſt diuturnior aliis juxta Barbeth. Quartana eſt ſcandaloſa planè. Nam ut ut etiam non ſit curatu impoſſibilis; attamen utplurimum fit diuturna ob ægrotantes, qui medici diætam adornatam renuunt, quia

nimirum duos dies intercalares transigunt sine singulari molestia. Quartana vero maximè diuturna raro est lethalis, ut ut produxerit ad maciem, modo non supervenerit hydrops vel infarctus pulmonum. His enim præsentibus sæpenumero fit lethalis. In omni febre intermittente appetitus constans bonum est signum ratione vitæ, ut ut in quartana sæpe pronunciet morbi diuturnitatem.

Thes. 13.

Curatio febrium intermittentium instituatur secundum has indicationes fermenta vitiata corrigantur per ⊟tantia, ⊟ta evacuentur, convulsiones sedentur, viscera debilitata roborentur.

Thes. 14.

Prima indicatio obtinetur primario per medicamenta alcalia in tantum saturata. Neque etiam facile inventa fuerit Methodus perfectior in curandis febribus Barbethtiana; quæ tota tota fundatur in usurpatione taliun ⊖ium. Sunt a. v. gr. ⊖ Card. ben. Absynth. cent. min. fumar. Cichor. ♀9. ⊕lat arc. 2pl. Mynſ. ⊖. antifebrile Mynſ. quod ingreditur ⊖✱, ut ut hæc compositio in tantum videatur congrua, quia nimirum ⊖ Ae ✱i post conjunctionem cum ⊖bus ♈i mo:

nox abit. Enim verò hoc non obstante ⊖ antifebrile Mynſ. eſt revera tale, qt. tantillum nimirum ♏9 accidi commiſcetur cum ⊖bus ♈is. Hiſce ſuccedunt ppa ex animalium partibus duris v. gr. Ocul. ♋ C. C. ſ. △e mater perlarum, quippe quæ ingreditur etiam pulverem antifebrilem Timæi **von Gülden = Klee.** Conchæ ppæ juxta methodum antifebrilem. Strobelbergeri & Crollii, crania humana. Sequuntur etiam ⊖ia ⅄ia ⊡ſa, attamen temperata v. gr. ♏ ⊖*i dulcis. ♏ C, C. dulcis, unde & ♏9 Bezoard. Dreſdenſis. Deinceps multa etiam hic pollent vegetabilia amaricantia, v. gr. tumar, ſcord. Card, bened. cent. minus, Cichor. pimpinell, angelica &c. Quorum ſucci, eſſentiæ, ſyrupi, pulveres imo ▽æ etiam ♌atæ poſſunt eſſe uſui quantum nimirum in amaritie eorum latitat alcali quoddam ⊽tans aciditatem peregrinam, nimiamque viſciditatem inde ſolvens. Hinc proſtant medicamenta etiam compoſita v. gr. ▽æ antifebriles, Eſſent. antifebr. Mich. Imo vina etiam medicata ex his parata proſunt.

Thes. 15.

Noſtra memoria increbuit cortex Peruvianus à nonnullis dictus febrifugus. Vid. Bartholin in Cent. anat. Item **Schröder** in

appendice, item Sydenham. de febribus & Recentiorem Jones. Audit communiter china de china. De hoc cortice quæstio est utrum tuto adhiberi possit in febribus arcendis? pro responsione notetur, quod non adulteratus omnino in se contineat ⊖ quoddam amaricans, cujus intuitu omninò poterit esse antifebrilis. Porro hic ipse cortex notabili gaudet virtute adstrictoria, quo sensu remederi etiam potest convulsionibus febrilibus, prout etiam id ipsum quotidiana attestatur experientia, ut proinde vocari possit in usum medicum, ubi corpora febrilia nondum conceperunt principium quoddam cacochymicum vel planè cachecticum, ubi verò cachexia, vel cacochymia jamjam egerint radices, ibi non sine insigni damno imo ægrotantium exitiosa pernicie adhibetur: siquidem adstringendo, causatur obstructiones viscerum, in quibus partes febriles præcipitatæ hospitantur, magis magisque cumulantur & coagulantur, unde suboriuntur hydrops, asthma &c. Præterea semper etiam chin. chin. admisceri possunt alia antifebrilia v. gr. ⊖ antifebr. Mynſ. Card. ben. &c. Simile ferme præstat rad. Gentianæ pulverisat. & cortex & radix infundi possunt vino Rhenano & una C. V. deglutiri b. horio ante paroxysmum. Vel

para-

ırari potest Elect ex Rob. passular, item
unor. nec non Sorbi & hoc cortice vel ra-
ce pulverisatis, Vid. potest hac de re
eckers in notis ad praxin Barbeth.

Thes. 16.

Ex mineralibus huc faciunt medicamen-
parata ex ☿io v. gr. ☿ diaph antihect. Pot.
diaph. c. ♂e Bezoard. ♃iale ritè præpara-
m, hoc est sudoriferum magnum Petri.
h. Fabri, quod ipsi est decantatissimum &
rtissimum antifebrile, quod & ipse aliquo-
es sum expertus.

Thes. 17.

His ♃tibus in tantum præmissis adhibe-
tur purgantia quæ nunquam sunt omitten-
in curanda febre intermittente. Prima-
o autem hic prosunt vomitoria, apprime
ro ubi suspicio est alimenti cujusdam fe-
ilis assumpti. Inter emetica verò palmam
linquimus ☿ialibus seu itaque ♃r. emetic.
ynf. sive syrup. Angli Salæ, Essent. emet.
velf. ▽ bened. Rulandi vel etiam ☿ vitæ c.
o substantia exhibueris perinde erit. Imo
mm. gutt. in corporibus robustis tuto pot-
: adhiberi.

Thes. 18.

Purgantia verò sumantur præter vomi-
ria ex Jalapp. mechoacann, scamm. sive as-
nantur priora pulverisata, sive resinæ omni-

um. Nam Scammonium nunquam ma ximopere verò in febribus crudum porriga tur. Clysteres quoque hic conferunt im pr mis in corporibus tenerioribus quatuor ho ris ante paroxysmum applicati. Valdoper namque paroxysmorum infringunt atro ciam.

Thes 19.

Tertia indicatio obtinetur per theriaca lia, (multa debet Theriaca Camphoræ qu omnibus modis adhibita hic prodest vel c collo etiam solum appensa ob effluvia cont nua) ⊖ia ⅄ia, castoracea cum opiatis mo nostro mixta. Apprime verò dum hæc e hibentur duabus horis ante paroxysmu corpusque disponatur ad sudorem blandur Vid. Tulp. monit. medic. Aphor. 65. Red etiam monet Tulpius in aphorismis su medicis doctissimis, quod sudor universa præcedens febris intermittentis accessu morbum ex toto solvat. Ubi tamen nota dum, quod sæpe redeat febris intermitte etiamsi præter hunc sudorem alia etiam a hibeantur medicamenta methodica v. g ⊽tantia & evacuantia. Notetur tame quod semel exhibito purgante, non m post paroxysmos emanantes de novo sit r petenda purgatio: Siquidem utplurimu novos causatur paroxysmos.

Th

Thes. 20.

Ultima indicatio obtinetur primario per
edicamenta amaricantia ☍a partim, et-
m per acida ⊖na bene temperata sic v. gr.
lixir proprietatis, seu acido poterit suffice-
, quibus tamen placet exhibere Elixir. ⊕li
lyns. illi licitum esto, modo ♏ ⊕li fuerit
ene præparatus, qui aliàs solus optimus est
tertiana & quartana fuganda, sed requi-
tur præparatio exacta, nimirum ut ut ♏♀
⊕li sit acidissimus; attamen demonstrat
nchirisis chymica, quid concentratus post
ffusam ▽m. vehementissime in se ipsum
gat. Ex quo apparet diversitas ⊖ium hunc
♏um constituentium. Itaque hæc ⊖ia
er digestionem & ♏ationem optimè sunt
nienda & â ♂e separanda; Interim tamen
imium ♈a illa ⊖ia quæ constituunt ☍ o-
timum sunt relinquenda. Hic profecto
♏♀ optimum & maximum securum erit
ntifebrile, quantum nimirum fermentum
entriculi, fibrarumque tenorem resarcit,
arili modo confert etiam mixtura simplex
& ex hac parata Ra Bezoardica; quippe qua
ola multoties præmissis evacuantibus, novi
uratas multas tertianas.

Thes. 21.

Formulæ ad primam indicationem.

R.

℞. Ocul. ♋. pp.
⊖. antif. Mynſ.
♁ diaph. aa. ʒß.

M. D. S. Fieber-Pulver ins Bier un den Tag über trincken zu laſſen.

℞. matr. perlar. pp.
♁. diaph. aa. ʒß.
⊖. Card. ben. ℈j.
arc. 2pl. M. ℈ß.
M. D. S. ut ſupra.

℞. Croc. ♂. c. ⊖bus. ℈ij.
⊖. Card. b. ℈j
M. D. S. ut ſupra.

℞. ▽. Card. b.
Scord.
antif. M. aa. ʒvj.
Cent. min. c. v. ʒij.
matr. perl. pp.
♁ diaph.
⊖ antif. M. aa. ʒß.
Syrup. card. b. ℥ß.

M. D. S. Fieber-Tranck gerüttelt stünd 3. Löffel voll zu nehmen.

Huic potioni commiſceri etiam pote chin. chin. ʒß.

℞. Herb. fumar.
Card. ben. aa. M. ß.
fl. cent. min. p. ij.

Rac

Rad. Cichor.
Pimpinell. aa· ℥ß.
F. l. a. Decoctum in ſ. q. ▽ fontan.
℞. Decoct. Col. ℔j.
♏ ⊖✱. ʒj.
Pro ratione ægrotantium poteſt addi ſy-
pus. Card. b. ℥j.

D. S. **Bitterer Fieber Tranck alle 2. Stunden ein Wein-Gläßlein zu trincken.**

℞. Eſſent. Abſinth.
Card. b.
♏⊖✱. aa. ʒj.

C. S. **Fieber-Eſſenz täglich 50. Tropffen zu nehmen.**

Thes. 22.

Ubi verò quartana ſubeſt, ibi ut plurim commiſceantur laudatis formulis ♂lia v. gr.

℞· ⊖. Card. b.
♁ diaph. cum ♂e.
ocul. ♋. pp. aa. ʒß.

D. S. **Diegerir und Fieber-Pulver den Tag lang zu trincken.**

℞. Croc ♂. cum ⊖bus.
matr. perl. pp. aa. ʒß.
⊖. antif. M. ℈j.
M. D. S. ut ſupra.

Thes.

Thes. 23.

Formulæ ad ſecundam indicationem.

℞. ♀r, emet. gr. ij.
arc. 2pl. M. gr. vj.

M. D. S. Erbrech-Pulverauf 1. mahl

℞. ♀r. ⊕ lat.
p. gumm. gutt.
♀r. emet. aa. gr. iij.
M. D. S. ut ſupra.

In quartana.

℞. Croc. ♂. c. ⊖bus. ℥ß.
♀r emet. gr. iv.
M. D. S. ut ſupra.

NB. quod ſæpe exhibita ♂ia ſubſequatur excretio nigricans, quæ nemine terrore vel mirum habere debet.

℞. Rad. Mechoacan. ℥j.
Scamm. ♃r. gr vj.
♀r. ⊕lat. gr. viij.

M. D. S. Purgier-Pulver auff einmahl.

℞. p. Jalap. gr. xij.
Scamm. ♃r. gr. vj.
arc. 2pl. M. gr. viij
M. D. S. ut ſupra.

℞. MP. ex fumar. gr. xij
Reſ. Jalapp.

Scamm

Scamm. aa. gr. iij.
diagryd. gr. j.

. C. Essent, Fumar. pilul. no. XXI. D. S. **Purgier-Pillen auf 1. mahl.**

In Quartana.

℞. Extr. ♂is
Hellebor. nigr.
Res. Jalapp. aa. gr. v.
Scamm. ♀r. gr. vj
☉. ☿iat gr. j.

. l. a. Pilul. no. XXI. D. S: **Purgier-Pillen auf 1. mahl.** Repetantur autem hæ pilulæ singulis septimanis.

℞. Summit. Absynth.
Herb. Card. b.
Fl. cent. min.
Cichor. aa. p. ij.
Rad. Cichor.
pimpinell. aa. ℥ß.

Hæ species infundi possunt in mensuras uas vini Rhenani & deinceps singulis die-us jejuno stomacho hauriri potest consve-um vitrum. Ubi verò animus est purgan-i addatur hisce speciebus,

Rad. Mechoac.
Jalapp.
Rhab. Mon. aa. ℥ß.
Fol. Senn. Al. f. f. ʒx.
C. ♀r. ℥ß.

Icis.

Icis. & contus. insinuantur sacculo lineo D.
Species zum purgierenden Kräuter
Wein ln. 4tana vero addantur hisc
speciebus limat. ♂ pp. ʒiij.

Thes. 24.

Formulæ ad tertiam indicationem.

℞, Essent ther.
♏ ⊖✱
Essent. anod. aa. gt. xxxvj.

M. D S. Schweiß-Tropffen 2. Stun
den vor dem Fieber zu nehmen.

℞. Essent. Card. b.
cast. aa. gt. XL.
anod gt. xxv.
Liqu. c. c. gt. XL.
M. D. S. ut supra.

℞. matr. perl. pp.
⊖. Card. b.
♀r. ⊕l. aa. ℥ß.
Laud. op. gr. j.

M. D. in ʒplo. S. Fieber-Pulver jedes
auf 1. mahl 2. Stunden vor dem Fie
ber zu nehmen.

℞. ▽. Card. b.
Scord.
antifebr. M. aa. ℥ß.
spec. antif. Strob. ℥j.
⊖. Absinth. gr. xv.

arc.

arc. 2pl. M. jß.
Mithridat. Dam. ʒij.

M. D. S. Fieber-Tränckl̃ein Löffelweise 2. Stunden vor dem Fieber zu nehmen.

℞. ▽. Card. b.
Scord.
Antifebril. M.
aa. ℥ß.
Spec. antifebril. St.
⊖ Absinth.
Card. b.
aa. ℈j.
♏ ♃. gutt. xij.
sirup. Card. b. ℥ß.

Misc. D. S. Fieber-Tranck gerüttelt Löffelweise zu nehmen.

℞. Extr. Card. b.
Fumar.
Centaur. min.
aa. gr. v.
Laudat. op. L.
gr. ij.
. f. q. sem Lycop. f. Pil. No. XV. D. S. Fieber-Pillen auf 1. mahl.

Thes. 25.

In quartana ante paroxysmum exhibeantur sequentes formulæ.

℞. p. chin. chin ʒß.
♀. ⊕l. gr. xv.
℥ cinam. gt. j.
Essent. anod. gt. x.

M. D. in ʒplo. S. **Fieber-Pulver jedes auf 1. mahl 2. Stunden vor den Fieber zu nehmen.**

℞. Essent. Absinth. gt. XL.
anod. gt. XXX.
℥ camph. gt. ij.

M. D. S. **Fieber-Mixtur auf einmahl gerüttelt in frischen Bier zu nehmen.**

Thes. 26.

Ad ultimam indicationem.

℞. Elixir propr. s. acido. gt. XXX.

D. S. **Magen-Tropffen auf 1. mahl.**

℞. ♏ ⊕li. optime rectif. ʒß.

D. S. **Magen-Wässerlein 3. Tropffen des Morgens in warmen Bier zu nehmen.**

Thes. 27.

Ultimo quæritur de V.S. in intermittentibus utrum conveniat? pro responsione notetur quod omnino juxta Barbethi monita intermittentes post institutam V.S. exasperentur quatenus nimirum M. S. amplius concediturus

ditur ſpatium effervescendi. Enim verò quia & hoc modo ſanguini liberior comparatur motus tam localis quam inteſtinus, omnino V. S. etiam ſunt inſtituendæ. Inſtituantur verò apprime in diebus intermittentibus & non adeo large, verum in adultis ab ℥ij. vel ℥iij. usque ad ℥vj. Nec ſicco pede ſunt prætereunda veſicatoria, cum jam olim nonnulla carpis applicare conſueverint Medici ſive ſub forma herbarum contuſarum ſive Empl. v. gr. Strobelberg, his tamen anteponantur ipſa veſicatoria.

CAPUT VIII.

DE FEBRIBUS CONTINUIS INTERMITTENTIBUS.

Thes. 1.

FEbris continua intermittens dicitur in qua nulla totalis apparet apyrexia, interim tamen certo tempore habet adjunctas exacerbationes conſtituentes paroxyſmos.

Thes. 2.

Hi ſunt autem certi ita, ut febris continua cum intermiſſione æmuletur nunc typum quotidianæ, nunc tertianæ, rariſſimè verò

quartanæ, etsi observatur, utplurimum quartanæ degenerant in hecticas.

Thes. 3.

Interdum verò hi paroxysmi sunt erratici ita ut nullo termino fixo redeant, quales febres observantur præprimis tempore autumnali & vernali communiterque dicuntur febres catarrhales.

Thes. 4

Talibus febribus erraticis annumeranda etiam est febris incurabilis à Medicis ad nostram usque memoriam observata, communiter dicta febris hectica à Græco ἕξει habitu, quia nimirum tales febres semel obortæ, videntur nactæ talem inhæsionem, ut ne profligari possint instar habituum, qui secus quam dispositiones perire nequeunt.

Thes. 5.

Causa proxima talium febrium utplurimum est duplex partim nimirum quærenda in causa febrium continuarum, partim vero in causa febrium intermittentium, quia verò in febribus continuis semper adest effervescentia quædam M.S. nimia, omnino etiam quærenda est causa hujus effervescentiæ nimiæ in causis naturaliter sanguinem ad calorem concipiendum disponentibus graduque saltem excedentibus.

Thes.

Thes. 6.

Ratione paroxyſmorum cauſæ latitant in auſis intermittentium concurrentibus ſimul cum ſuperioribus.

Thes. 7.

Conveniunt autem moderni phyſiologi lurimi, calorem noſtrum naturalem ortum ium debere contrariis ⊖bus fermenti ventriculi & bilis, quapropter & effervescentiæ . n. ſunt deducendæ inde. Operantur utem p. n. hæc ipſa ⊖ia quantum qualitaem contrahunt exceſſivam, in ſtagnatione ermenti ventriculi in ventriculo, vel lymhæ etiam in pancreate, bilis verò in ſua eſicula, vel quantum M. S. in motu ſuo npedita, concipit vehementiorem turgeentiam.

Thes. 8.

Signa diagnoſtica talium febrium ſunt failia ei qui novit febres continuas& etiam inermittentes. Hectica in ſpecie dignoſcitut x febris diuturnitate, totali macie, venaim pallore, genis rubeſcentibus & collaſis uno verbo ex facie Hippocratica.

Thes. 9.

Prognoſtica ſunt omnis febris continua um intermiſſione facile poteſt degenerare i continuam, hinc ſemper eſt obſervanda & on parvi æſtimanda. Sæpe etiam ſub tali-

bus febribus latitat quædam malignitas tandem ſeſe prodens maculis, diarrhoea deliriis &c. in catarrhalibus anguſtiæ pectoris & ſtertor non ſunt ſigna lethalia, quamdiu lympha eſt humida, ægrotansque per tuſſim rejicit ſputum lubricum albeſcens, ubi vero lympha & tuſſis ſunt ſiccæ ibi imminet mors. Convulſiones verò juxta Hippocrat. ſupervenientes tales febres utplurimum etiam annuntiant mortem, præprimis tamen extra paroxyſmum delirium. uti & ſomnus & vigiliæ nimiæ, in qua febri ſomnus malum adfert lethale eſt, ubi verò bonum non eſt lethale ſignum etiam in his febribus juxta aphor 1. Sect. 2. In hectica copioſa rejectio materiæ viſcidæ & tenacis per tuſſim eſt ſignum lethale: item omnis diarrhoea hecticam ſuperveniens etiam eſt lethale. Ja ſabuloſa ruffa uti & excretio ſabuli ruffi per habitum corporis multoties mihi indicarunt reconvaleſcentiam in macie ſcorbutica & febri erratica, quæ ferme mentitur ſpeciem Hecticæ

Thes. 10.

Curatio inſtituatur ſecundum has indicationes. Fermenta vitiata corrigantur ebullitio ſanguinis temperetur.

Thes. 11.

Prima indicatio obtinetur per methodum medendi inſtitutam in febribus intermittentibus.

The

Thes. 12.

Secunda vero indicatio obtinetur per medicamenta ſequentia in capite de febribus continuis & malignis.

Thes. 13.

Hectica ab hac methodo declinat, ſiquidem utplurimum inducit lentam maciem, dum nimirum uti dictum pars ſanguinis coccinea ſeſe non miſcet cum parte ſeroſa, hincque etiam ſanguinis ebullitiones ſunt lentæ & inordinatæ, magisque poſt aliqualem eſum & potum ſenſibiles, utplurimum verò maximè chronicæ. Itaque omnis opera in hac profliganda dirigatur eo, ut acidum peregrinum ſanguinem rubrum coagulans ſenſim atque ſenſim ☿tetur. Id ipſum vero indipiſcimur per medicamenta ex mineralibus ♂la ita tamen præparata, ut ne cum impetu effervescant. Hinc ☿ diaph. c. ♂e omnibus facile palmam præripit. Nam jam olim practicus peritisſimus Quercetanus commendavit limatur ♂i in pulvere ſuo cachectico dum nimirum hæc paratur cum acido ♃ris, attamen hæc ipſa limatura nihilominus ſæpius ventriculo adhuc eſt inimica, unde poſt frequentiorem hujus pulveris uſum exurgunt ructus nidoroſi. Deinceps antih. Poter. omnino etiam egregiam meretur laudem. Dreſdæ nonnulli medici

egregiis laudibus in hoc affectu extollunt materiam perlatam, quæ originem ſuam debet Krügnero. Enim vero hæc ipſa materia perlata multis modis coincidit cum antih. In antihectico vero ratione alcali ♃ialis ineſt adhuc alia vis. Quare hoc antepono ei.

Thes. 14

Tanquam optimum antihecticum experientia edoctus commendo perlas; quippe in quibus non eſt uti Zvvelf. ejusque affeclæ ſunt arbitrati, nuda vis alcalica, verum præterea & vis medicamentoſa ⅄latilis, quam in præparatione perlarum per refragrantiam quandam animadvetere licet. Hæc vis in corpore humano præter ⅄ationem acidi inſimul etiam in M. S. excitat novum quendam motum fermentativum, quo M. S. de novo quoad partes ſuas in ſe invicem adigitur. Hinc perlæ in hectica non ſunt præparandæ per menſtrua nimium acida ⅄a, verum per acida ⅄tilia vel etiam nudæ tuſæ & præparatæ ſunt exhibendæ. Acida autem illa ⅄ia ſunt ⅄ item ⅄ ⊕is Zvvelfer. Unde exurgit ejusdem Magiſterium reſolubile perlarum. Item Magiſterium perlarum cum ſucco citri. In pauperibus ægro-

tanti-

ıntibus ſuppleat defectum perlarum earum
ıater.

Thes. 15.

Perlas ſequitur ebur tanquam pars quæ-
am animalis durior, ob quam ſuam duri-
em in corpore humano lentius etiam cum
cido peregrino efferfeſcit, hincque com-
ıuniter etiam refertur inter medicamenta
efrigerantium. Imo præter ſpodium hoc
milia alia etiam animalia △em non adeo
xperta, huc etiam referenda ſunt, quo
nſu ipſe etiam pulv. marchion. antepil. lo-
ım hic invenerit.

Thes. 16.

Tandem in hectica pinguia etiam tempe-
ıta laudem merentur v. gr. ſemin. pinguia
ıpaver. frigida majora præprimis cucurbit
nygdal. dulc. pineæ, & hinc præparatus
Hal. contra phthiſin, & hoc ſenſu ipſum
iam lac. De quo obiter notandum, quando
ommuniter quæritur utrum lac conveniat in
arafmo in der Schwindtſucht / quod o-
nino ſic quando nimirum marafmus oritur
ſceribus adhuc integris, contra vero in ex-
cerationibus, v. gr. pulmonum, magis ad-
ıget materiam illam viſcidam & purulen-
m. Utrum vero aſſumſerimus lac capri-

um, an vero vaccinum parum interfuerit Hoc tamen credatur firmissime, quod lact omni in hoc affectu sit præferendum huma num. Quippe quod aliquoties expertu sum saluberrimum.

Thes. 17.

Hunc Hecticam si quis cum febre scor butica inveterata, vel etiam colliquativa ha bet Synonymam, à vero non multum aber raverit in curatione.

Thes. 18.

Formulæ ad hecticam curandam.

℞. p. march. antepil.
alii contra phthis.
℥ij diaph. cum ♂e
perlar. Orient. pp.
a. matr perl. pp, aa. ʒj.

M. D. S. **Tägliches Stärck-Pulver de Tages über 2. Messer-Spitzen z nehmen.** Sive enim mane jejun stomacho & à meridie circa quinta in brodio assumatur, sive potui cer visiæ injiciatur perinde fuerit.

℞. Mag. perl. cum succo citri.
resol. ear. aa. ʒj.

M. D. S. **Köstliches Perl-Pulver** appl cetur ut supra.

℞. Cons. ros. rubr. ℥iß.
amygd. dulc. exc. ℥ß.

nu

nuc. pin. ʒij.
ſem. 4. frigid. maj. aa. ʒj.
Ebor. ſ. △e ℈iv.
Antih. pot. ʒj.
c. ſ. q. Juleb roſ. f. l. a. Electuarium.
D. S. Stärck-Latwerge täglich 4. oder 5. Meßer-Spitzen.
℞. Amygd. dulc. exc. ʒvj.
nuc. pin. rec. exc. ʒiij.
ſem. cucurb.
papav. alb. aa. ʒiß.
F. l. a. emulſ. cum Decoct. hordei ℥v. adde
▽. Cinam. borrag. ʒvj.
Ebor. ſ. △e ℈ij.
matr. perl. pp.
antih. pot. aà. ℈j.
Edulcoratur parum c. ſ. q. ſacchari albiſſimi.
M. D. S. Köſtliche Perl-Milch alle Stunden 2. Löffel voll zu nehmen.

Interdum etiam urgente nimirum calore febrili tali emulſioni addi poteſt ☉ſiat. ℈ß. Interim tamen ſæpe hoc non eſt repetendum ob metum diarrhoeæ. Dum autem utuntur ægrotantes lacte humano circa tempus ſomni porrigatur pulvis ex marchion, & perlis hoc modo.

℞. p. march. antep. gr. xij.
perlar. or. pp. ℈ß.

Inter-

Interdum tali pulv. instillari possunt gt. præterpropter 5. ad 8. Essent. anod.

℞. ▽. fl. borrag.
(Cichor. tiliæ.) ℥ß.
Cinnamom. bugl. ʒj.
p. march, antep. gr. xij.
perlar. or. pp. ℈ß.
Syrup. fl. tunic. ʒj,
Essent. anod. gt. viij.

M. D. S. **Abend-Tränclein auf 1. mahl.**

℞. p. Hal. contra phthis. ℈j.
anod. conf. gr. iij.

Misc. D. S. **Köstlich Abend-Pulver auf 1. mahl.**

CAPUT IX.

DE FEBRIBUS CONTINUIS.

Thes. 1.

FEbres continuæ non videntur aliæ, quam intermittentium paroxysmi continuati. Hinc etiam causa earum proxima coincidit cum causis paroxysmorum; Remotiores verò causæ in his ipsis febribus sunt vehementiores. Hinc quando febres continuæ originem trahunt ex vitiatis fermentis, utplurimum

imum vitium latitat in bile nimium facta al-
alica, quæ in ſanguinem penetrans excitat
fferveſcentiam talem, ita tamen, ut huic
ili non imputemus cauſam, tamdiu conti-
uatæ efferveſcentiæ, quemadmodum ♂i-
um ♎ ⊕li comiſto referimus cauſam e-
ullitionis. Verum duntaxat quemadmo-
um videmus varia fermenta excitare in
liis rebus fermentandis diutinam ebullitio-
em, quantum nimirum in illis jamjam præ-
xiſtentia ⊖ia contraria ſeſe cient in
iotum.

Thes. 2.

Hinc etiam apparet quomodo & aliæ res
ı corporibus optime ſanis valeant excitare
:bres continuas, bile antea illæſa; v. gr. ani-
ıi motus ſubitanei, quippe ex quibus non
ırò obſervatur febris continua vehementis-
ma. Imo inde etiam apparet quomodo fe-
ris dicta traumatica, vel vulneraria poſſit
pervenire omnis generis vulnera, contuſi-
ıes, luxationes.

Thes. 3.

Communiter autem febres hæ continuæ
viduntur in febrem ardentem, quæ Græ-
s audit Cavſus, in qua ægrotantes affligit ve-
:mentiſſima & continua ebullitio ſangui-
s, quam ſubſequitur proſtratio omnium

virium

virium, ſitis vehementiſſima, agrypnia, ſæ
pe delirium, utplurimum alvi conſtipatio-

Thes. 4.

Deinceps ſequitur ſpecies febrium conti
nuarum quæ vocatur febris maligna, in qu
quidem etiam eſt continua ebullitio ſangu
nis; attamen ſæpius nunc remiſſior, nun
vehementior, adſunt præterea ſymptomat
teterrima v. gr. convulſiones, vomitus, dia
rhoeæ, anguſtiæ in præcordiis, ſenſuum ex
ternorum corruptio, delirium, nunc agry
pniæ, nunc ſomnus nimius, nunc ſitis, nun
ejus totalis carentia; interdum adſunt exan
themata cutanea, interdum certarum part
um inflammationes maxime continuarum
hæmorrhagiæ &c. Ut plurimum autem t
les febres ob ſymptomata majora, quam qu
ordinariè febres concomitantur ſubſequitu
eventus triſtis. Harum verò febrium com
mune eſt nomen, interim tamen eſſentia
ſe invicem diſcrepant, forſitan innumerabil
ter. Vix enim hactenus præterlapſus e
annus, quin ſeſe prodiderint febres nov
ſymptomatibus ſtipatæ.

Thes. 5.

Communiores interim ſpecies ſunt f
bres petechiales Fleck-Fieber / in quib
proruunt maculæ nunc lividæ, nunc rubr
nunc fuſcæ cutaneæ: Purpura Frieſel

q

ua proruunt vesiculæ minimæ cutaneæ nunc ıbescentes, nunc pallentes: morbilli **Ma-rn** in quibus apparent tubercula minora ıbicundissima, sibique maxime continua, uæ tubercula deinceps sensim atque sensim :mittunt absque suppuratione. Variolæ **ie Pocken** in quibus itidem proruunt tu-ercula rubra, quæ magis magisque attol-ıntur & demum per suppurationem suc-rescunt in vera ulcera. Morbus Castrensis vel ngaricus item Pannonicus, in quo raro ve-e observantur petechiæ, longe potius adest elirium vehementissimum, angina vel in-ammatio faucium, unde & communiter icitur **die Ungarische Kranckheit**/ item **ie Bräune**/ quia nimirum Germani nostri ıilites proficiscentes in militiam Ungaricam, tplurimum hoc vexantur morbi genere, deò ut hinc etiam Ungaria Germanis quem-dmodum Sicilia Gallis dicatur sepul-hretum. Hæc febris maligna si extra Unga-ıam, in nostris provinciis grassatur absque otabili inflammatione faucium dicitur **die Haupt-Kranckheit.**

Thes. 6.

Quando verò has malignas febres conco-ıitantur eruptiones bubonum & carbun-ulorum, tunc dicuntur febres pestilentiales, ıum verò contagium accedit vehementius

malum

malum, dicitur ipſa peſtis. Nam apud au-
ctores vix conſtat ſatis de diſcrimine inte
ipſam peſtem & febrem peſtilentialem, nil
forſitan id in ſolo gradu obſervare licea
Quando vero quæſtio eſt utrum nimirum i
peſte ſemper adſit etiam febris? Res facili
eſt deciſu ex noſtris ſuperioribus traditis
dum enim febres aſſumimus in ſenſu Hel
montiano, omnino eſt affirmandum adeſſ
febrem ut ut non ut cauſam morbi, ſed po
tius ut effectum, quando verò animus eſ
definiendi febrem in ſenſu aliorum autorum
tunc non adeo ſemper adeſt. Vid. præter
ea de peſtis natura mea diſputatio.

Thes. 7.

Cauſa efficiens febrium malignarum eſ
varia, nunc enim originem trahit ex varii
effluviis, nunc vero in ipſis etiam noſtris cor
poribus progignitur. Nam omnes cauſa
talium febrium non operantur, niſi convel
lendo ſyſtema nervoſum, quod deincep
ſubſequitur in M. S. motus inteſtinus cor
ruptivus, ut egregie dixerit Helmont. Tra
ctat. progred. ad Morb. Cognit. Quod po
tentius vicinus magis domeſticum ens exer
citium in humanam vitam conſcripſerit
Nam quod tales morbi maligni in ipſo no
ſtro corpore ſub oriri posſint, nos docen
febres maxime malignæ, vulnera, contuſio

ne

es & fracturas interdum ſupervenientes. mo hoc ipſum etiam docet purpura frequens puerperis noſtris non rarò optimæ onſtitutionis.

Thes. 8.

Signa diagnoſtica ſunt in febribus malinis, præter ſuperius expoſita de febribus ntermittentibus pulſus inæqualis, nunc tarus, nunc celer, nunc frequens, nunc rarus, unc durus, nunc levis &c. deinceps ſæpe deſt difficilis reſpiratio; adſunt anguſtiæ petoris, quæ quidem etiam adſunt interdum n febribus intermittentibus; Attamen non ontinuæ. In faucibus utplurimum eſt nihia quædam ſiccitas, quæ æque obſervatur n intermittentibus; Attamen etiam tempoe paroxyſmi duntaxat, extra hoc verò non idem. Maculæ verò in petechiis, exanthehata variolarum, morbillorum, purpuræ, ſola ignoſcuntur inſpectione, angina in morbo aſtrenſi itidem obſervatur primario ex inpectione. Bubones verò & carbunculi dinoſcuntur à Medico per inſpectionem, & b ægrotante per ſenſum. Bubo enim entitur inſtar ponderis graviſſimi & deſuper loloroſi. Carbunculus verò apparet cum adiis lædentibus motum plurium vicinaum partium ſic v. gr. carbunculus in pollice ollit motum totius manus & brachii etiam

magna ex parte. Dolorem vero ægrotanti bus infert ſimilem ei, quem accenſi carbo nes nobis impoſiti inferunt. Contagiun autem in malignis febribus hanc haberi pot eſt aliunde, quam ex experientia & ſenſi bus, dum nimirum obſervamus aliquot æ grotantes vel in iisdem ædibus, vel in vicinis vel etiam alios ægrotantes commercium cur primis habentes, ſimili affligi febri. Ho equidem verum eſt, quod certæ malignæ fe bres v. gr. variolæ & morbilli, ſimul ac pro gignuntur, nobis ingenerent ſuſpitionen contagii, attamen de reliquis res omnin eſt dubia.

Thes. 9.

Prognoſtica ſigna ſunt ex Hippocrat. Sect 2. aphor. 19. Aucutorum morborum no ſunt omnino, infallibiles prædictiones nequ mortis neq; ſanitatis neque fidendum eſt i malignis. (aphor. 27. Sect. 2.) His, quæ non ſe cundum rationem levant, non oportet cre dere, neque valde timere ea quæ prava fiun præter rationem. Pleraque enim ex tali bus inconſtantia ſunt, & non valde perma nere neque morari ſolent. Sed ſumma fi des eſt adhibenda aphor. XXVI. febrem i convulſione fieri melius eſt, quam convulſio nem in febre. Priorem enim aphor. in ma lignis eludunt, interdum leviſſima ſympto mata, quæ prima fronte vix videntur aliqui

mal

mali minari, dum pressо pede subsequitur alteratio tristissima. In febribus his locum in tantum etiam invenit aphor. 33. Sect. 2. in omni morbo valere mentem, & bene se habere ad ea, quæ exhibentur bonum, contrarium verò malum. Universalitatem tamen hujus aphorismi præter febres malignas infringit catarrhus suffocativus, item Phthisis. Non facile moriuntur in malignis ægrotantes, quorum ☐a primis diebus est ruffa & clara, deinceps verò fit turbida. Nam intermittentibus ☐æ ☐tio subita omnino prænuntiat morbi diuturnitatem juxta Barbeth. In malignis vero & continuis non item. In variolis apprime deinceps etiam in aliis malignis primo invasionis tempore convulsiones apparentes sunt leviores, quam 7. 8. & reliquis diebus sic v. gr. Epilepsia sæpissime concomitatur variolas circa ortum, quæ verò deinceps facile remittit. Quando verò 6. 7. die supervenit semper est lethalis.

Thes. 10.

Curatio instituatur secundum has indicationes, in omni febre maligna sedentur convulsiones, sanguinisque coagulatio prævaveatur. Exanthemata vero adsuppurationem vergentia, tractentur ut ulcera alia.

Thes. 11.

Prima indicatio obtinetur per medica-

menta diaphoretica moderatè mista cum anodynis quæ Praxis est nova; siquidem jam olim methodus fuit recentissima in curandis febribus malignis exhibere Theriacam, Mithridatium, Philonium Romanum, quæ omnia ingreditur opium, adeo ut maximam etiam vim diaphoreticam Mithridatii & Theriacæ acceptam ferat Wallæus in Methodo medendi ipsi opio. Nec mirum quempiam habere potest, quomodo in tam pauca quantitate, opium tantam possit exercere energiam, cum constet aliquot saltem guttulas Essent. opii fermentati magnarum esse virium. Opium autem in Mithridatio omnino patitur etiam perfectam fermentationem prout testatur autopsia. Similem Methodum observamus etiam in recentiore adhuc Fracastorio, quippe cui ceu basis in conficiendo diascordio inservit etiam opium. Recentissimus autem Sylvius eo devenit, ut publicè in scriptis fateatur, sese malle non esse medicum, quam carere Laudano opiato. Willis verò in Pharm. rationali maximopere etiam commendat opium cum castoreo & Ra Pr. pptum pag. 198. Hinc ex opiatis, præter Elect. nota hic prosunt ♏9 theriacal. Essent. theriacal. Extr. theriacale. His verò sunt miscenda ex Regno animali omnis generis ⊖ia ♏a v. gr. ♏ C. C. sive simplex sive

e ſuccinat. Cor. C. viperarum, cran. hum. ☉*i. Item caſtoracea, & lap. animalium .gr. Bezoar &c. Vel poſſunt etiam aſſumi artes animales duræ præparatæ ſine △e. xregno vegetabili herbæ amaricantes ♃tiles .gr. Scord. Card. ben. Angelica. Pimpinella, edoar, Menth. Cent. min. Item Campho-a, omnia parata ex Sambuco, Junipero, item Galega, Scorzonera, breviter omnes plan-æ theriacam ingredientes. Ex quibus poſ-int fieri compoſitiones v. gr. ♏ per fer-nentationem, ▽æ ♏atæ, Eſſentz. ipſi pul-eres v. gt. p. Card. ben. Contrajerv. quo enſu pulvis Contrajervæ ingreditur pulv. Bezoar. Sennert. Extracta opiata, ℞a ♏ata v. r. ℞ antiloimicum Heuniſ. Hinc proſtant tiam tam varia compoſita, theriaca Andro-nachi, Mithridat. Damocr. Philonium Ro-nanum. Requies Nicolai. Electuar. Orvie-an. Diaſcord. Fracaſt. Theriaca cœleſtis Quercetan. Item ▽æ compoſitæ v. gr. ▽ ord. Hercul. Saxon. Cor C. Mynſicht. An-alt. Velthemian. &c. Eſſent. Compoſ. . gr. R. Bezoard. B. D. Michael. Cujus ge uina parandi methodus eſt.

℞. ♏ | theriac. Camph. part. v.
♀r. part iij.
⊕li. ♃lat. part. ij.

Hæc omnia digeſtionem bene unita tingan-

tur cum ligno ſantalo & confect. alkermes, tandemque addatur camphor. tantum, quantum diſſolvi poteſt. Sed melior methodus eſt conjungendi Camphor. cum ☿o hac

℞. Camphor. v. gr. ℥iv.
♏ ☿di ℥ij.

bene miſta ſublima ut evadat camphora acerrima & ſternutatoria., quæ deinceps ♏vi theriacali eſt conjungenda. Menſtruum hoc Ræ Bezoard. absq; ℞. audit in officinis noſtris mixtura ſimplex quæ celebris eſt etiam in malignis & etiam non contemnendarum virium In hac indicatione obtinenda maxime etiam proſunt clyſteres ſubducentes humores excrementitios primarum viarum, ſiquidem hoc modo facta conſtrictione inteſtinorum deinceps inteſtina lenius ad ſe invicem poſſunt accedere: Proptereaque in reſpiratione alias difficili non tantus obſervatur in diaphragmate movendo reniſus.

Thes. 12.

Ex regno minerali hic primario prodeſt ♄ diaph. junctum vegetabilibus & animalibus etiam, item Bezoard. mineralia, quæ præparata volo non per affuſionem ♏ ☾i, ſed potius per detonationem ☾i ♄io ſuccedit ♀r. hujus flores ſunt egregii in malignis ♀ magna ex parte conſtituit ZZ, quæ itidem hic eſt eximia ſive ſimplex, ſive cum aliis partibus

bus composita v.gr. specif. Ceph. D. M. &c. Deinceps sequuntur etiam ♁æ v. gr. sigillata, olus &c. quæ ♁æ olim jam jam sunt ingressæ medicamenta Theriacalia, & à Recentiobus cooptatæ in censum talium alexipharmac. v. gr. in p. Pannonic. rubr. &c. Ex bus etiam hic conferunt ☉tata bene deurata, inprimis verò ☉um cum ♂io. ♈at. uodque bis erit solutum & evaporatum: sum etiam arcan. 2pl. laudem meretur ide.

Thes. 13.

Ad secundam indicationem obtinendam præter recensita in thesi antecedente confeunt acida, quatenus nimirum miscentur um alcalibus, ut inde resultet tertium quodam ⊖sum. Quo sensu non duntaxat indis cum euphonia observamus assumptum anguinem hirci, ocul. ♋. & in ♱, verum præterea & ipse Sylvius adeo frequenter præscribit ♱um cum ocul. ♋ loco vero ♱i assumi etiam poterit ♈ prophylactica Sylvii von der Schagen & Barbeth. descriptionem vid. apud Barbeth. in praxi.

Thes 14.

Ut ut videantur symptomata gravissima as febres concomitantia multas adhuc suggerere indicationes v. gr. delirium, Lipothymiæ, convulsiones, vomitus &c. Attamen

his omnibus sufficientem medelam adferun dicta superiora sudorifera, cum anodyni mista. Ab extra interim certa etiam adhiberi poterunt ♏osa, v. gr. ▽. Carbuncul Epileptica, Apoplectica; quibus misceantu ♏ refragrantes, v. gr rosarum, liliorum convall. melissæ. item ♏♀ ⊡si, v. gr. ⊖* tam simplex quam compositus v.gr. lavend Ror. marini &c. quippe qui ♏♀ egregie excitant totum systema nervosum subito irruendo in extremitates nervinas narium Imo adauget etiam talium ♏osorum medicamentorum vim acetum commistum quantum concitat motum quendam inter num: Hinc v. gr. aceta rosacea, rutac., liliorum convall. item varia composita etiam Bezoar. nominibus venientia. Imo inde etiam vires suas nanciscitur ▽a hirundinum cum castoreo, quæ profecto expertarum es virium in pasionibus hystericis, unde & vulgo audit **Weiberschlag-Wasser**/ item **bitter** vel **sauer Schlag-Wasser.**

Thes. 15.

De V. S. ardua etiam est controversia inter autores, utrum nimirum conveniat in expositis febribus? in utramque equidem partem disputatur ab autoribus. Malo tamen legere vestigia Barbeth. breviter rem decidentis his præter verbis. In malignis ve

nan

ıam ſecari eſt patientem jugulare. Ut ut deo rigidus nolim exiſtere, ut interdum ;iam tantum nocumenti venam ſectam aderre aſſeram, melius tamen omittitur quam nſtituitur.

Thes. 16.

Ab hac tamen regula excipiendæ ſunt fe-ɔres malignæ caſtrenſes vel Ungaricæ, in his :nim tutiſſime aperiuntur venæ ſublinguales ɣel raninæ. Imò interdum etiam præſtat ıas venas ſectas repetere. Ubi nimirum ſaucium inflammatio fuerit contumacior.

Thes. 17.

Ultima indicatio obtinetur in inflamma-:ione faucium vel angina primario per cata-ɔlaſmata emollientia miſta cum ⦶ſis. Hinc ;tiam communiter commendatur nidus hi-ɾundinum cum lacte cocto, dum nimirum ıi ipſi nidi maxime ſunt conſpurcati à pullis ıirundinum, in horum vero excrementis o-ɪnnino latitat copioſum ⊖. ⦶i. Hoc ipſo ɣero cataplaſmate ſummo cum ſucceſſu olim uſus ſum in virgine nobili. Mynſicht ex hoc nido præparat emplaſtrum quod etiam ın uſum poterit accerſi, Fauces itidem ⦶is benè abluendæ ſyphone per manum Chi-rurgi. Et ut ut hi communiter utantur de-cocto prunellæ cum ⦶o trochiſcato & melle roſaceo vel rutaceo; attamen ſufficiens erit

gargariſma ex cereviſia ſecundaria cum ☉o paratum. Idem etiam eſt obſervandum in inflammatione & non raro ſuppuratione tonſillarum.

Thes. 18

Exanthemata qualia ſunt morbilli & petechiæ relinquantur ſoli naturæ; quippe quæ hiſce remedetur ſponte. Obſervari etiam petechias profundiores nigricantes ſuapte exſiccari ita, ut deinceps absque ullo dolore abradi posſint. Imo in carbunculis minoribus aliquoties etiam obſervavi ſpontaneam exſiccationem, qualem obſervare licet in variolis occupantibus locos corporis humani calloſos.

Thes. 19.

Variolæ ad ſuppurationem tendentes tamdiu intactæ relinquantur, donec appareant ſemi exſiccatæ, quo facto inungantur unguento ex pinguibus animalium compoſito. Communiter equidem hic laudatur axungia aſciæ piſcis, huic vero præfero axungiam humanam miſtam unguento camphorato comitiſſæ. Aliquoties etiam excoriationes profundas præprimis vero cauteriis actualibus inflictas felicisſime curavi hoc ipſo unguento camphor.

Thes. 20.

Bubones vero & carbunculi tractentur

&

quidem illi ut alii tumores ad ſuppuratio-
em commovendi per ſuppurantia v. gr. em-
laſtr. citrinum, dyachilum cum gummi,
agneticum melilotum &c. Hi vero ut
iæ partes gangrænoſæ & ſphacelatæ primo
idem per emplaſtrum magnet. cum meli-
to junctum deinceps vero apparente carne
ova in circulo rubicundo per unguenta a-
ia digeſtiva v. gr. fuſcum Würzii, Apoſto-
orum, Ægyptiacum, cum digeſtivo quodam
eſuper vero inprimis diebus imponi poteſt
agnet., ſequentibus vero diebus ſticticum
rollii.

Thes. 21.

Quæritur hic quid cenſendum ſit de bubo-
ibus exſiccatis, item pullis columbinis cir-
a podicem deplumatis impoſitis bubonibus?
ro reſponſione notetur, quod omnino in-
imeſcant hæc animalia bubonibus impo-
ta, interim tamen non eatenus, quatenus
xtrahant venenum quoddam, ſed quatenus
colore vehementi Ar. internus incluſus
agis magisque attenuatur & membranam
xternam diſtendit, tumoremque ſic cauſa-
ar hinc etiam requiruntur in hoc negotio
ufones transfosſi capite. Alias namque in
odomine transfosſi plane non intume-
unt.

Thes.

Thes. 22.

Formulæ vero ad omnes indicationes sunto hæ, & primo quidem in variolis, morbillis, purpura, febribus petechialibus, castrensi.

℞. Liqu. C. C. succ.
R. Corall. cum ♏ Cor. C. aa. ʒj

M. D. S. Schweiß-Mixtur 30. Tropffen 3mahl stündl. nacheinander zu nehmen.

℞. Essent. theriac.
Liqu. c. c. succ. aa. ʒj.
M. D. S. ut supra.

℞. R. Corall.
Essent. Card. ben. aa. ʒj.
anod. L. gt. XL.
M. D. S. ut supra.

℞. Essent. Castor.
Theriac. aa. gt. L.
anod. L. gr. XXX.

M. D. S. Austreibende Hertz Tinctur auf 3. mahl innerhalb eines halben Tages zu nehmen.

℞. p. Bezoar. Sennert.
Unicorn. mar. ʒß.
☉. ♂ iat. ʒß.
fl. ♀r. gr. viij.

M. D. S. Kühlend und austreibend Hertz-Pulver ins Bier zu thun.

℞.

℞. Matr. perl. pp.
ʒ. diaph. aa. ʒß.
arc. 2pl. M. gr. xv.
flor. ♀r. gr. viij.
M. D. S. ut ſupra.

℞. p. march. antep.
Bez. Sennert.
Spec. ceph. D. M. aa. ℈j.
fl. ♀r. gr. viij.

M. D. S. ut ſupra vel divide in 3. partes æquales. D. S. **Austreibend Hertz-Pulver den Tag über zunehmen.**

℞. ▽. Scord.
Card. ben. aa. ℥j.
Epilept. Lang. ℥ß.
C. C. S. △e.
ʒ. diaph.
⦶. ʒiat. aa. ℈j.
fl. ♀r. gr. viij.
Syrup. Card. ben. ℥ß.

M. D. S. **Austreibender Hertz-Tranck stündlich 3. Löffel voll** vel loco pulverum.

℞. Diaſcord. Frac. ʒij.
M. D. S ut ſupra.

℞. ▽. Galeg.
Scorzoner. aa. ℥j.
Prophyl. Sylv. ℥ß.
Ocul. ♋. ʒß.

ʒ.

♁. diaph. gr. xv.
mumiæ. præparatæ ℈j.
Theriac. Androm. ℥j.
Syrup. Card. ben. ℥ß.
M. D. S. ut ſupra.
(imprimis vero urgente ardore)
℞. Amygd. dulc. ambr. exc. ℥ß.
Sem. papav. alb.
4. frigid. maj. aa. ℥iß.
F. l. a. emulſio cum decocto hordei C. C. C
℥v.
adde
▽. Cor. C. Mynſ. ℥j.
Ebor. ſ. △e.
antih. Pot aa. ʒß.
perl. or. pp. gr. xij.
Edulc. par. cum rot. m. Chriſt.
M. D. S. Kühlende Hertz-Milch gerüttel
ſtündlich 4. Löffel.
℞. Hord. mund. M. j.
Raſ. C. C. ℥j.
Rad. Cichor. ʒvij.
Sem. papav. ʒß.
paſſ. min. ℥iß.
F. l. a. Decoctum.
℞. Decoct. Colat. ℔ij.
▽. Cinnam, borr. ℥ij.
♁. diaph. ℈ij.
ſirup. flor. borrag. ℥ß.

M. D. S.

M. D. S. Kühlendes und Hertz-stärckendes Wasser gerüttelt stündlich ein Wein-Gläßlein zu nehmen.

Formulæ Clysterum sunto:

℞. Spec. emoll. M. iij.
Carmin. m. j.
☉. ☿ial. ʒj.

F. l. a. Decoctum in jure carnis.

℞. Colatur. ℥x.
Electuar. lenit.
Mell. ☿ial.
rutac. aa. ʒvj.
Mithridat. ℥ß.
Vitell. ovorum. no. j.

F. l. a. Clyster. Talibus Clysteribus commode uti possumus in morbo castrensi, purpura & morbillis etiam. In variolis vero non facile vid. hac de re Langii Miscellan. curios. p. 136. Multoties namque sum expertus alvum adstrictam in variolis tempore suppurationis ægrotantibus haud adeo esse molestam, ut ut bidui aut tridui fuerit. Interim tamen & expertus sum, quod adhibitus clyster aliquoties cum euphoria sit applicatus. Ut proinde non mox homicidii et insimulandus medicus, denato ægrotante ad præscriptum Clysterem. Consultius interim duco abstinere quam ordinare Clysterem.

Thes,

Thes. 23.

Externa præſcribantur his formulis.

℞. ▽. Carbuncul.
meliſſ. cum V. aa. ʒvj.
♏ roſar. ℥ij.
⊖✱. ʒß.

M. D. S. **Anſtreich-Waſſer.**

℞. ▽. apoplectic.
lil. convall. c. V. aa. ʒvj.
✠i Bezoard. ʒß.

M. D. S. ut ſupra.

Ad fauces inflammatas.

℞. Fl. Sambuc.
melilot.
Chamom.
crem. aven. aa. M. j.
nidi. hirund. no. j.

Inciſ. & contuſ. coq. in ſ. q. lactis.

M. D. S. **Eußerlich lindernder Umſchlag**

Vel loco nidi commiſceatur ☾i ♁iati ℥j.

Thes. 24.

In peſte & febribus peſtilentialibus omnia ſudorifera ſunt adaugenda, neceſſum namque eſt, ut per primos quatuor dies ſinguli horis ſex elapſis, ægrotantes largiter ſudent; ſequentibus vero 14. diebus ad minimum largus ſudor eſt neceſſarius matutinus & veſpertinus, ſudorifera vero potiora, quibus ſum uſus, ſunt ſequentia.

℞.

℞. Essent. Card. ben.
castor.
theriac.
Liq. C. C. succ. aa. ℥j.

I. D. S. Schweiß-Essenz 30. Tropffen auf 1. mahl allezeit 3. mahl stündlich nach einander zu nehmen.

℞. C. C. S. △e.
♁. diaph.
⊖ Card. ben. aa. ℈ij.
fl. ♀r-. ℈j.

I. D. S. Schweiß-Pulver alle 6. Stunden 1. gute starcke Messer-Spitze voll zu nehmen.

Quia vero perpesso hoc sudore multum ymphæ à corpore est subtractum, necessum st ut nova rursusque addatur lympha. Itaue quotiescunque sudor est peractus, porgantur ægrotanti aliquot cochlearia intrie, ex vino Rhenano & tantillo succi citri patæ.

Thes. 25.

Quia etiam in his morbis frequens est mptoma vomitus, qui impetit sudorem, iquot millies præscripsi & quidem utpluriium felici cum successu,

℞. Essent. menth. ℥j.
Laud. Opiat. L. gt. xxx.
♁ ♏at. cinam. gt. iij.

M. D. S. Anhaltende Magen - Mixtu
wohl gerüttelt innerhalb 1. Stund
im Weine zu nehmen.

Ab extra, vero ventriculo in abdomine
imo interdum etiam in dorso imposui cata
plasma theriacale nunc cum myrrha nun
sine myrrha. Myrrhatum est hoc:

℞. Myrrhæ rubr. ℔j.
dissolv. in s. q. vini rubri.

evaporet ad consistentiam linimenti & ad
dat Theriac. Andromach. ℔ij. ℥ scorp
compos. ℥iv. ℥ Nat. menth. mastich. cort
aurant. aa. ʒij. M. reponatur. Signetur cata
plasma theriacale cum Myrrha.

Præscribitur verò hoc modo:

℞. Cataplasm. ther. cum myrrha s. q
iuduc super alutam. D. S.

Anhaltend Pflaster.

Thes. 26.

Frequens etiam est symptoma in Peste
delirium & cephalalgia, hisce opposui specie
cephalicas externas, constantes ex Herb
verbenæ, anagallid. sem. papav. alb. & ane
thi; quæ species sunt irrorandæ cum ▽. ce
phalica externa constante ex ▽a sperm. rana
rum, carbunculi, ▽ prophylactica Sylvii.
Saccharo ♃i & camphora. Item unguentum
cephalicum, quod constat ex emplastr. de
betonica. de lap. calaminar. aa. subigitur

v. c. ℥ expresso Hyoscyam. sem. papav. & tantillo ℥ ♃at. anethi.

Thes. 27.

Hæmorrhagia sæpe etiam est concomitata hunc morbum, qui optime remederi licuit, flor. ros. rubr. ⊖e condit. cum tantillo ▽ prophylact. irrorat. formula esto hæc:

℞. Flor. Ros. rubr. ⊖e condit. ℥ij.
▽. prophylact. ℥ß.

M. Optime. D. S. **Umschlag über die Stirne.**

Thes. 28.

Bubonibus imponatur sequens emplastrum.

℞. Empl. citrin.
de melilot. aa. ℥j.
malax. cum ℥ scorp. composit.

M. D. S. **Erweichend Pflaster auf die Beulen zu legen/** usque maturuerint per apponendum deinde sequens:

℞. Emplastr. de melilot.
diachyl. cum gumm. aa. ℥ij.
malax cum ℥ scorp. compos. M. D. S. **Erweichend Heil-Pflaster.**

℞. Empl. Magnet.
de melilot. aa. ℥ij.
malax. c. ℥ scorp. compos. D. S. **Lindernd Pflaster auf die Carbuncul die ersten Tage zu legen.**

℞. Ungu. digeſtiv. ʒvj.
apoſtol. ʒiij.
M. D. S. Separirend Sälblein auf den Carbuncul zu legen üm den Rand.

Thes. 29.

Hæc ſunt remedia in peſte curanda, præſervationis gratia vero prodeſt, bis vel ter etiam ſingulis ſeptimanis inſtituere ſudorem largum, per medicamenta v. gr. liq. C. C. R. corall. Eſſent. Card. ben. &c. parata, quotidie vero ſ. vivamus ſaltim in loco infecto vel teneamur etiam cum ipſis infectis verſari, omnibus alexipharm. palmam præripit potus largior vini Rhenani.

CAPUT X.

DE CONVULSIONIBUS.

Thes. 1.

VIſis hactenus morbis partium noſtrarum contentarum ratione motus ſui inteſtini, accingamus nos ad morbos partium continentium, quantum hæ principio interno impetuoſo vel enormontico (impetum faciente) moventur, ut ſecundum hnnc motum diverſimode vitientur omnes totius cor-

poris

poris noſtri motus. Dicuntur autem hi morbi communiter convulſiones de harum vero nomine notetur, quod propriè convulſio notet ſubitaneam & fortiſſimam contractionem unius vel aliquot muſculorum, qui partem certam alias mobilem, ita continent strictam, ut nullatenus moveri poſſit. Deinceps denotant etiam talem p. n. motum certorum muſculorum antagoniſtarum quo partem naturaliter & voluntarie movendum, p. n. & cum ſummo impetu continuo citra voluntatem movere tenemur, qui motus communiter audit, motus convulſivus & contra diſtinguitur convulſioni vel tetano.

Thes. 2.

Convulſionum talium partes affectæ ratione formalitatis p. n. omnino ſunt afferentes. cum Barbeth. c. 1. Prax. ipſi nervi, qui tàmen deinceps membranas & fibras carneas simul etiam commovent, quantum ſemper iis copioſiſſimi ſunt intertexti, ut proinde conſtans ſit regula; Ubicunque eſt nervus & fibra motrix, ibi etiam poteſt fieri convulſio. Jam vero conſtat ex modernorum Anatomicorum traditis, quod nervi omnino etiam protendantur cum fibris motricibus in poſiſſima etiam vaſa in ſingulas etiam partes externas molles. Unde & jure meritoque his ipſis aſſignantur convulſiones.

Quas etiam vasis jam olim Hippocrat. libr. de morbis text. 23, p. m. 29. Tom. 2. tribuit his verbis: Tum caro quæ est in latere, tum venæ contrahuntur ac convertuntur, Vid. præterea Willis in sua Pathologia cerebri & antea laud. Barbeth.

Thes. 3.

Causa vero harum convulsionum proxima latitat in ipso principio nostro vitali æthereo, dum nimirum hoc diversimodè afficitur in poris partium nervosarum, ut inde sequuntur inordinatæ & improportionatæ pressiones ita tamen ut illa ipsa substantia ætherea se ipsam etiam ciere possit in talem motum inordinatum, quemadmodum nos docent animi pathemata subitanea, quippe quæ præ reliquis causis omnibus, vehementes & subitaneas convulsiones excitare valent. Deinceps has ipsas convulsiones excitare etiam possunt varia p. n. ⊖ia commista lympha, quæ continuo omnes fibras & nervos etiam irrigare tenentur, ut motui naturali peragendo fiant apti. An vero talia ⊖ia semper sint juxta Barbeth, Deckers &c, ⊖ia austera, relinquimus in medio. Interim tamen verissimum est, ⊖ia austera tam mineralia, quam vegetabilia, maxime esse efficacia ad diversas convulsionum species excitandas. v. gr. succi austeri fructuum horœorum

um deguſtati tantas labiorum & linguæ con-
itant contrarias actiones, ut ne ſatis dein-
eps deprimi vel exprimi valeant. Idem
os docent etiam Pla. Quibus bene con-
derans, videtur probabilis doctrina Barbeth
: Deckers. Imo adauget hanc probabilita-
:m, ipſa experientia, qua conſtat varias
onvulſiones eſſe familiariſſimas hypo-
hondriacis, in quibus ad oculum lympham
lem auſteram demonſtrare poſſumus. Con-
ulſiones demum excitare etiam omnia
a, quæ quocunque modo nimium posſint
remere & diſtendere partes noſtras ner-
eas, quo ſenſu ipſa etiam plethora in nobis
oteſt cauſari convulſiones, dum nimirum
rtis in locis humores ſtagnantes & cum
npetu adacti diſtendunt habitum corporis
rtorum viſcerum, quo facto ob preſſuram
tam p. n. ſeſe commovet principium no-
rum vitale. Idem obſervare licet à cauſis
ternis prementibus v. gr. in ligaturis, pun-
uris &c.

Thes. 4.

Quia vero totum noſtrum ſyſtema ner-
oſum videtur contextum ita, ut unam to-
m conſtituat texturam ſatis etiam appa-
t, quomodo excitata convulſione in unica
ıntaxat parte convulſiones occupare posſint
tum corpus. Exemplo nobis eſſe poſſunt

extremitates digitorum quæ prehensæ & fortius constrictæ tales causantur motus convulsivos, ut subsequatur totius corporis tremor. Unde resultat divisio convulsionum in convulsiones idiopatheticas, & sympatheticas.

Thes. 5.

Hæ convulsiones diversos causantur morbos. Sic, v. gr. convulsiones in specie sic dictæ, causantur in ventriculo & diaphragmate magna ex parte angustias illas non raro intolerabiles mali hypochondriaci, anestisiam illam, quam persentiscunt mulieres hysstericæ, item diaphragmatis convulsio cum musculorum intercostalium convulsione causatur asthma recentioribus dictum suffiscum malum frequentissimum. Et maxime etiam Incubum vel Ephialtem, in cerebri convulsio membranarum in diversas partes externas protensarum v. gr. per suturas cranii in pericranium item in oculos &c. anestisiam quandam quæ in oculis producit scotomiam. In capite vero stuporem quasi. In ipsis verò cerebri fibrillis totalem ablationem sensuum & motus, quæ uno verbo dicitur Apoplexia. In artubus vero producit rigorem s. tetanum.

Thes. 6.

Convulsivi verò motus in abdomine excitant & (1) in ventriculo totaliter commotio vomi

omitus, in inteſtinis totaliter commotis dirrhœas, qui motus ventriculi & inteſtinorum ſi ſimul fiant dicuntur cholera. Dum vero in tantum ſaltem convellitur ventriculus oriuntur ructus, nauſea, in inteſtinis vero exquiſitiſſimus dolor colicus, qui per conſenſum è renibus etiam poteſt excitari in affectibus nephriticis calculoſis &c. item à veſica [illegible]aria in dyſſuria, ſtranguria vel etiam ex utero; unde conjungitur cum paſſionibus hyſtericis tempore menſium, poſt partum &c. Thorace motus convulſivi excitant cordis palpitationem per diaphragma motibus convulſivis actum ſingultum. In aſpera arteria tuſſim, in naribus ſternutationem, in muſculis maxillæ inferioris oſcitationem, in oculis ſtrabiſmum, ut ut hic nonnullis fiat naturalis quaſi, de quo hic ſermo non eſt. Illi vero oculorum motus convulſivi, qui ut plurimum obſervantur, referuntur absque ratione ſpecifica ad epilepſiam. In dentibus tridorem, auribus tinnitum, in cerebro denum epilepſiam. quantum nimirum totum concutitur cerebrum, quo facto concutitur etiam totum corpus. Qui in nervo optico obverſantur etiam motus tremuli, qui conſtituunt vertiginem. In muſculis excitantur convulſiones interdum cum dolore. Sine dolore retinent nomen convulſionum

vel ſpaſmi cum dolore vero conſtituunt arthritidem vagam ſcorbuticam. Ut ut propriè loquendo fundamentaliter hoc ſymptoma reſideat primario in perioſtiis inflammatis & convulſivis. Interdum etiam convulſiones in muſculis dorſi, capitis & vicinis obſervanturquæ dorſum & collum recurvant quaſi ziehen zurücke. Unde oriuntur opiſtotonus quæ recurvatio profecto morbus eſt difficillimus. Interdum etiam muſculi aliquot convulſi in gyros corpus agunt, aliosque motus involuntarios, qui revera mentiuntur geſticulationes hyſtrionum excitant: Obſervantur autem in hyſtericis, melancholicis, & unde novi tales ægrotantes ob miras actiones habitos eſſe à nonnullis adſtantibus aut à Dæmone obſeſſos aut per incantationem, ita actos. Imo ad tales inordinatas vagas convulſiones referre etiam licet quantam choream S. viti & forſitan etiam Tarantiſmum. Ut ut non negem in his ipſis tanquam cauſam efficientem concurrere quoddam, quod mentem vitiet. Qua de re infra.

Thes. 7.

Convulſiones prout ſunt traditæ ſuperius in inteſtinis, omnino etiam obſervare licet in aliis vaſis. e. gr. in arteriis, quæ inde cauſantur hæmorrhagias, quas Helmont. imputat furori Archæi, quæ hæmorrhagiæ non rarò

ſunt

nt tantæ, ut ad præſentiam earum ſtupeſca-
us. Ubi verò neque ſanguis profluens
mper ſuſtinet vitioſam qualitatem, neque
æceſſit aliquod externum corrodens vaſa
pillaria arterioſa. Contrà verò non raro
omentanea eſt curatio ad animi motum
bitaneum vel exhibitum etiam opiatum.
t alio modo immutatum corpus noſtrum.
ɔi tamen nulla poteſt præſumi ſanguinis
agulatio ſic v. gr. novi aliquem exæſtuan-
m obiter longius & juſto citius peractum,
ıi perpetiebatur hæmorrhagiam narium
tra 4· horas. Ex inopinato vero accede-
ıt comes, qui aquam frigidam pileo exce-
am in nucham ægrotantis effundebat, quo
cto, ceſſabat hæmorrhagia cum ægrotan
euphoria. Ubi profecto nemo aſſerere
teſt, ſanguinem tendentem ad nares hac
gida eſſe alteratum: Siquidem ex anato-
ia conſtat, arterias narium originem ſuam
bere arteriis carotidibus, circa nucham
rò diſtendi arteriam cervicalem. In oculis
s convulſiones etiam obſervamus. Dum
im ad objectum moleſtum effundimus
hrymas, omnino patimur ductuum ob-
vandorum inglandulis oculi innominata
mpe & lachrymali convulſiones, ubi ta-
en nemo facile aſſeruerit, eſſe quoddam
od lympham illam tam ſubito reddat flui-

diorem

diorem. Idem obſervare licet in rebus acr particulas de ſeſe ſpargentibus v. gr. in ⊖b Abus ſubitò oculis admotis. & ut aliquis hic poſſet urgere ⊖ia talia Aia c ſummum ſuum alcali fundere lympha hanc; attamen & teſtatur experientia acida imo ⊖ſa id poſſe præſtare. Hinc v. g fumi lignorum imprimis verò quercini, ite effluvia raphani marini, ut & ♏ ⊕li Alat ♀ poſſe idem. In ductibus ſeminalib & urethra etiam non rarò obſervamus h convulſiones. Unde juvenes ſpeculati amplexantes tempore ſomni ſuas amaſi patiuntur nocturnas pollutiones, utut ali optimè valeant. Imo novi quoque calc loſos, qui calculis in urethra hærentibus urgentibus perceperunt penis erectionem

Thes. 8.

Signa diagnoſtica convulſionum pate per ſe (1), in vomitu res eſt clara, uti & ch lera, diarrhœa &c. In paſſionibus colicis inn teſcit convulſio ex dolore maximè exquiſit apprime verò circa hypochondriacas regi nes, bene tamen colica paſſio eſt diſtinguen da ab affectibus nephriticis, qui non ra iisdem cum colica ſtipati ſymptomatibu nos invadunt, dolor nempe ingens adeſt i regione umbilicali, in lumbis, imo omn adſunt ſigna paſſionis colicæ, accedunt pra

tere

ea utplurimum vomitus dyſſuria, vel
nguria. Non rarò etiam hæc ſigna paſſi-
is colicæ coincidunt cum inſtantibus hæ-
rrhoidibus vel menſibus etiam quo caſu
inctiva deſumenda ſunt in hæmorrho-
bus ex dolore quodam circa podicem,
e vero impoſſibile eſt diſtinguere hos
rbos, antequam aliquantiſper per ipſos
ores ſeſe revelent, nec multum refert.
nc enim primario ratio habenda eſt paſſi-
is colicæ inprimis paroxyſmis, ſi vero diu-
s duraverit dolor, ſuſpitio erit vel hæ-
rrhoidum vel menſium. Paſſiones hyſte-
æ vero ut plurimum obſervantur ſaltem
npore geſtationis, poſt partum vel circa
nſes fluentes, aut inſtantes. Deinceps
ſionibus hyſtericis utplurimum etiam ſeſe
iat aſthma ſiccum ſ. convulſivum, quod
erim tamen in nonnullis frequentius,
npe colica afflictis ſimul etiam obſervatur.
gnoſcitur autem aſthma convulſivum ab
hmate humido, in ſicco primo quod inva-
nis tempore nullus adſit ſtertor vel etiam
onitus in reſpiratione, nulla etiam reſpira
viſcida. Præterea vero in muſculis inter-
ſtalibus dolor ingens intenſivus & conſtri-
rius, non raro etiam circa humeros dolor
xime tenſivus. Notanter vero dixi primô
vaſionis tempore non adeſſe excretionem
mate-

materiæ viſcidæ. ſi enim præſtiterit aliquan diu aſthma hoc ſiccum, lympha irroran bronchia pulmonum intra horum veſicula ob denegatum pulmonibus motum ſtagna & ab △e ſenſim adhuc ſubintrante, coagula tur, quo facto paucoque tempore interjecto ſupervenit etiam materia viſcida prout vi dere licet in optime ſanis ſuſpenſis, no autem nimium arctè larynge conſtricta. H enim aliquandiu pendentes veram ſpuman concipiunt in aſpera arteria adeo ut etian per os exuberet. Palpitatio cordis dignc ſcitur partim ex pulſu forti, frequenti; & in æquali, partim vero ex aſpectu, imprimis ve ro in macilentis eam produnt arteriæ ſubcla veæ. Novi enim fœminam honeſtam cui ſæpi us collare acu in thoracem infixũ ita agitaba tur, ut ſuſpicareris à tergo ſtantem & follibu linteolum petentem. Convulſiones epi lepticæ innoteſcunt etiam per autopſiam Si vero in artubus eveniunt cum menti conſtantia, ita ut tempore ſymptomatis ip. ægrotans ſit conſcius hujus morbi, dicitu Spaſmus, ſi vero ejus non meminit, ſed pot perpeſſam convulſionem confitetur ſe ignc rare, quid ipſi contigerit (**wie ihm geſchehe ſey**) tunc vocamus epilepſiam.

Thes. 9.

Convulſio aliquoties perpeſſa in quavi part

arte deinceps ſæpiſſime redit. Convulſi-
nes quævis in infantibus ſæpiſſime ſunt
ethales ob nervorum teneritudinem. Epi-
epſia invadens teneriores homines, &
uidem frequenter utplurimum lædit etiam
atiocinationem ſenſusque tam internos,
uam externos. Convulſio melior eſt,
uam ſupervenit febris, quam ſupervenit
onvulſio juxta aphor. 27. Sect. 2. Sudor fri-
idus ſuperveniens in convulſionibus cum
ebribus certo annuntiat mortem inſtantem
xtra febres vero non facile.

Thes. 10.

Curatio omnium convulſionum inſtitu-
tur ſecundum has indicationes (1) fibræ
ritatæ ſedentur. (2) cauſæ vero fibras irri-
ntes auferantur.

Thes. 11.

Prima indicatio obtinetur per medica-
nenta anodyna. Secunda vero eſt obtinen-
a ratione diverſarum cauſarum, diverſi-
ode ſic. v. gr. ubi lympha ſtyptica vel
nſtera peccat, hæc ipſa eſt diſſolvenda vel
nantum in primis viis progignitur per me-
camenta alcalia, quæ maxima ex parte ſunt
lata capit.; de malo hypochondriaco, vel
nantum ipſas jam fibrillas muſculorum vel
iam membranarum & in his exiſtentes pro-
gines nerveas madefacit per medicamenta
blan-

blanda diaphoretica & blanda laxantia, quæ repeti possunt ex capite de malo hypochondriaco. Uti pilul. de succino Crat. ant. Ꝓreæ francof. &c. singulis septimanis semel vel bis sumendæ. Deinceps non raro etiam convulsiones tales originem trahunt â plethora sive universali, sive particulari. Particularis hæc observatur nunc in pulmonibus ut mentiatur nunc catarrhum suffocativum nunc in cerebro unde progignitur species apoplexiæ cum convulsionibus nunc etiam circa uterum instantibus mensibus. Huic causæ removendæ extemporaneam opem fert V. S. Quotiescunque itaque subito in corporibus alias sanis hæ convulsiones observantur toties etiam celebrari potest V. S. &c.

Thes. 12.

Et quidem semper aliquanto largior. Formulæ ad primam indicationem, & quidem in vomitu & cholera fiant sequentes:

℞. Essent. menth. ʒj.
Laud. opiat. gt. xxv.
℥ ℞l. Cinnam. gutt. ij.

M. D. S. Magen-Essenz innerhalb einer Stunde in Suppe oder Wein einzunehmen.

℞. Extract. Theriacal.
menth. aa. gr. v.
Laud. opiat. gr. iß.

F. l. a

l.a. Pillulæ no. 20. volvantur in pulv. cinnam
D. S. Magen = Pillen alle halbe Stunden 5. zu verschlucken.

℞. Conf. menth. ʒij.
Mithridat. Damocr. ℥ij.
p. Cinnam. ℥ß.
Laud. opiat. gr. iij.

ım tantillo sirup. menth. subige D. S. Magen=Zucker innerhalb 1. Stunde zu nehmen. Externè applicari potest superius commendatum cataplasma theriacale cum myrrha vel fiat Balsamus.

℞. Balsam nigr. de Peru. ʒß.
℞ Rat menth.
mastich. aa. gt. vj.
caryoph.
cinnam. aa. gt. iv.

f. q. corpor. pro balsam. M. D. S. Eusserlich. köstlich. Magen=Balsam öfters aufzustreichen.

℞. Empl. de crust. pan.
Tacamahac. aa. f. q.

alax cum ℞ mastich per resol. & induc super alutam formæ consuetæ. D. S. Magen=Pflaster.

℞. Herb. Calaminth.
menth. Crisp.
fl. cham. Rom. aa. M. ß.

Sem. anis. ʒvj.
Cinam.
Caryoph. Indic. aa. ʒj.

Nuc. Moschat. no. ij. incis. & contus. insu
antur sacculo D, S, Eußerlich Ma
gen-Säcklein auf den Magen zu le
gen. Qui sacculus in iis ægrotantibu
qui famulis & ministris sunt stipati fre
quenter potest irrorari vino calido.

℞. Ferment. accerrim. ℥ij.
flor. rosar. rubr.
balaust. aa ʒvj.

c. s. q. ✠i rosacei subigatur ut induci possin
linteo. D. S. Magen-Pflaster.

℞. Crust. pan. domest in forma emp
stomachalis scissam aspergatur.
p. cinnam.
caryoph.
Rad. Zedoar. aa. ʒij.

Irroretur sæpius vino Malvatico Canarien
vel Hispanico etiam imponatur. V
assumatur etiam linteolum duplex
irroretur sæpius ▽ vitæ math. vel Her
Sax. &c.

In Diarrhœa & dysenteria.

℞. Essent. Theriac.
anod. aa. ʒß.

M. D. S. Stillende Essenz, alle viertheil
Stunden 15. Tropffen zu nehmen i
warmer Suppe.

℞. Extr. Theriac. ℥ß.
Laud. opiat. gr. ij.
l. a. pilulæ no. 15. D. S. **Anhaltende Pillen 5. auf 1. mahl und innerhalb einer Sunde alle zu nehmen.** In pasſione colica, hyſterica, aſthmate convulſivo:

℞. Eſſent. Theriac.
caſtor.
anod.
Liq. C. C. ſucc. aa. ʒß.
D. S. **Stillende Tropffen 30. auf einmahl 3. mahl nach einander ſtündlich zu nehmen.**

In Epilepſia.

℞. Eſſent. caſtor.
anod.
Liq. C. C. ſucc. aa. gt. xxx.
D. S. **Linderung auf 2. mahl in einer Stunde zu nehmen.**

℞. ▽. Beton.
lil. convall. aa. ℥j.
C. ceraſ. nigr. e ſucco vel fl. til.
(tenell. C. C. ʒvj.) (antep.
Liq. C. C. ſucc.
Eſſent. caſt. aa. gt. XL.
anod. gt. xx.
Syrup. de beton. vel ſtœchad, vel fl. tun. cum ſucco ceraſ. acid. ℥ß.

Fl. tunic. cum succo ceras. nigr. infundu
tur, digestioni committuntur & post e
press. cum saccharo inspissantur.

M. D. S. Stillend Hertz-Trängklein g
rüttelt stündlich 4. Löffel.

Ab extra vero odoretenus percipiant
⊖ia ⅄latilia mixta ♏osis.

℞. ▽. Carbunc. ℥j.
Essent. Cast.
Liq. C. C. succ. aa. ʒj.

M. D. S. Köstlich Anstreich-Wasser.

℞. ▽. Hirund. cum castor. ℥j.
♏ ⊖✱. ʒij.

M. D. S. Anstreich-Wasser öffters
gebrauchen.

In Convulsionibus artuum.

℞. R. ☿ii ♀r. ʒj.
Essent. anod. gt. L.

M. D. S. Lindernde Glieder Mixtur al
Stunden 25. Tropffen nacheina
der zu geben.

Præterea vero adhiberi etiam possunt pr
missæ formulæ in epilepsia.

℞. Essent. lumbr. ▽. ʒij.
anod. gt. L.

M. D. S. Glieder-Essenz 30. Tropffen a
1. mahl/des Tages 4. mahl zu ne
men.

Thes. 13.

Formulæ ad ſecundam indicationem in nitu & cholera.

℞. ▽ menth. ℥iß.
vit. math. ʒij.
▽. ſigillat.
C. C. uſt.
♁. diaph. aa. ℈ij.
ſirup. menth. ℥ß.

D. S. Temperirend und anhaltend Magen-Tränckleín wohlgerüttelt ſtündlich 3. Löffel voll.

℞. ▽. Plantag.
fol. querc. aa. ℥j.
Cinnam. cydon. ℥ß.
diaſcord. Fracaſt. ʒiß.
Syrup. Plantag. e ſucco ℥ß.
M. D. S. ut ſupra.

℞. ▽. Catech.
Croc. ♂is cum ⊖bus.
♁. diaph.
⊖. Abſynth. aa. gr. xv.

D. S. Temperirend Pulver wider die Schärffe ins Bier.

℞. p. march antepil.
♁ij. diaphor. aa. ℈j.
⦶. ♁iat. gr. xij.
M. D. S. Ut ſupra.

℞. Extr. Catd. ben.
absinth.
calaminth. aa. gr. v.
c. s. q. p. Ebor. S. △e pp. f. l. a. pilulæ no. xx
D. S. Stärckende Pillen den Tag üb
zu verschlucken=

In Diarrhœa & Dysenteria.

℞. ∇. Sigillat.
C. mont. pp. aa. ʒß.
Succ. alb. pp. gr. xv.
M. D. S. Temperirend Pulver ins Bi

℞. Unicorn. mar.
Dent. eq. mar.
M. D. S. Ut supra.

℞. C. C. ust.
ȣ. diaph.
troch. d. carab. aa. ℈j.
M. D. S. ut supra.

℞. Croc. ♂is. adstring.
Unic. mar,
ȣ. diaph. aa. ℈v.
♀r. ⊕l. gr. xij.
M. D. S. ut supra.

N. ▽. Tormentill.
Fol. querc. aa. ℥j.
Epilept. Lang. (vel. Zedoar c
Bol. Armen. (
∇. Sigillat.
Unicorn. mar.

ʒ. diaph.
arc. 2pl. M. aa. gr. xij.
Sirup. mirtill. ℥ß.

. D. S. Anhaltender Stärck-Tranck gerüttelt stündlich 2. Löffel voll.

In Passione hysterica.

℞. ▽. meliss. ℥iß.
picarum. ℥ß.
℘. march. antepil. ʒß.
antih. Pot. gr. xv.
Essent. Castor.
Liqu. C. C. succ. aa. gt. XL.
sirup. meliss. iij.

. D. S. Stillender Tranck stündlich 2. biß 3. Löffel zu nehmen.

℞. ♏ ⊖✱. dulc.
Essent. anodyn. aa. ʒß.

. D. S. Mutter-Essenz alle Stunden 15. Tropffen zu nehmen.

In Pasionibus colicis.

℞. Spec. emoll.
carminat. aa. M. ij.
⊖. Gemm. ʒj.

. l. a. Decoctum in ▽a fontana.

℞. Colatur. ℥xv.
dil. Electuar. hier. cum agaric ℥j.
d. bacc. laur.
mell. ☿ial. aa. ʒvj.
anthos. ℥ß.

Essent. cast. ʒij.
(pro ditioribus hæc essent. addatur)
vitell. ovorum. no. j.
f. l. a. Clyster.

NB. Quia utplurimum in passione colica copiosi adsunt flatus, præstat exhibere clysterem divisum gemina vice, ideo applicari mandetur, ut dimidium saltem applicetur (quod vocant internodio intercipere, vel detur cum internodio) altera nempe dimidia pars cum vesica ▽. calidæ immittitur, & elapso semihorio vel una, imo interdum post bihorium applicetur.

℞. Fl. cham. Rom. p. ij.
coq. in vin. Rhenan. ℥vj.
℞. Colatur- q. v.

D. S. Tränckleiu wider die Colica Löffelweise zu nehmen.

In Asthmate.

℞. Gumm. ✱i in ✝o solut. ℈ß.
Mag. Benz. gr. iv.
p. march. antep. ʒß.
▽. Scabios.
Hyssop. aa. ℥j.
sirup. capill. ♀ris. ʒvj.

M. D. S. Lindernder und zertheilender Brust-Tranck stündlich 2. Löffel.

℞. Spec. cephal. D. M.
p. march. antep. aa. gr. vij.

Tucc.

Succ. alb. pp. gr. v.

. D. S. **Brust-Pulver auf 1. mahl.**

NB. Sed castor. anod. liq. C. C. succin. em ♏ ☉ ⊖ ✱i dulcis palmam omnibus fa- le præripiunt.

In Epilepsia.

℞. ▽. Ceras. nigr. e succ. ℥j.
Epilept. Lang. ℥ß.
Spec. cephal. D. M.
p. march. antep. aa. ℈j.
Liqu. C. C. succ. gt. xxx.
Sirup. fl. tunic. ℥ß.

. D. S. **Stärck-Tranck gerüttelt stündlich 2. oder 3. Löffel voll.**

℞. ▽. fl. tiliæ.
pœon. aa. ℥j.
tenell. C. C. ℥ß.
unicorn. mar.
Cran. hum. pp.
♂. diaph. aa. ℈j.
Liqu. C. C succ. gt. XL.
sirup. fl. pœon. ℥ß.

M. D. S ut supra.

Item pulveres antea in cerevisia sumendi ommendati etiam adhiberi possunt.

CAPUT XI.

DE STAGNATIONE HUMORUM IN HABITU CORPORIS.

Thes. 1.

SUperius dixi in inflammationibus v. gr pleuritide &c. concurrere tum ipſos humores, tum ipſas etiam fibras, tam carnoſas quam membranaceas convulſas ad ſtagnationem humorum, ſic v. gr. progignitur in corporibus Ecchymoma vel ſuffuſio, dum nempe ab extra habitus corporis vehementer premitur, ut pars quædam fibroſa abrumpatur â vicina, quo facto, neceſſario in ſpatiolis illis datur foraminulum aliquod p. n. quod humores deinceps occupant inibique ſtagnant. Eo ipſo vero quo preſſura & dilaceratio peragitur, patiuntur etiam propagines vicinæ nerveæ, ut inde ſuboriatur, convulſio ſeu conſtrictio partium vicinarum, qua facta, ſanguis extravaſatus non duntaxat concreſcit in grumos, verum præterea hærens in habitu corporis vicino concipit à calore interno motum inteſtinum p. n. ex quo partes â ſe invicem magis magisque abiguntur, humoresque ſtatum p. n purulentum nanciſcuntur. Unde ſatis apparet, quomodo in corporibus progignan

tu

tur in universum omnes inflammationes, exulcerationes, & in partibus duris erosiones seu caries. Imo huc etiam sunt referendæ contusiones factæ cum cutis reliquarumque partium mollium unitate soluta vel vulnera. Proprie enim loquendo vulnus infligitur per pressuram quandam, dum nempe ab externa causa vulnerante pars premitur tamdiu, donec â parte vicina sit amota. Et ut in vulneribus magna etiam sit habenda ratio hæmorrhagiæ sistendæ, attamen potior omnino cura eo est dirigenda, ut inflammatio vulnus superveniens sedetur. In vulneribus sordidis & ulceribus phagedœnicis omnino etiam maxima cura eo est dirigenda, ut sordes prementes in motus convulsivos carnem vicinam, abluantur, convulsioque sedetur.

Thes. 2.

Hæc sanguinis stagnatio non semper observatur secundum utramque sui partem, in casibus etiam, quos exposui, utplurimum utraque portio hospitatur. Contra vero dantur etiam casus in quibus sola sanguinis portio lymphatica hæret. sic verb. gr. quotiescunque evenit, ut cuticula secedat ab ipsa cute, videre licet lymphæ stagnationem absque sanguine, prout hoc manifestissime nos docent vesiculæ ab attritu calceorum subortæ, item eæ, quas patimur ex levi combustione.

ſtione. In his vero non tam eſſe attendendam unitatem ſolutam, quam ipſam convulſionem adjunctam, docent primario combuſtiones. Hæ namque per aliquod non raro durant ſeptimanas, inferuntque ulcera cutanea phagedœnica, quæ non raro inferunt præterea ſympthomata graviſſima

Thes. 3.

Deinceps hæc ſanguinis pars lymphatica ſtagnat etiam ſola in habitu corporis absque notabili convulſione, ſaltem eatenus, quatenus in ſe continet partes viſcidas p. n. quæ quamdiu ſanguini ſunt miſtæ, equidem in fluiditate ſua aſſervantur, ſibi vero ſolæ relictæ coagulantur, quomodo in habitu corporis progignuntur omnes tumores œdematoſi. Hi namque ſi totum occupant corpus conſtituunt hydropem anaſarcam. Sola pars coccinea ſtagnat in partibus preſſis intra cardines forium; quippe qui producunt bullas liventes & nigricantes & maxime doloroſas in principio exortas. Licet poſtmodum indureſcant ob defectum lymphæ adjunctæ & ſub forma cruoris exſiccati excidant.

Thes. 4

Signa diagnoſtica hûmorum in habitu corporis ſtagnantium ſunt deſumenda ex ſenſibus, ſic. v. gr. tumorem œdematoſum

cogno-

cognoſcimus facile in una parte, ex collatione cum altera, dum nempe tumida major apparet ſana. Præterea tumor œdematoſus cognoſcitur inde, quod digiti tumori infixi retracti relinquant veſtigia certa ſub forma fovearum. Inflammatio autem dignoſcitur itidem ex tumore, & quidem rubicundo doloroſo & calido. Ecchymoma dignoſcatur ex parte tumida & livida vel etiam nigricante.

Thes. 5.

Prognoſtica ſunt: Nulla inflammatio locci eſt pendenda, de hac enim verificatur liverbium, **kleine Feinde / kleine Hunde / und kleine Wunden / ſoll man nicht gering achten.** Apprime verò periculoſæ ſunt nflammationes vicinæ perioſtiis, item nervis majoribus ob vehementia ſymptomata ſuperventura, item in glandulis ob morbi diuturnitatem, ex copioſo affluxu pituitæ, hinc etiam, quia utrumque horum coincidit n parotidibus inflammatis fit ut parotides æpenumerò ſint exitiales. Inde etiam apparet, quid cenſendum ſit de vulneribus & ulceribus circa artuum juncturas. Quæ profectò valde etiam ſunt periculoſæ. Sola pars coccinea ſtagnans licet dolorem inferat, attamen deinceps ſuapte exſiccatur & excidit.

Thes.

Thes. 6.

Curatio humorum ſtagnantium inſtituatur ſecundum has indicationes. (1) lympha viſcida anaſarcam & tumores œdematoſos cauſans per ☿tia attenuetur. (2) attenuataque moveatur (3) convulſiones vero ſedentur.

Thes. 7.

Prima indicatio obtinetur partim & primariò per interna alcalia in tantum ſaturatura ſic, v. gr. omnia ⊖ia lixivialia non adeo fortiter concremata, item ♀ri & ⊖a eſſentialia huc faciunt. Unde communiter etiam commendantur ⊖ia geniſtæ ononidis, ſcolopendiri, filicis &c. & maximè quidem hic conferunt talia ⊖ia dum per lixivium uniuntur ♂i unde & talem crocum ♂is cum ⊖b♃ hiſce tanquam ſpecificum quoddam in tali caſu uſurpavit B. D. Michael. Deinceps ⊖bus hiſce accenſenda etiam ſunt ⊖ia compoſita v. gr. arcan, 2pl. Myns. ♀♃ ⊕t♃, ⊖ ♀ri eſſent. R. ♁ii ♀ſata, quantum & in hac latitant particulæ ⊖næ in tantum ſaturatæ. Succedunt hiſce ⊖bus eſſentiæ vegetabilium amaricantes v. gr. Eſſent. Card. ben. Cent. min. fumar. agrimon. Ra myrrhæ Croci, item ex talibus compoſit. Elixir propr. item Ra ♀ri. Compos. Quæ amaricantia ſ. dixeris ſtomachica ſ. hydragoga

perin-

rinde dixeris. Proficui etiam ſunt ſucci
ccens expreſſi vegetabilium acrium. v. gr.
ccus recens expreſſus omnis generis
phanorum. Ad quos ſuccos jure merito-
ie referimus fœculas ari & Rad. iridis, quæ
hoc affectu eſt ſingulariſſima. Ex regno
imali hic conveniunt ♋ ⊡ſi, quippe
ui poſt paſtum aſſumpti, etiam ex chylo no-
tant partes acidas peregrinas lympham
uieſcentem coagulantes. Ex regno mi-
erali præter ſuperius laudata ♂ia primario
cum inveniunt acidulæ, quæ maximoperè
rticipant de ♂e & ⊕lo ejus ſoluto.

Thes. 8.

Ab extra vero lympham illam ſtagnantem
in tantum coagulatam rurſusque etiam
ndunt impoſitæ herbæ partim acres, partim
iam amaricantes. Inter acres agmen
cunt chelidon. majus, beccabunga, item
d. raphani ruſticani in taleolos inciſæ. In-
r amaricantes prominent abſinthium &c.
rotanum.

Thes. 9.

Motus verò lymphæ talis cauſetur aut per
rgantia aut per diuretica. Nam ut ut
rum, ſit purgantia operari in inteſtina per
nvulſionem quandam, ut inde videantur
rum medelæ adferre lymphæ extra primas
as hærenti; Attamen quia, evacuatis primis

viis,

viis, viæ ſunt patulæ lymphæ in habitu cor
poris quieſcenti: apparet etiam quomod
purgantia lympham talem ſtagnantem im
motum cient. Purgantia verò hæc deben
eſſe blandiora & quidem reiteratis vicibu
exhiberi; ſumantur vero ſecundum modo
traditos primario ex Jalapp, & mechoacann
cum ♀is miſtis.

Thes. 10.

Deinceps hunc motum etiam promoven
diuretica, quæ magna ex parte jamjam ſun
tradita in ♃bus. Plura vero videantur ſupr
de Nephritide.

Thes. 11.

Tertia indicatio obtinetur partim pe
interna opiata cum diaphoreticis mixt
ſuperiusque commendata. Capit. de con
vulſionibus, partim per externa pinguia
inter quæ ex regno animali præ domini
gaudet axungia humana, item canina, capo
nis, anſeris, item ſaliva animalium & ova
unde & ſolum albumen ovorum cum tan
tillo ℞ v. gr. liliorum alb. & pinguedin
quadam inſervire poteſt loco unguent
digeſtivi ſive albumen ſive vitellum aſſum
ſeris, perinde eſt, modo albumen pinguedin
ſit mixtum (ſonſt klebt es zuſehr) Ex vege
tabilibus ℞ expreſſa v. gr. ℞ commune ſe
olivarum, raparum, lini, ſeu hæc ℞ ſimpli
cite

ter adhibeantur ſ. iis ſint inſolat. flores
gr. hyperici, lil. alborum, verbaſci, lina-
e &c. ſive demum etiam ☍ is his ſint
nctæ particulæ quædam ♀eæ. ſub forma
lſam. ♀r. Adaugeatur autem horum ovo-
m ſenergia in tali paſſu per commiſtam
mphoram, unde miris modis extollit ☍
um ♀r. Rulandus. Ex regno minerali
imariò huc ſpectant ♄na unde v. gr. un-
ientum album camphor. quod præ reliquis
nnibus in combuſtis palmam præripit,
ıde & in pharmacopol. vendi conſuevit
nturis unguentum ad ambuſta. Imo hoc
lo ſoluto in tantum ☍ lini inſtinctu meo
ſanavit Chirurgus noſter noſocomii
tulam peſſimam, cui in incendio ſubur-
ıno anno 1681 totum dorſum cum ſemipe-
pheria extrema utriusque brachii ita erat
mbuſtum, ut fruſta cutanea, conjunctas
eas volas (große Stücke 2. Hände breit)
agna exciderent. Deinceps verò convul-
ones hæ ſiſtuntur etiam eatenus, quatenus
rdes purulentæ abſterguntur, id quod
otinetur in ulceribus ſinuoſis per jam jam
udata ♄na ſ. ſint juncta aliis ſub forma
nguentorum ſ. emplaſtrorum hinc. v. gr.
odeſt emplaſtrum de lythargirio, empla-
rum de minio, Emplaſtrum ſticticum
rollii. Ubi verò ſordes hæ intimius

 hærent

hærent, deveniendum est, ad ▽am abster gentem ☿lem superius commendatam capit de Lue ♀ea. Hinc etiam in tumoribus cacoë thicis per ▽ tales abstergentes, si tumore: sunt aperti, mira præstamus, ubi vero tumore: non sunt aperti, ibi manus sunt abstinendæ **Ziegel Erde wenn sie noch weich ungebran umb den Schaden geschlagen** etiam cum successu adhibetur.

CAPUT XII.

DE.

FLUORIBUS HUMORUM EX HABITU CORPORIS.

Thes. 1.

QUemadmodum p. n. humores non raro hospitantur in habitu corporis: ita sæpe etiam p. n. effluunt per venas & vasa lymphatica nec redeunt ad centrum. Id quoddum fit in M. S. eveniunt hæmorrhagiæ, dum vero in sola lympha apparent sudores. Hæmorrhagiæ autem istæ utplurimum observantur in naribus, in utero s. extra partum dicunturque menses nimii, s. post partum & audiunt nimius lochiorum fluxus, deinceps circa podicem vocanturque hæmorrhoides nimia

imiæ externæ vel in inteſtinis, & intitul-
ntur hæmorrhoides internæ, ad quas jure
ıeritoque Barbeth refert etiam veterum
uxum hepaticum. Tales hæmorrhagiæ
bſervantur etiam frequentiſſimè in vulne-
bus, item in ulceribus licet rarius.

Thes. 2.

Cauſa talium hæmorrhagiarum per vias
on vi, veluti in vulneribus apertas, ſed
ontè ſeſe aperientes utplurimum latitat,
i præmonitum in convulſione quadam
teriarum, quam jam olim Galleniſtæ
cenſuerunt, dum in talibus hæmorrhagiis
cuſaverunt aut facultatem expultricem
ritatam aut retentricem debilitatam. Idem
iam voluit Helmont. per furorem Archei,
ıem in tali caſu accuſat. Probatur autem
l oculum hæc ipſa hypotheſis inde (1) quod
on rarò hæmorrhagiæ tales ſupprimantur
momento per ſubitaneam animi commo-
onem, item (2) per pauculas guttulas opii
ent. quæ omnia non ſunt apta nata, ut in
omento ſanguinem nimium fluidum
craſſare poſſint; item dum ſubito ▽ frigida
ıponitur partibus nuchæ vicinis, ubi profe-
o non dicere poſſum, ▽am frigidam coa-
lare ſanguinem; liquidum, ▽ frigida invici-
ı effuſa non attingit ſanguinem ad partes
entem, quippe qui per arterias carotides

ex imis partibus in hæmorrhagia nariun
aſcendit. Potius itaque eſt credendun
hanc ▽m frigidam ſubito alterando motu
nervorum, alterare etiam tonum fibrarun
arterioſarum, ut hoc modo hæmorrhagi
ſupprimant. r.

Thes. 3.

Oriuntur autem tales hæmorhagiæ aut
motu naturæ ſpontaneo naturaliter ſecun
dum certam impreſſam ideam, quo fact
ſingulis menſibus naturaliter inſtituitur men
ſtrua purgatio, item lochiorum fluxus i
ſexu ſequiori, item certis temporibus hæ
morrhoides naturales quæque huc non ſpe
ctant, & ſuboriuntur etiam interdum in mo
bis acutis per criſin: Non rarò etiam hæmo
rhagiæ largiſſimæ morbos acutos ſub exo
dium maxime comitantur v. gr. in varioli
morbillis, ipſa etiam peſte, quæ hæmorrha
giæ quamdiu non ſunt nimiæ, etiam non po
ſtulant opem medicam, longe potius hu
pertinent ſolæ illæ hæmorrhagiæ nimiæ
quibus accenſere etiam poſſumus, illas hæ
morrhagias quas interdum obſervamus c
nævis maternis, vidi namque ante ſeptenn
um in infante ſemeſtri ſingulis menſibus i
hypochondrio dextro ſuborientes veſicul
rubeſcentes & ſanguine turgidas, quæ tan
dem ruptæ largiſſimam ſuggerunt hæmo
hagiam.

The

Thes. 4.

Signis diagnoſticis in nulla hæmorrhagia
ɔus eſt, cum ſenſus eam patefaciant.

Thes. 5.

Prognoſtica verò ſunt hæc: omnis hæ-
orrhagia diutina eſt periculoſa. Hæmor-
agiæ in utero nimiæ utplurimum ſunt diu-
rnæ, non duntaxat ratione paroxyſmorum,
rum etiam utplurimum ratione recurſus
uturnæ ſunt; Poſt eruptionem variola-
m & morbillorum utplurimum ſtatim re-
ittunt hæmorrhagiæ, ſicuti & hæmorrha-
æ concomitantes ſub exordium morbos
ıos acutos utplurimum ceſſant, morbo ad
ɔμὴν accedente ſecus tamen in peſte. Hæ-
orrhagiæ criticæ, ſi non ſunt nimiæ, utplu-
mum ſunt ſalutares. In vulneribus hæ-
orrhagiæ frequenter redeuntes impedi-
ıt vulnerum conſolidationem, in ulce-
ɔus verò utplurimum denotant hyperſar-
ɔmata, quæ non raro fovent cacoëthes
ncroſum.

Thes. 6.

Curatio inſtituatur ſecundum has indica-
ɔnes. Nulla hæmorrhagia naturalis eſt
pprimenda: Sed potius promovenda. Ni-
iæ verò hæmorrhagiæ ab intrinſeco prin-
pio pendentes ſedentur, per anodyna vel
er revulſionem externè verò per blanda
lſtringentia.

Thes. 7.

Prima indicatio obtinetur facile permi tendo naturæ ſuum curſum. Secunda ver obtinetur primario per opiata quæ miſce poſſunt pro diverſitate hæmorrhagiarun Sic v. gr. in hæmorrhagia uteri Eſſent. C ſtor. miſceatur anodynæ in hæmorrhoidibı R. myrrhæ. In hæmorrhagia uteri nullu præſtantius datur remedium decocto gall rum. In narium R. Corall. cum ♏ C C. In vulneribus vero profundis intern itidem etiam R. Corall. In externa ver melius eſt abſtinere à medicamentis inte nis, quia nimirum ab extra melius pote fieri arteriæ vel venæ ſciſſæ obduratio.

Thes. 8.

Ad ſecundam indicationem obtinendar faciunt etiam omnia quæ quocunque mod cauſari poſſunt revulſionem aliquam, qu conſiſtit in hoc, quod nimirum ſanguini d ta alibi via copioſior etiam fiat impetus i partem illam, qua facta, eſt via patula, qu facto, minus ſanguinis influit in locum ha morrhagiam patientem, unde & arteriæ c pillares non adeò diſtenduntur, ſed rurſu ſenſim atque ſenſim adſtringuntur. Cauti ta men ſimus in tali revulſione, ne nimiu ſubtrahamus ſanguinis, itaque ſufficere po terunt pro revulſione tali præter propte ℥j. l. ℥ij.

The

Thes 9.

Tandem obtinetur etiam hæc indicatio r externe imposita, quæ partibus nervosis tinis imprimunt motum quendam pro- ium constrictorium; qui motus deinceps am communicatur arteriis. Talia autem nt omnia aceta, imprimis vero floribus ftis frigidis tincta v. gr. acetum rosac. bel- . violarum, item tinctum fructibus v. gr. o. idei, item omnia ⊕lica temperata. v. gr. ⊕li, ⊕lum ♂is solutum &c. interdum am ipsi flores apprime vero ⊖e conditi plicari possunt cum aceto irrorati.

Thes. 10.

Communiter vero commendantur hanc indicationem obtinendam ad- ingentia v. gr. R. ♀ris ⊕li, Lap. mat. ipse lap. hæmath. præparatus, nea, sperma ranarum, ex quo componitur lvis sperniolæ Crollii. Quæ omnia tamen sufficientia sunt ad hunc effectum produ- ndum. Itaque si animus est iis utendi, mur iis cum opiatis mistis.

Thes. 11.

Ultima indicatio obtinetur. v. gr. ex regno imali per stercora. quædam v. gr. caninum, llum, item capillis leporis; item fibrillis nuginosis, apprimè vero repertis intra ve- menta, item telis arancarum, ex regno nerali rursus huc faciunt egregiè o-

mnia ⊕lica temperata, quantum nimirum adhuc ſunt conjuncta cum ſuis ♁is hinc etiam omnia ♁ſtria, quæ originem ſuam debent ⊕lo, poſſunt. v. gr. ♁a ⊕li dulcis, item hi cognatus bolus, crocus ♂is adſtringen Ex regno vegetabili maximopere hic proſun quævis farinæ Ales (noſtrates vocant Stau Mehl) ſanguis draconis, thus, maſtix, & Vid. Chirurg. experiment. & optim. Barbet cap. 10. In omni interim hæmorrhagia e vegetabilibus commendatisſimum eſt decoctum gallarum Turcicarum, quod cum goſſypio exceptum vulneribus poteſt ap plicari imo in hæmorrhagia narium illo e iam multoties cum ſucceſſu ſum uſus, dum nimirum formavi turundas ex goſſypio ea que decocto hoc madefactas immiſi in me tus narium. Deinceps ſuccus granatorum acidorum iritem etiam hic poteſt vocari i uſum.

Thes. 12.

Non raro in vulneribus fiunt prominul arteriæ ſciſſæ adeò ut nullatenus conſolidar queant, præprimis verò quotiescunque a grotantes opus habent ſeſe commover Sic v. gr. ſuperiori anno mercator equorum graviſſime quater decies in capite vulner tus quinta demum ſeptimana patiebatur ha morrhagiam ingentem ex arteria rurſus

per

erta per vehementiorem alvi excretionem, uæ quidem hæmorrhagia ſiſtebatur rurſus er ſuperius laudato, interdum verò impos- bile eſt compeſcere arteriarum hæmorrha- ias hac via. Itaque arteriæ prominulæ tan- antur ferramento △to, aut etiam filamen- o ſerico conſtringantur. Hæc enim con- trictio quotidie accidit arteriis umbilica- ibus, dum nimirum in partu præſcinditur mbilicus, hinc etiam bis hac conſtrictione um euphoria uſus ſum.

Thes. 13.

Coronidis loco apprehendimus huic capi- i obſervanda quædam circa febres trauma- icas, quæ raro abſunt in profundioribus ulneribus, præprimis in vulneribus ca- itis, tendinum, juncturarum & viſcerum nternorum, quia in omni febre duo potisſi- num ſunt ſpectanda, convulſio nempe ge- neris nervoſi & ebullitio in ſanguine. Ita- que & hic omnis cura eò eſt dirigenda ut nervinis remedeamur, aut præſentibus jam am convulſionibus, aut reſiſtamus etiam mminentibus. Ebullitioni deinde etiam ſuc- curramus per medicamenta convenientia; Ad primum ſcopum obtinendum faciunt omnia ea quæ commendavimus in capite de convulſ. in ſpecie de epilepſia v. gr. ſpecif. cephalicum, pulv. marchion. antepil. unicorn. mar. dens equi mar. & quod omnibus eſt præ-

ferendum castoreum. His quoque opiata bene præparata commodissime interdum possunt adjungi, apprimi, vero ubi imminet delirium, quæ misceantur sæpius laudato modo, cum Abus v. gr. castoreo, liqu. C. C. succinat. &c.

Thes. 14.

Secundum scopum attingimus per blanda diuretica, quæ nimirum aciditatem quandam ex sanguine stagnante oriundam & effervescentiam p. n, minitantem ♃tant. Ex regno vero animali præter superius commendata nervina, eminent hic Ocul. ♋. ipsi ♋. mandibul. luc. pisc. dens apri, quæ omnia ♋e saltem præparata possunt adhiberi. Interim tamen huic scopo etiam non contrariantur ⊖ia Aia ex his parata apprime verò si acido quodam blandiori sint temperata; hinc egregii usus est in vulneribus talibus R. Corall. cum ♌ Cor C. Ex regno vegetabili hic prosunt chærefol. sanicula pyrola, cariophyllata, scolopendrium, pimpinella, millefolium plantago. Veronica Matrisylv. Ros. ☉. &c. Ex quibus decocta paramus vulneraria, quibus ut mori satisfiat; Interdum etiam possumus jungere medicamenta parti vulneratæ specifica. v.gr. in vulneribus capitis, betonic. stœch. arab. Fl. bellid. Cichor. valde etiam conferunt,

item

em| aristol. rotund. Ex regno minerali ommendo ℞ diaphoreticum in pulmon. abios. galeopſ. &c. proſtat etiam in officis eſſ. vulneraria taleolis vegetabilibus paracui omnino etiam concedimus ſuam udem-

Thes. 15.

Formulæ ſunto tales in febribus travmacis.

℞. Eſſent caſt. ʒj.
ther. ʒß

l. D. S. Stärckende Abend-Eſſentz 40. Tropffen des Abends gegen Schlaffens-Zeit in einem Gläßlein friſchen Biere.

℞. R. Corall. cum ♏ Cor C.
Eſſent. caſtor. aa. ʒß.
M. D. S. ut ſupra.

℞. Spec. cephal..
p. march. antep. aa. gr. xv.
unicorn.. mar.. ℈ß.

l. optimè. D. S. Præſervierend Pulver ins trincken zu thun.

℞. Herb. ſanicul.
fol. plantag.
pyrol. aa. M. j.
fl. bellid.
Cichor. aa. p. iij.
Rad. pimpinell. ℥ß.
coqu in ſ. q. ▽. fontan. ℞.

℞. Decoct. Colat. ℔iß.
℣. Cinnamom. ʒvj.
ocul. ♋. præparat. ℈ij.
♉. diaph. ℈j.
Syrup. plantag. e succo ℥j.
M. D. S. Wund-Tranck gerüttelt stündlich ein Wein-Gläßlein.

Ulterius hic est observandum, quod alvus semper sit retinenda aperta, ne cum vehementiori motu feces alvinæ sint exprimendæ. Hoc enim pacto, concutiuntur vulnera ut suboriatur novus dolor & non raro nova hæmorrhagia, Ad alvum vero aperta tam retinendam frequenter in escis adhibeantur passulæ minores, pruna Damascena sicca, si vero opus est medicamine, adhibeantur Clysteres soli emollientes cum tantillo carminativarum specierum misti, nec non decocta Sennata & Mannata.

CAPUT. XIII.

DE SANGUINE STAGNANTE CIRCA VIAS, PER QUAS JUSTO TEMPORE EXCERNI DEBET.

Thes. 1.

QUemadmodum sanguis interdum p. r. vias consuetas excernitur in nimia quan-

tita

ate ita etiam non raro fluxiones illæ con-
etæ plene supprimuntur ur ægrotantibus
ulta faciant mala. sic. v. gr. sexui fœmineo
boritur suppressio mensium, in utroque
xu hæmorrhoidum, quæ hæmorrhoides
mmuniter dicuntur die **Verstopfte Gül-
ne Ader** bene tamen hic sunt distinguendæ
emorrhoides cœcæ â suppressis, suppressæ
nim dicuntur quandocunque stato tem-
ore hæmorrhoidalis fluxus non succedit,
ecæ verò, quando prætereà circà anum
teriæ & venæ evadunt tumidæ, adeo ut non
rò superveniat inflammatio, quo pacto,
iam causatur dolorem exquisitissimum.

Thes. 2.

Pars affecta in suppressis mensibus inter-
um est ipsa M. S. quantum nimirum dege-
crat in materiam p. n. valdè viscidam,
tenus per arterias uteri capillares exprimi
equit, aut in ipso utero etiam quatenus
mirum membranæ uteri diversimode
nvelluntur, hocque pacto orificia arteriosa
cluduntur. Et hæc etiam est ratio ob
uam in gravidis consueti mensium fluxus
essant. Ratione vero causarum pars affecta
equentissimè est ventriculus & bilis quate-
us progignunt M. S. adeo viscidam.

Thes. 3.

In fluxu hæmorrhoid. suppresso idem est
obser-

obſervandum ſaltem mutato loco, ita u quod antea aſſerui de utero, id accommo detur ad imam inteſtini recti portionem.

Thes. 4.

Cauſæ facile poſſunt erui ex dictis.

Thes. 5.

Signa diagnoſtica in menſibus ſuppreſſ patent per ſe ex relatione nimirum ægro tantis, in hæmorrhoidibus verò adeſt dolo circa umbilicum, circa renes, circa lumbos frequens dolor in egerendis excrementis interdum cum excrementis excernuntu etiam ſtriæ ſaltem cruentæ, præterea adeſ utplurimum laſſitudo & torpor totiu corporis.

Thes. 6.

Signa prognoſtica ſunt ſuppreſſiones utræ que ſumme ſunt periculoſæ, partim qui jam jam inducunt ſtatum quendam p. n partim quia ille orgaſmus qui per naturam imprimitur ſanguini vel etiam inſtinctu qui communicatur itidem per naturam arte- riis excitat in humoribus motum quen- dam, qui non ſuccedens rite, deinceps alte- rat totam M. S. ut deinde partes p. n. in aliis corporis partibus ſeponantur, inibique ſcirrhos aut tumores, quos ſequitur inter- dum inflammatio, cauſentur v. gr. frequens eſt aſthma in virginibus, quibus ſuppreſſi

ſunt

int menſes quos non raro ſupervenit
nflammatio & formalis phthiſis. Cujus
ei triſte exemplum ſub exordium veris alibi
on nemo eſt expertus mihi amiciſſimus.
æmorrhoides verò cœcæ renuntiant cruci-
tus infernales non enim commemini que-
larum tantarum, quantas peragunt geme-
undi ſeſeque miris modis contorquentes
gri, vidi namque ex parte nitentes ob do-
res inſignes.

Thes. 7.

Curatio inſtituatur ſecundum has indi-
tiones. Viſciditas ſanguinis corrigatur,
aſa vero ſtimulentur in motum conſuetum.

Thes. 8

Prima indicatio obtinetur per medica-
enta ex acacia Germanica, ex pulegio &
yrrha, aliis enim non utor, ex his com-
endo vinum medicatum flor. acaciæ np.

℞. flor. acaciæ. M. iij.
fol. ſenn. al. S. S. ʒx.

ciſa & contuſa inſue ſacculo lineo. D.S.
Kräuter Püſchel in 2. Maß-Wein zu
engen und alle Morgen 1. Wein-Gläß-
in zu trincken. Ex pulegio vero parari
oteſt ▽a, quæ multoties eſt ♎ta, ſemper
jectis novis foliis vel parari etiam poteſt
de Eſſent. Myrrh. verò optime uſurpatur
Elixr. propriet. ſ. acido, quippe quo ſolo

etiam

etiam utor in ſuppreſſis hæmorhoidibu Sabina propter acrimoniam copioſiſſiman non tuto adhibetur in his caſibus, cauſatu enim dolores atrociſſimos.

Thes. 9.

Ubi verò adeſt dolor inſignis in hæmorrho idibus cœcis, optime confert ℞ fl. verbaſc linariæ, lil. alb. per inſolationem parata, ve coquantur etiam hi flores in lacte & appl centur. Ubi vero ſanguis jam videtur coa gulatus, ibi neceſſum eſt ut applicentu hirudines aut aperiantur etiam lancetta va eminentia livida, interne vero optimo cu ſucceſſu exhibeantur anodyna cum diaph reticis mixta, prout ſunt commendata i aliis inflammationibus.

Thes. 10.

Semper etiam adhibenda eſt opera u excrementa alvina bene ſint fluida, ide enim multos novi, qui abſtinuerunt ab al mentis ſolidis ne ſentirent dolorem illu exquiſitiſſimum, quem alvinæ feces indurat cauſantur. Aſſervatur vero alvus lubric apprimè per pruna cocta, quibus etiam tan tillum fol. ſenn. poteſt commiſceri.

CAPUT

CAPUT. XIV.

DE

ALVI OBSTRUCTIONE.

Thes. 1.

VIsis hactenus convulsionibus & humoribus in habitu corporis stagnantibus inc jubet & ordo pertractare morbos & mptomata, quæ dependent ex abolita & nminuta actione animali. Antequam erò ad ipsa nos accingimus, videbimus tionem animalem & certo respectu voluntriam etiam in intestinis s. alvi excretionem nminutam vel plane abolitam. Secernius verò hoc caput ab aliis similibus ideo, nia penes intestina eorumque fibras moices non est situm semper exerere vires as, ut ut sese habeant naturalissimè sed quiritur præterea ut & ipsa excernenda cretioni sint accommodata hinc v. gr. obrvavi, prostantque similia exempla passim ntumacissima, alvi obstructionem in virne 15. annos nata optimè florida & sana ex u mespilorum non bene mitium, semina nim lapidea fermè congregata intra plicas testini recti ita firmiter exitum obduraerant, ut ne quidem Clyster ingressus nteret, sed opus esset matris digito medio,

qui ſenſim atque ſenſim radendo ſemina hæ
concreta(compacta)ſubtraheret granulatim
tam vehemens autem fuit hæc alvi obſtructi
ut inſultus epileptici ſupervenirent, delirium
que immineret. Solam vero motus abol
tionem per paralyſin quandam poſſe infer
incurabilem alvi obſtructionem, me docu
quondam vetula quædam, quæ annos ſuc
computabat quindenis (**ſie rechnet d**
Jahre nach Mandeln) ſeptimanam enim
agebat, hæc vetula ab apoplexia tangebatu
quo facto, uti partes inferiores omnes ſ
etiam inteſtina privabantur ſuo motu, hin
usque ad octavam ſeptimanam decubu
absque ulla alvi excretione ut ut ſæpiu
tantillum juſculi aſſumeret alvusque vari
laxantibus per ſuperiora & inferiora irr
taretur.

Thes. 2

Alvi itaque obſtructio ſecundum magis &
minus præſens, partem affectam cognoſc
inteſtina eaque omnia; & ut ut craſſiora hi
videantur aptiora tenuioribus: Attame
hæc æque fiunt partes affectæ & quider
ideo, quia alvus excernere non poteſt, ni
cooperante inteſtinorum motu periſtaltico
in hoc verò concurrunt omnes fibræ totiu
inteſtinorum arundinis à pyloro nemp
usque ad anum. Patiente itaque inteſtin

que

iodam ſuperiori, omnino tollitur etiam
:cretio. Hinc in miſerrima alvi obſtru-
ione patiuntur, & inflammatione tenuia
d. Barbeth.& alios Practicos.

Thes. 3.

Cauſæ ſunt variæ aut enim hærent in inte-
nis tanquam partibus continentibus, aut
contentis; In inteſtinis continentibus
ɔſervantur (1) læſiones nervinæ, quarum
:emplum jamjam recenſui, deinceps omnia
ılneta inteſtinorum huc etiam conferunt, ſi
nt majora, etenim hæc non duntaxat ex-
ementis concedunt viam patnlam in
ɔdominis cavitatem magis quam deorſum
:rſus, verum præterea ob ſupervenientem
ıflammationem tollunt etiam motum
eriſtalticum. Inflammationes enim quæ-
s id ipſum poſſunt, quemadmodum enim
artubus nulli parti inflammatæ licitus eſt
ıus motus, ita & inteſtinis inflammatis de-
egatur ſua compreſſio partim ob dolorem,
artim etiam ob intumeſcentiam, ex inflam-
ıatione oriundam. Demum patiuntur
:iam inteſtina quatenus comprimuntur ab
:tra. ſic. v. gr. obſervavi in mercatore
lvena ante biennium incurabilem alvi ob-
ructionem ex nimia veſicæ ⊡iæ repletione,
ec enim turgida erat præter propter
uatuor menſuris ⊡æ, hinc etiam ſimula-

bant uterum mulieris geſtantis, hoc pondu ita incumbebat inteſtino recto circa junctu ram ultimæ abdominis vertebræ, & oſſi ſacri, ut ne tantillum contentorum inteſti num rectum dimitteret: Deorſum verſu inteſtinorum convolutio idem etiam poteſ præſtare, & ut ut tanquam rarius phœnome non reticeam illam involutionem qu portio inteſtini vel ſurſum, vel deorſum in aliam vicinam tendit. vid. obſerv. Amſtelod attamen frequentius malum eſt involutio inteſtinorum in herniis. Nam licet etiam pars meſenterii inteſtinaque retineat in ſua juſta ſerie, attamen tales rupturæ per qua prolabuntur inteſtina conſtringunt hæc u ne contenta ſ. flatus, ſeu excrementa ſint, liberè moveri poſſint, quare neceſſario ſubſequitur inflammatio & demum alvi obſtructio.

Thes. 4.

Ex contentis vero induunt naturam cauſæ morbificæ vel excrementa duriora ſeu ex ſua natura ſint duriora v. gr. meſpilorum fructus, unde & Germani audiunt **Arſch Klammern**, ita pira exſiccata, hæc enim largius commeſta alvum conſtipare valent. Contra vero bene trita alvum potius laxant. Item ſpiræ nimium induratæ etiam indurantur in inteſtinis a ſuccis p. n., inter quos agmen ducit

fermen-

:rmentum ventriculi nimium acidum, uale obſervatur in hypochondriacis quibus :iam alvi obſtructio eſt malum frequentiſſi- ıum. Hæc ipſa contenta non raro ita ɔncreſcunt in molem duram intra inteſti- orum cavum ut deinceps obſtruendo & ab ıtra premendo inteſtinis concilient inflam- ıationem cum ſubſequente ſphacelo & angræna, quale exemplum ipſe aliquando bſervavi in cane moloſſo.

Thes. 5.

Hanc obſtructionem tanquam effectus ıfallibiles ſuperveniunt omnia ferme ſym- tomata, eaque peſſima, miſerrimum eſt ıotus inteſtinorum periſtalticus inverſus, ui producit paſſionem iliacam.

Thes. 6.

Signa diagnoſtica alvi obſtructæ patent er ſe ex relatione ægrotantium & circum- antium.

Thes. .7.

Prognoſtica vero ſunt: nulla alvi obſtru- tio eſt negligenda ob ſymptomata ſuperve- ientia; vomitus ſuperveniens obſtructi- nem alvi cum ſudore frigido ſemper eſt :thalis, in paſſione iliaca; in febribus arden- ibus obſtructio alvi maxime etiam eſt peri- uloſa, exceptis variolis tempore proruptı- ıis & maturationis.

Thes. 8.

Curatio instituatur secundum has indic-
tiones: materia in intestinis contenta cras
emolliatur, fibræ intestinales stimulentu
p. n. vero intestinorum dolores sedentur.

Thes. 9.

Prima indicatio obtinetur vel per medica
menta ore assumenda, vel per alvum admi
tenda, primi generis sunt ex regno vegetabi
omnis generis ℞ sa, exceptis narcotici
expressa recentia, alias namque nausea
procreant ventriculo, vomitumque cien
v. gr. ℞. raparum, lini, item olivarum (d
quo patientes interdum duo cochleari
assumere possunt,) præ reliquis omnibu
tamen amygdalarum dulcium. Exhibenda ve
ro hæc ℞ sunt semper in vehiculo aliquo ca
lido v.gr. brodio. His ℞is succedunt succi qu
dam vegetabilium v.gr. succus recens expre
sus pastinac. item succus pomorum borstor
fianorum nec non prunorum dama scenorum
uti & herba ☿al. Quia vero hi succi posteriore
semper non possunt haberi, in locum eorum
surrogandum est decoctum, apprimè ver
quatenus tali decocto adjungitur tantillum
ex purgante quodam blando quod spectat a
secundam indicationem. Ex regno animal
hic prosunt omnia pinguia, præfero reliqui
omnibus butyrum recens, non adeo ⊖itum

deind

einde conferunt etiam juſcula pinguia gr. ex pinguedine bubula, humana, nina, anſerina, notetur tamen quod talia rodia non ſint valdè aromatiſanda prout ias uſus poſtulat. Quæ vero per alvum nt injicienda, deſumuntur rurſus primario x regno vegetabili & animali ex mineral. tiam proſunt ſola ⊖ia, & quidem ex illo ræter jam laudata ♁, herbæ emollientes, imirum ſpecies emollientes, flor. & fructum, item electuaria v. gr. lenit: Florenzolæ tem mella. Ex hoc vero animalium juſcula inguia item lac.

Thes. 10.

Secunda indicatio obtinetur per mediamenta purgantia, præſtat vero in contumaci alvi obſtructione adhibere purgantia eniora miſta cum decoctis emollientibus, inc v. gr. decoctum prunorum cum fol. enn. & manna calabrina, valde hic eſt profituum, item miſceri etiam tali decocto poſſunt aliquot grana Jalapp. cum ☾, ♀r. Idem bſervandum etiam eſt in clyſteribus, hinc rodeſt Electuar. hier. cum agar. Confect. Hamech: maximopere vero ſtimulant in Clyſteribus ⊖ gemm. & ⦶ ♂ iat. item ♀us emeticus. (quem præſcripſi ad ʒ3. in paſſione liaca) ubi ægrotans fœmina jam jam in fauci-bus ſentiebat ſaporem ſtercoreum tantæ vero

efficaciæ erat, ut cum alvi apertura mo veret etiam menſtruum fluxum.

Thes. 11.

Tertia indicatio obtinetur per ſolventi interna diaphoretica, quæ vid. cap. ſuperio re de inflammatione. Externè vero fian inunctiones ex ℞is anodyn. v. gr. flor. cha mom, verbaſc. linar. ſcorpion, quibus miſce ri poſſunt animalia pinguia v. gr. butyr. ca prin. axung. human. canin. ſevum hircinum quæ linimenta calide ſæpius toti abdomin ſunt inungenda.

Thes. 12.

Quæſtionem movere aliquis poſſet, u trum in inflammatione tali etiam conveni at V. S. reſpondetur omnino felici enim cum ſucceſſu, ante triennium eam adhibu in ſtudioſo, qui in nuptiis mediis coqui gal li fuſtibus erat petitus, pedibusque in late re dextro abdominis conculcatus, hinc pa tiebatur contumaciſſimam alvi obſtructio nem, huic properam adhibitis Clyſteribu primis diebus, quinta demum nocte aperie batur alvus, cum rejectione materiæ puru lentæ nigricantis & graveolentis, poſtquam præcedente die adminiſtraveram in brachio V. S & quarta hora pomeridiana adhibue ram medicamentum diaphoreticum cum anodyn. miſtum. Poſſunt etiam adhiber

ſuppo-

ɔpoſitoria item globuli majores moſchar-
ni Bieſem-Kugeln.

Thes. 13.

Formulæ ad primam indicationem fiant
es.

℞ ♁ Rapar. ℥v. f. l. a.
Clyſter tepefiat in ▽a calida.
℞. Spec. emollient.
flor. & fructuum aa. M. ij.
F. l. a. Decoctum.
℞. Decoct. Colat. ℔. j. dilue.
Electuar. lenit. Florenzol.
mell. ☿ial. aa. ℥j.
♁ inſol. flor. chamomil. ℥ij.
F. l. a. Clyſter cum internodio.

3. Interdum feces ita ſunt induratæ, ut
ima vice per canalem nihil poſſit expri-
i, ſed opus eſt ut filo ferreo (Eiſendrate)
eriantur aperturæ canalis.

Thes. 14

Formulæ ad ſecundam & tertiam indica-
ɔnem.

℞. Prun. Damaſc. no. XV.
Fol. Senn. Al. S. S. ʒiß.
Cremor. ♀ri ℈j.
ciſ. & contuſ. coqu. in ▽. fontana ad re-
manent. ℥ij. adde.
Mann. calabr. ʒij.

M. D. S. Temperirender Safft nach un
nach zu nehmen.

℞. Decoct. Colat. ℥ij.
p. Jalapp. gr. viij.
ʒii diaph: gr. v.

M. D. S. Purgier-Trängklein auf 1. mal

℞. Spec. emoll. m. iv.

F. l. a. Decoctum in ▽ font.

℞. Electuar. hier. cum agar. Decoct
Mel. Rosac. aa. ℥j. (Col. ℥
⦶ ʒiat. ℥j
Vitell. ovorum. no. j.

F. l. a. Clyster vel substituatur ⦶ ʒiat
tantum ⊖ Gemmæ vel ♀r. emetic.

Thes. 15.

Formulæ ad tertiam indicationem vid
antur supra.

CAPUT XV.

DE

PARALYSI.

Thes. 1.

PAralysis occupat corpus humanum, dum fibræ partium ita amittunt tonum suum ut ne satis sese possint rursus constringere hinc partes quas continent vel dirigen

etian

tiam debent, vel movere, vel in naturali tu aſſervare nequeant. Hinc tanquam ffectus certiſſimus ſequitur partium quaſi uædam prolongatio ſic. v. gr. in paralyſi uſculorum humeri totum dehinc brachi- m apparet pendulum, collatumque cum ltero adhuc ſano brachio eminet.

Thes. 2.

Hinc ſatis apparet non ſolos muſculos, erum etiam quaſvis totius corporis noſtri nembranas, imo ipſos etiam tendines rati- ne fibrarum induere naturam partium ffectarum in hoc morbo.

Thes. 3.

Cauſa proxima latitat aut in ſanguine, ut in lympha, aut in nervis, aut in ipſis bris. In ſanguine latitat cauſa quatenus ic deficit vel ob hæmorrhagias vel ob defe- tum ipſorum alimentorum, ſeu alimenta lane non aſſumantur, ſeu aſſumpta ſan- uinem diſponant, in liquorem viſcidum, enacem, nigricantem ex quo impeditur utritio. Hinc obſervamus non raro in ecticis talia ſymptomata. In lympha latitat itium quatenus hæc irrorare debet fibras a ut evadant aptæ motui dum nimirum onſtat ex materia viſcidiori, ▽oſiori, incque fibras nimium quantum emollit, edditque lubricas, quo pacto, obſervamus para-

paralysin quandam in Rachitide Anglorum
In nervis latitat vitium quatenus hi læduntu
vel ab extra pungendo, premendo &c. v
quatenus etiam læduntur in cerebro hin
paralysis etiam observatur in hydrocephal
& communissimè in apoplecticis, postquan
apoplexia aliquandiu duravit, ipsarum
fibrarum vitio accedit paralysis, dum fibr
nimium quantum distenduntur, hinc vide
mus in durioribus diuturnioribus laboribu
ita distendi fibras, ut in justum tenorem redi
nequeant subitò, unde & originem trah
lassitudo. Imò inde etiam apparet quomod
per continuum motum non duntaxat an
malia subjugalia, verum etiam ipsi homine
per labores nimios vità possint privari.

Thes. 4.

Signa diagnostica patent ex relation
ægrotantis & adstantium, distinctiva ver
sunt petenda ex anamnisticis, itaque opus e
ut repetamus ea, quæ olim acciderunt ægro
tanti. v. gr. si quis perpessus est diuturnas &
largas hæmorrhagias, tutò his causam po
sumus imputare, item si quis apoplexiam
nervi accusantur.

Thes. 5.

Prognostica: omnis paralysis est vald
difficilis curatu, imprimis vero quæ subsecut
est apoplexiam, quæ hæmorrhagias subse
quitu

iitur, facilius curatur nisi forsitan hæ-
orrhagia sit orta ex vulnerata arteria
agna, hæc enim si fuerit consolidata etiam
iminuitur fluxus sanguinis in partem
ectam. Quæ dependet ex vitio lymphæ
iam curari potest, sed valdè successivè.
iæ dependet ex ipsis fibris si non subito
ratur, nunquam curatur.

Thes. 6.

Curatio instituatur secundum has indi-
tiones: Corpus post perpessam hæmorrha-
im & jejunia sensim, atque sensim rursus
triatur, sanguis tenax & viscidus tempe-
ur, lympha lubrica evacuetur, nervi torpidi
ti tentur, fibræque flaccidæ roborentur.

Thes. 7.

Prima indicatio obtinetur primario per
menta, hac lege ut sensim atque sensim
rrigantur juxta Hippocrat. Corpora quæ
isim emaciata, sensim etiam reficiantur,
as namque alimenta copiosa nimiumque
umpta catarrhum, difficultatem digerendi,
ylumque crudum producunt, qui novum
ilum causatur. Interim tamen præstat
hibere medicamenta digestionem juvan-
v. gr. ♃. ⊡os dulces, qui hic creduntur
propriati, lumbric. ♈strium dulcificatus
m ♃ primul. ver. l. lil. convall.

Thes.

Thes. 8.

Secunda indicatio obtinetur per medi camenta commendata capite de febr hectica.

Thes. 9.

Tertia indicatio obtinetur per medica menta purgantia primò, quæ hic desum possunt ex hermodactylis hinc prostat MP. e hermodactyl. quæ stimulari potest diagrydi vel resina, etiam Jalapp., secundo per dia phoretica inter quæ agmen ducunt castora cea mista cum ℞ibus ⊡sis & aromatici vegetabilibus. v. gr. flor. primul. veris, salviæ lavendulæ, spicæ, anthos, ex semine cubeb cardemom, ex radicibus Zedoar, angelic aristoloch, rot. ireos florent. imperator. E quibus componi possunt ♏us aromatisat cum ⊡sis v. gr. viperarum, & specificè hi lumbricorum ♨str. & formicarum. Dein ceps hi ipsi ♏ℊ de novo possunt affundi lau datis speciebus aromaticis, ut inde extra hantur essent. quo sensu prostat essentia ar thritica item essent. lumbric. composita Tertio hæc lympha corrigitur etiam per sto machica, quo sensu valde prodest Elixi propr. sine acido.

Thes. 10.

Quarta indicatio obtinetur per ℞at ⊡s cum castor. mista, item medicamentis am

brati

atis & moſchatis hinc prodeſt eſſent, am-
æ cum liqu. C. C. ſuccin. parata. Hæc
rò medicamenta tam internè quam ex-
rne commodè poſſunt adhiberi.

Thes. 11.

Quinta indicatio obtinetur primario per
edicamenta ♂ia ab extra adhibita, hinc
oſtant omnis generis emplaſtr. ex bolo,
em medicamenta ex lap. Calaminar. ob
piosam ſuam ♁am ſtypticam. Ratione
is vero hic præfero omnibus aliis reme-
is thermas, quæ mire non rarò præſtite-
nt in hoc affectu.

Thes. 12.

Formulæ ad ſecundam indicationem vid.
p. de febre hectica.

Thes. 13.

Formulæ ad tertiam indicationem ſunto
les.

℞. MP. de hermodactyl. gr. xv.
diagryd.
reſin. Jalapp. aa. gr. ij.
F. l. Pilul. cum R. ♀r. no. xxv. D. S.

Glieder-Pillen auf 1. mahl.

℞. Flor. primul. veris.
anthos.
Salviæ, aa. p. ij.
Rad. imperat. ʒij.
hermodactyl. ʒiij.

agar.

agar. albiſſ. ʒj.
fol. Senn. al. S. S. ʒß.
Cubeb.
cardam. aa. ℈ß.
Inciſ. & contuſ. ſtent per noctem
▽primul. veris manè leviter exbull.
℞. Infus. Colat. ℥ij.
♏ lumbric. ▽ſtr. gt. xxx.
ſirup. de Cichor. cum Rhab. ʒij.

M. D. S. **Purgier-Tränckleín auf mahl.**

℞. Eſſent. lumbric. ▽ſtr.
caſtor.
Liqu. C. C. ſucc. aa. ʒj.

M. D. S. **Schweiß-treibende Glieder** Mixtur **täglich 2. mal 50. Tropffen zu nehmen.**

Thes. 14.

Formulæ ad quartam indicationem.

℞. Balſam. anglic.
♏. lumbr. ▽ſtr.
formicar. aa. ℥ij.

M. D. S. **Euſerlicher Glieder-Spiritus.**

℞. ♏ lumbric. comp. ℥j.
axung. human. ℥ß.

M D. S. **Eußerlich Glieder Sälblein warm aufzuſtreichen,**

℞. Eſſent. ſupra deſcript.

Thes. 15.

Formulæ ad quintam indicationem.

℞. Flor. lil. convall.
primul. veris.
ſalv.
lavendul. aa. p. iij.
boli armen. ℥iij.
coqu. in vini Rhenani Menſ. j. vaſe bene operto.

S. Gliederſtärckender Umſchlag warm gemacht eußerlich aufzulegen.

℞. Emplaſtr. D. lap. calam. oxycroc. aa. ſ. q.
malax cum ℥ lumbricor. D. S.
Eußerlich Glieder-Pflaſter.

CAPUT XVI.

DE CONTRACTURIS.

Thes. 1.

ACtio fibrarum motricium læditur etiam in corpore humano, dum nempe fibræ motrices haud equidem prolongantur neque abbreviantur, neque involuntarie convertuntur, ſed quieſcunt quaſi ut antagoniſta æque ſit quietus veluti fibra & conſentiens muſculus alter.

Thes. 2.

Hic affectus ſi affecerit diaphragma, muſculos capitis & intercoſtales cauſantur catalepſin in qua ſubito omnes ſenſus corripiuntur, patientesque rigidi permanent in eo ſtatu, in quo ſunt prehenſi apertis & immotis oculis

Thes. 3.

In artubus hic affectus eſt frequentiſſimus in quibus etiam κατ' ἐξοχὴν nomen contracturarum retinet german. dicitur **gantz und gar** Contract **werden.**

Thes. 4

Hic affectus ſi vehementior fuerit, ita ut fibræ motrices abbrevientur, abbreviatæque ſemper contineantur, progignitur rigor qui non raro in artubus etiam obſervatur maximopere etiam interdum obſervatur in pene, in quo dicitur priapiſmus malum valde moleſtum & nonnullis maxime doloroſum.

Thes. 5.

Partes affectæ ſunt ſolæ fibræ motrices.

Thes 6.

Cauſa proxima vero ratione cotracturarum latitat in lympha madefaciente fibras, quæ coagulata continuum quendam tenorem intra fibras cauſatur, quo pacto, tollitur motus voluntarius. In rigore vero firmius adhuc coagulatur ea, ipſa lympha ita, ut de-

inceps

eps fibræ quasi reddantur rigidæ. Uti
: apprime nos docet frigus hybernum.
erim tamen & hic non est negandum,
ɔd ipsum nostrum principium vitale, non
ò præter fibras illas rigidas concitet etiam
ɔartibus rigidis spasmos sive convulsiones,
ɔ facto, rigor magis magisque intenditur.

Thes. 7.

Causæ remotæ sunt variæ, imprimis verò
rbi chronici, scorbutus & alia mala, quæ
ympha nostra producunt ⊖ia crassa acria,
: in artubus & in fibris ⊖ta sese coagulant
ı lympha, hinc etiam contracturæ adeo
t frequentes in arthriticis.

Thes. 8.

Signa diagnostica sunt: in contracturis
itur motus illius partis quæ patitur con-
turam, interim tamen pars non prolon-
ır, sed potius aut permanet in situ natu-
aut retrahitur, retractaque continuò as-
atur, unde patet quomodo discrepet vel a
ılysi vel etiam à convulsione, raro etiam
ıt rigor quidam.

Thes. 9.

rognostica sunt: omnes contracturæ
ıtu sunt difficiles, quo vero contractura
vetustior eo etiam curatu est difficilior.

Thes. 10.

Curatio instituatur secundum has indica-

tiones: lympha viſcida cum ⊖bus coagulan-
tibus attenuetur, & immutetur, immutata-
que evacuetur, fibræ vero per coagulationem
hanc immutatæ roborentur.

Thes. 11.

Prima indicatio obtinetur per omnis ge-
neris medicamenta ☵tia partim quatenus
ex primis viis ☵tant acidum aliquod pere-
grinum, ne deferri poſſit deinceps ad fibras;
partim etiam quatenus lympha ſic depurata
deinceps ſtagnantem jamjam lympham de-
purat, itaque ☵tia ex regno animali, ſeu
minerali, etiam vegetabili petantur, perin-
de eſt, aſſumi vero poſſunt ex capite præce-
dente 15. v, gr. Ra ☿ii ♀rſat. eſſent. lumbrico-
rum, item ♏us vel liquor C. C. ſuccinat.
commiſtus cum talibus eſſent. Item medi-
camenta ♂ia v. gr. Crocus ♂is cum ⊖bus
&c. etiam hæc ☵tia adhibita fuerint ſub for-
ma digeſtivorum, ſeu etiam ſudoriferorum
utrumque erit bene inſtitutum.

Thes. 12.

Exhibitis talibus ☵bus ulterius aſſequi-
mur indicationem noſtram per purganti-
quæ poſſunt deſumi etiam ex capite præced.

Thes. 13.

Ultima indicatio obtinetur non tam per
♏oſa, ſicuti in cap. anteced. verum potius
per pinguia, hinc mira hic præſtat axungia
huma

mana cum ℞ petræ mista, cui unguento quot guttulæ ℞ refragrant v. gr. ℞ roris arin. vel lavendul. etiam instillari possunt. terim tamen hic probè etiam est notanum, quod præmissis purgantibus & sudoris thermæ etiam hic præbeant vim egream, partim quatenus ratione virtutis ♂is calicæ lympham coagulatam resolvunt, rtim etiam quatenus fibras deinceps rurs constringunt, dum nempe ☿tata lympha tea coagulata redditæ sunt flaccidæ.

CAPUT XVII.

DE HERNIIS, PROLAPSU INTESTINI RECTI, UTERI. &c.

Thes. 1.

HErniæ fiunt aut in inguinibus, aut in umbilico, aut in aliis abdominis partibus, iam & quidem ratione utriusque sexus, in roto vero patiuntur hernias soli masculi, ormalitas herniarum consistit (1) in aperra p. n. peritonæi sen ex ruptione seu exnsione (2) in corpore quodam p. n. subinante per aperturam illam in alias partes vinas continentes easque attollentes. Hæc orpora vero sunt intestina & omentum, nde herniæ dividuntur in Enterocelas &

Epiplocelas. Apertura autem illa dum fit umbilico dicitur omphalocele in inguinib hernia inguinalis, in ſcroto vero ſcrotal Quæſtionem hic movent quidem moder Anatomici, utrum nimirum Epiploce evenire etiam poſſit in hernia inguinali ſcrotali, an vero ſolum contingat in omph locele? Ad hanc quæſtionem Recentiores r ſpondent negative, inde, quod omentum i homine ſit brevius quam quod poſſit proder di usque in inguina, quemadmodum hoc na tu raliter obſervare licet in canibus. Enir vero ut ut ultro confitear omentum i homine raro multum protendi infra umb licum, attamen bis etiam obſervavi in cada veribus humanis omentum tantæ longitu dinis, quanta obſervatur in canibus, u proinde omnino ſit poſſibile poſſe prolab omentum hoc in inguina, aſt ſit quicqui voluerit quod prolabitur in praxi res eod recedit.

Thes. 2.

Communiter quidem nullus alius deno minatur locus, in quo extra dicta evenian herniæ; attamen in virgine jamjam denat ſupra umbilicum hernia fuit obſervata, it ut medium ſpatium occupaverit intr ſcrobiculum cordis & umbilicum, item in la tere dextro, in medio inter umbilicum

&

os ileum. Item ſub umbilico ex ictu ornu taurini, in quo ictu cutis externa & uſculi etiam erant integri operitoneum men erat læſum, ita ut emineret tumor igni. Quæ læſio omnino conveniebat am herniis & ad modum etiam harum cum ceſſu curabatur.

Thes. 3.

Hæ ſunt herniæ proprie dictæ. Dantur nim & aliæ tumorum ſpecies præprimis erò in ſcroto, quæ mentiuntur hernias, hinc tiam nactæ ſunt nomen hernirarum v. gr. arcocele quæ tamen non conſiſtit revera n apertura quadam peritonei, hinc etiam x abdomine nihil prolabitur, ſed potius ritur ex excreſcentia p. n. muſculi crema- eris, vaſorumque ſpermaticorum, talis xcreſcentia ſi non conſtat ex genuina carne, erum præterea habet interpoſitas viſcidas artes coagulatas vel ſcirrhoſas dicitur irrhocele, interdum etiam ſoli flatus iſtendunt peritonei proceſſus huncque umorem mentiuntur herniosum, dici- urque hic tumor phyſocele ſeu pneumato- ele. Sæpe etiam ▽ hic reperitur unde tumor ic audit hydrocele.

Thes. 4.

Ad curationem feliciter ſuſcipiendam erniæ proprie ſic dictæ maxime ſunt diſtin-

guendæ ab analogis tumoribus, hinc cogno-
ſcitur quævis hernia in abdomine, quod
tumor adſit ut plurimum in tantum rotun-
dus, ſi adeſt absque inflammatione, in homi-
nibus ſupinis mox ceſſat aut digitis etiam
poteſt reprimi, in erectis vero vel proni
maximopere vero tempore inſpirationis
ſubito proruit rurſus. Deinde utplurimum
etiam conqueruntur ægrotantes de ſubi-
tanea eruptione talis tumoris, dum abdomen
nimium quantum commoverunt, vel baju-
lando, vomendo, clamando, in ſe ipſo
premendo v. gr. in excretione induratorum
excrementorum, fœtus ſecundinarum &c.
Deinde hi tumores ſuboriuntur etiam
dum ægrotantes ab aliis ſunt læſi v. gr. dum
conculcantur pedibus, petuntur fuſtibus,
lapidibus, præprimis item dum feriuntur
cornibus hinc tales herniæ frequenter obſer-
vantur in bobus ſeſe mutuo cornibus
ferientibus.

Thes. 5.

Ubi vero adeſt inflammatio, ibi dignotio
herniarum eſt difficilior, ſiquidem tumores
tunc non remittunt, ægrotus ſive ſtet, ſive
procumbat, itaque quotiescunque adeſt in
abdomine tumor cum inflammatione &
prægreſſa ſunt quædam ex antea relatis
toties etiam concludere licet adeſſe herni-

am

n. Breviter in tali tumore ambiguo o-
nis cautela eo devenit, ut inflammati-
nem illam in tantum sedemus, quo facto,
cilior deinde erit dignotio, Contra verò
bi mox ad suppurationem conamur tumo-
m deducere, omne malum inferimus æ-
otantibus, rem expono exemplo. anno 1681
lens. Jan. discipulus quidam mercatoris
ijusdam pannorum Tuchhändlers/
titur subito tumorem in inguine, advoca-
r medicus, qui hunc tumorem æstimat
bonem pestilentialem, hinc jubet imponi
nplastr. magnet. cum dyach. cum gumm.
oc emplastro causatur vehementissimam
flammationem, hinc ægrotans patiebatur
mmos dolores, agrypniam, adeo ut im-
ineret delirium. Advocatus & ego de-
ehendi tumorem ab extra plane non con-
rmẽ bubonibus, hinc removi emplastrum
impositum curavi cataplasma ex speciebus
odyn. extern. vino incoctis, quo facto, octa-
hora post impositum cataplasma remitte-
t inflammatio, quâ remittente digitis sen-
ebam intestina, quæ illico intrudebam in
domen, ut in momento dispareret omnis
mor, adhibito vero subligaculo & ulteri-
ibus anodynis surgebat ægrotans & obam-
ulabat, mane vero eum visitans pater
ferebat herniam esse contractam, jam jam

ante aliquot annos. Dignoſcitur hernia ſcro
talis à ſarcocele. Phyſocele, & hydrocel
inde quod hernia ſcrotalis nunc ſit majo
nunc minor, nunc plane remittat, id quc
in ultimis tribus ſpeciebus non fit: ſiquide
hi tumores ſunt continui. Sarcocele ver
dignoſcitur à ſuis ſpeciebus, quod nimirur
tumor ſit continuus, mollis raro imo nun
quam doloroſus fere. Scirrhſocele vero co
gnoſcitur ex tumore continuo & duro. Phy
ſocele cognoſcitur ex tumore continuo, qu
digitis fortius impreſſis ſurſum cedit, ò
deorſum, remotis verò digitis in moment
foveam explet impreſſam. Hydrocel
non indiget ſignis diagnoſticis patet enim
ſuapte.

Thes. 6.

Signa prognoſtica ſunt: Omnis herni
proprie ſic dicta eſt morbus moleſtisſimus &
periculoſisſimus, ſiquidem ex nullo alio tam
facilè progignitur miſerere mei ſeu paſſio
iliaca, quam ex hoc. Omnis hernia cum
inflammatione conjuncta, eſt periculoſior
reliquis: Contra vero hernia quæ ſat cito
ſubligaculis comprimitur non raro homi
nem admittit ad 80 annum, memini vir
cujuſdam qui 82. demum moriebatur
herniam verò contraxerat anno ætatis 19. ſic
memini etiam fæminæ quæ ante obitum
ann

an. 30. facta fuit herniosa in inguine, deinde verò quater peperit, & demum annum agens 69. vitam cum morte commutabat ex passione iliaca ob herniam subortam.

Thes. 7.

Hernia carnalis seu sarcocele hoc parit incommodum, quod interdum scrotum ita reddat tumidum, ut testiculi & ipse penis hoc tumore obtegantur, quale stupendum exemplum ego vidi. Physocele multa etiam potest parare incommoda. Hydrocele vero coincidit cum hydrope abdominis.

Thes 8.

Curatio instituatur secundum has indicationes: Intestina in herniis proprie sic dictis, etiam primum reponantur, quodsi vero obstet inflammatio, hæc prius in tantum discutiatur, intestina reposita in loco naturali conserventur, aperturæ peritonei consolidentur.

Thes. 9.

Prima indicatio obtinetur primario ministerio aut pollicum aut duorum sequentium anteriorum digitorum, qui ipsi digiti, forsitan hernia aliquandiu jam jam durarit sunt inungendi ℞ anodynis v. gr. lil. bor. verbasci, hyperici, rosarum, chamom. &c. si vero obstet inflammatio, adhibeantur media inflammationi simplici convenientia,

tia, v. gr. ſacculi ex vegetabilibus anodyni & carminativis compoſiti v. gr. fl. cham meliloti, ſambuci, verbaſci, hyperici, lini linariæ &c. item ex cremore avenæ, flor viol, lauri, ſem. lini, qui ſacculi ſunt imbu buendi vino albo calido, vel poteſt etian componi cataplaſma ex cremore avena floribus dictis anodynis vel hujus ℞is, hui cataplaſmati addi etiam poſſunt ℞a tali anodyna, item pinguedines anodyn. axungi humana, canina, butyrum recens & quod hi ſpecifice commendatur â nonnullis butyrum caprinum, interdum etiam ubi alvus eſt ad ſtricta, inteſtinaque prolapſa occuparun flatus, præſtat applicare Clyſteres emmolli entes & carminativos, non ideo ut excre menta eluant ex inteſtinis prolapſis, eo enim usque nunquam operatur Clyſter, ubi pro labi poſſunt inteſtina per hernias. Verum ideo ut inteſtina craſſa reddantur patula flatibus in inteſtinis contentis. Clyſtere tales vero ſunt notiſſimi ſedata tali modo inflammatione, deinde reponantur inteſtina

Thes. 10.

Secunda indicatio obtinetur primario imo tutiſſime per ſubligacula quæ demonſtrabo in natura. Refert enim Guilielmus Fabri cius Hildanus monachum qui herniosus ul tra 17. ſeptimanas ob dolores podagricos le

cto

o fuit affixus, & his remittentibus etiam natus ab hernia, quatenus nimirum ex ontinuo decubitu impedita eſt via patula olapſuris inteſtinis, unde apertura coaluit, em absque ullo emplaſtro, apparet itaque de quæſita ſit vis in tali negotio ſubligacu- rum. Quia vero juxta dicterium bona non oundant, facile etiam poſſumus admittere mplaſtrum, quod prius herniæ adaptetur, de de vero accommodentur ſubligacula, ubi men probe notandum, quod emplaſtra illa pueris impuberibus, item in abdomine on hirſudorum facile poſſint applicari, dif- culter vero, & ſumma cum ægrotantis mo- ſtia tantum non dolore exquiſito, in viris em hirſutis, dum nimirum emplaſtrum onglutinat crines, quod deinde ad motum reſſuum cauſatur dolores moleſtiſſimos. alia vero emplaſtra ſunt nota v. gr. de pelle ietina ad hernias officinal. Simile etiam vi- e in Ronhyſen. obſerv. chirurg. & apud hirurg. conſummatiſſimum Dn. Barbeth.

Thes. 11.

Tertia indicatio obtinetur primario be- eficio naturæ; ſi exceperimus ſectionem, uæ quoniam noſtris moribus commiſſa eſt hirurg. Circumforaneis hic adeo non at- enditur; interim tamen per caſtrationem

eſt

eſt facillima, felicius vero videtur quam audita & ſcripta legitur.

Thes. 12.

Sarcocele non poteſt curari niſi per ſectionem. Scirrhſocele curatur ad modum reliquorum ſcirrhorum. Phyſocele ut tympanitis. Hydrocele vero ut hydrops.

Thes. 13.

De uteri prolapſu.

Agitatur controverſia inter Chirurgos, utrum revera uterus prolabi poſſit, quod multi recentiorum negant. Vid. Ronhyſen Job von Meckern Barbeth. Ronſæum &c. an vero interior duntaxat membrana rugoſa vaginæ uteri laxata prolabatur. Nos quoad prius autoritati Autoris non opponimus; interim tamen poſterius frequentius fieri credimus. Germ. dicitur. Ein Vorfall.

Thes. 14.

Cauſæ hujus prolapſus utplurimum debentur partui difficili; interdum vero humoribus etiam ſeroſis & lubricis. Si vero mulier ſemel perpeſſa fuerit talem prolapſum deinceps etiam facili negotio per animi affectus & alias motiones rurſus poteſt cauſari, dum nimirum ſi concitat convulſiones abdominis & conſequenter etiam uteri.

Thes.

Thes. 15.

Signa diagnoſtica conſtant utplurimum relatione ægrotantium & obſtetricum.

Thes. 16.

Prognoſtica ſunt: prolapſus uteri raro aliter reſtituitur, imprimis vero in iis æ rurſus admittunt coitum, demumque iunt. Præterea multa cauſatur incom-da, dum in nonnullis impedit greſſus, in nnullis etiam præprimis patientibus rem album cauſatur eroſionem in puden-, unde exurgit dolor exquiſitiſſimus.

Thes. 17.

Curatio inſtituatur ſecundum has indica-nes: pars prolapſa reponatur, repoſita ligaculo aſſervetur, ſuffimigiis aptis netur.

Thes. 18.

Prima indicatio obtinetur eodem modo, repoſitio inteſtinorum in herniis cum ibitis inſimul anodynis externis. Secunda icatio obtinetur per ſubligaculum pyri-me. Tertia indicatio optimè obtinetur ſequens ſuffimigium.

℞. pul aſphlath.
ſuccin.
myrrh.
thur.
maſtich. aa. ℥i.

M. D. S. Sonderlich Räucher Pulver.

Thes.

Thes. 19.

Quicquid dictum eſt de prolapſu uteri illud etiam attendendum eſt in prolapſu inteſtini recti, quod Germani vocant, **Das Austreten des Maſtdarms**/ in hoc namque item membrana inteſtini recti interior rugoſa valvuloſa prolabitur.

Thes. 20.

Oritur autem hic prolapſus potiſſimum ex nimia lympha viſcida lubrica aliisque nimium crebris alvi dejectionibus. Hinc interdum etiam poſt dyſenteriam obſervamus inteſtini recti prolapſum, item ex contumacioribus alvi expreſſionibus. Hinc mulieres difficulter parientes etiam interdum hoc occupantur morbo.

Thes. 21.

Signa diagnoſtica ſunt, quod inteſtinum rectum appareat, cum ſuis rugis interioribus & protendatur nunc longius nunc brevius.

Thes. 22.

Curatio inſtituatur ſecundum has indicationes: inteſtinum rectum prolapſum reponatur, repoſitum aſſervetur, alvus lubrica reddatur in tantum.

Thes. 23.

Prima indicatio obtinetur ſicuti in prolapſu uteri. ſecunda indicatio verò per ſequens emplaſtrum.

℞. Gumm. opopon-
ſagapen. aa. ſ. q.
Induc ſuper alutam formæ triangularis.
.S. Eußerlich anhaltend Pflaſter auf das Creutz zu legen.

Deinde frequentur etiam uſurpatur ſupe-
us deſcriptum ſuffimigium. Tertia in-
catio obtinetur per decocta prunorum
ım foliis ſenn.

Thes. 24.

)e Diabete & Incontinentia ⊡æ.

Diabetes curatur utſudor nimius, nimirum
:r ſudorifera blanda cum opiatis miſta, ſic
lus liqv. C. C. ſuccin. cum eſſent, opii
ire prodeſt. Incontinentia ⊡æ optimè
ternè curatur ſuffimigio illo vel emplaſtro
p. XVII. deſcripto. Interne vero cum
neribus erinacei cum ♋ & cinnam. aſſum-
is curatur, aſſumitur vero quolibet die
ſpis cultelli.

CAPUT XVIII.

DE MORBIS ARCHEALIBUS.

Thes. 1.

NAturaliter principium noſtrum vitale
ſeu archeus operationes ſuas exerit
:undum ſibi impreſſas ſuas ideas ſemina-

les vel ſecundum ideas ex his ſponte formatas, quotiescunque igitur accidit archeo in primi peregrinas ideas, toties etiam ſuboriuntur errores in actionibus principii noſtri vitalis expediendis, ſic v. gr. ſecundum ideam ſeminalem homini eſt impreſſus appetitus alimentorum petendorum ex vegetabilibus & animalibus p. n. tamen ut non raro ſeu à primo ortu, tempore geſtationis nimirum à matre nobis imprimatur peregrina idea appetendi nimirum alimenta etiam ex regno minerali v. gr, cretam vel etiam alia alimenta conſueta abhorrendi. v. gr. ♋ &c.

Thes. 2.

Tales autem ideæ triplici modo nobis advenniunt aut enim à matre mox tempore geſtationis imprimuntur, aut ab aliis animalibus communicantur: aut à nobismet ipſis formantur, prius obſervatur quotidie, poſterius vero etiam obſervatur ut ut in noſtris provinciis rarius, in Apulia vero & aliis locis frequentius, producunt autem tales ideæ à cane rabido in nos translatæ hydrophobiam, qua affecti non duntaxat abhorrent ab aſſumptione fluidorum, verum præterea & peſſime ſeſe habent ad humida vi infuſa. Triſtiſſimum hujus rei exemplum vidi duabus abhinc ſeptimanis hic in juvene, quem ſexta ſeptimana antequam hæc ipſi acciderent, momorderat canis rabidus, vulnus

vero

:ro erat inflictum annullari dextro, totum-
ıe resanatum, quo ipso tempore ægrotans
'æter aliqualem tristitiam haud multa est
ıssus, sexto vero ante obitum die corpore
axime commoto & æstuante sentit equi-
:m sitim vehementem, abhorret vero à
ɔtu postquam vero propria quasi vi pau-
llum cerevisiæ secundariæ assumserat,
ox cœpit pejus sese habere, tandem verò
'gente adhuc siti imbuit strophiolum cere-
sia secundaria, ex quo liquore sucto omnia
:acerbantur symptomata, adeò ut superve-
rèt agrypnia vomitus continuus, ructus
ɔntinuo nidorosus, screatus, tussis vehe-
ens spumosa, continuusque ejulatus cum
tuum sudore frigido, quo apparente dein-
:ps placide exspiravit. anno 1681. æstivis
lidis diebus pollinctoris seu vespillonis no-
'i canes grandiores petunt in se invicem
orsibus & alter quidem rabie infectus,
ıo facto, Dominus pedibus interveniendo
calcando mordentes abigere conatur, eò
so à cane rabido mordetur in tibia sini-
ra, & quidem in parte postica, quo facto,
ntit quidem dolorem, curatur accersitum
ıirurgum, qui vulnus deligabat, exhibebat-
ıe blanda diaphoret. & theriacalia, quar-
ɔ die vulneris labia apparebant livida tan-
ım non nigricantia, livor occupabat totam

tibiam cum dolore insigni, sentiebatque ægrotans, mox horrorem, mox æstum, angustias summas in præcordiis, lipothymias, faucesque spumosas præterea verò patiebatur agrypniam, sudores frigidos, tandemque superveniebant insultus epileptici cum intermittente delirio. Humida equidem assumebat, attamen ad assumtionem quasi expavescebat; nt inde colligendum erat omnino adesse etiam hydrophobiam, ut nondum factam, verum saltem sientem. Quomodo viperæ mordendo homines, iis etiam impertiant venenum tale, quoddam observare licet passim apud autores. Item quomodo aranea Tarantula in Apulia inferat messoribus aliis incolis morbum quo adiguntur ad continuas saltationes videri potest apud Epiphan. Ferdinandum. Item apud Kircher. in Musurgia qui morbus communiter etiam audit tarantismus.

Thes. 3.

In nobismet ipsis vero progignimus tales ideas peregrinas, cum nimirum per motus inordinatos sensoriorum in nos irruunt falsa objecta, vel quatenus solum cerebrum continuo diversimode movetur ab aliis partibus, ut concussa objecta repræsententur ipsi principio vitali, ut secundum hæc tantæ peregrinæ formentur ideæ. v. gr. Memini medici cujusdam celeberrimi senioris qui

ab

b apoplexia bis | læſus amiſerat oculorum
ciem, prætereaque ipſa vis interna percipien-
i in eo erat labefactata, hinc in lecto ober-
antes muſcas intuens, exclamabat: Proh
)Eum immortalem! devorabunt me, devo-
ıbunt me. Sciſcitantibus verò adſtantibus
x eo, quinam ſint eum devoraturi, monſtra-
at muſcas & æſtimabat urſos, hoc objecto
ılſo percepto deinceps efformabat ideas vi-
oſiſſimas ut inde appareret delirans. In
ıelancholia hypochondriaca res etiam fit
ara, hypochondriaci enim patiuntur con-
ılſiones ventriculi & diaphragmatis, hinc
erferunt etiam anguſtias in præcordiis, quo
cto, nunquam cerebrum eſt quietum, ſed va-
is modis movetur à talibus convulſionibus,
nde ideæ de aliis objectis conceptæ & cere-
o impreſſæ variis modis ſeſe repræſentant
tellectui, qui deinceps inde novas etiam
format ideas, easque vitioſiſſimas, unde de-
ceps ſubſequitur delirium illud triſte, vel
elancholia hypochondriaca. Ad vitioſas
les ideas ſpectat etiam pica cum malaeia,
ɔi nimirum vitioſæ ideæ de alimentis con-
ptæ homines vehunt in alimenta alias in-
ɔnſueta. Suboriuntur autem hæ ideæ qua-
nus fermentum ventriculi quidem irritat
appetendum principium vitale; aſt quia
rmentum tum hoc vitioſum eſt, ut nunc
mulet ad appetendum, nunc etiam rurſus

nauſeam creet, fit ut deinceps ideæ adeo in
conſuetæ formentur ſic v. gr. in reconvale
ſcentibus ubi fermentum ventriculi incip
exerere vires ſuas, adeo præciſe vero ipſe a
cheus non eligit certa alimenta, fit ut cog
tando diutius, tandem deveniamus in certa
eſcam vel quatenus ſi etiam taliter reconv
leſcentibus forte fortuna nunc odoreten
aut viſu aut auditu etiam in mentem venin
certa alimenta, fit ut ſibi concipiunt grata
ideam hincque per longum tempus ea avid
us quam alia expetant, & ad ea etiam appet
ta & âſſumpta bene ſeſe habeant. Item ol
ſervare etiam licet in aliis ægrotantibus q
uni certæ rei nimiam operam cogitando im
pendunt v. gr. in animantibus, avaris, faſtu
ſis vel certam ſpartam ambientibus, cont
nuo etiam talibus ideis commovent ipſu
cerebrum, & conſequenter intellectum
quo facto, aliæ ideæ cerebro jam jam impre
ſæ ſeſe immiſcent illis ideis ex quibus d
mum intellectus efformat ideas novas vitio
ſas & abſurdas; quo pacto, ſuccreſcunt omn
generis deliria. Quodſi vero objecta ſu
formidabilia excitatur principium noſtrn
activum ad illa arcenda, quo pacto, exurg
delirium cum furore absque febre tame
quod vocamus maniam. Dum vero in f
bribus nimia ſanguinis ſuccreſcit efferv
ſcentia, oriturque continuus motus in va

cap

ıpillaribus, etiam evenit quod cerebrum ɔntinuo commoveatur quo facto, non dun- ıxat ſuboritur agrypnia, verum etiam ipſum elirium id quod adaugetur ubi in vaſis ca- illaribus arterioſis ſanguis ſtagnans cauſa- ır tenuiſſimarum cerebri membranarum ıflammationem prout hoc nuper vidimus ı cadavere ſtudioſi tali modo demortui, uod delirium dicitur phrenitis.

Thes. 4.

Signa diagnoſtica patent ex actionibus æſis ſic. v. gr. ubi adeſt impotentia aſſumen- i alimenta certa ibi agnoſcimus vitioſam deam aut â matre impreſſam aut aliunde in eipſo formatam. Phrenitis facile di- ;noſcitur ex febre, quatenus vero oritur â ;auſa externa. v. gr. aſſumpto philtro, vel ·enenoſis aliis dignoſcenda eſt ex antece- lentibus & conſequentibus. Primo enim ntuitu non facile quiſpiam dignoſcet ex ·]a, pulſu & aliis communibus fontibus ɔhrenitidem ex philtro. Contra verò ubi ıdeſt phrenitis & ab adſtantibus certi fimus egrotantem vehementer amatum eſſe ab ılia perſona, tamen rurſus non reamaverit, tidem ægrotanti communicata eſſe a perſo- ıa iſta vel alimenta, vel veſtimenta, deliri- ımque ſubito ſuperveniſſe, ibi concludimus ıdeſſe phrenitidem ex philtro. Mania, melancholia hypochondriaca ex obſtructi-

one alvi, menſium, ſeminis, hæmorrhoidum &c. dignoſcuntur ex relatione adſtantium ægrotantes enim vix nobis quippiam referre poſſunt. ſic v. gr. anno 1679. vocabar ad fœminam maniacam, ex qua nihil percipere potui, adſtantes verò neſciebant, quod per peſſa ſit menſium obſtructionem bimeſtrem alvi verò octiduam, hinc judicabam hæc omnia oriri ex hac ſuppreſſione, inſtituta verò V. S. ſanguis erat adeo viſcidus ut digitos meos conglutinaret, itaque dijudicabam adeſſe maniam, quæ ſuborta erat ex melancholia hypocondriaca, deinceps vero inſtituta curatione ſecundum hanc diagnoſin bene etiam reconvaleſcebat ægrota. Deliria ex morſibus animalium etiam ſunt dijudicanda magna ex parte ex antecedentibus ſic v. gr. cum vocarer ante tres ſeptimanas ad hydrophobum dijudicabam equidem mox morbum ex hoc ſymptomate, deinde vero cum quærerem ex adſtantibus numne ægrotans ſit læſus a cane rabido, hicque referrent quinque eſſe elapſas ſeptimanas quo tempore momorderit canis rabidus ægrotantem, concludebam ergo adeſſe hic veram hydrophobiam ex morſu canis rabidi. Tarantiſmus juxta traditionem autorum dignoſcitur ex ſaltatione. Melancholia verò hypochondriaca diſtinguitur a mania certo ſaltim gradu, ſiquidem

facilè

ile melancholia hypochondriaca mutatur maniam. Sic etiam phrenitis ex philtro plurimum etiam vergit aut in maniam, t in ſtupiditatem aut amentiam.

Thes. 5.

Prognoſtica ſunt: morbus archealis depen- ns ab idea à matre impreſſa eſt incurabilis, bito vero quæ concipiuntur ideæ difficil- nè etiam poſſunt rurſus aboleri. Ideæ vitio- natæ in nobis in ſuppresſione excernendo- n conſuetorum item ex viſciditate humo- n &c. remittunt ſuapte remittente morbo. lirium in febribus itidem remittit ſante febre, deliria ex philtris & venenis o ſunt diuturniora eo etiam periculoſiora. drophobia cum rejectione materiæ moſæ & ſudore frigido ſemper eſt lethalis.

Thes. 6.

Tota cura conſiſtit in exhibitione blan- um ſudoriferorum cum V. S. (excepta enitide). Curatio inſtituatur ſecundum indicationes: evacuationes conſuetæ preſſæ aperiantur, ebullitiones in ſan- ne ſiſtentur, veneficia vel philtra recen- evacuentur. Convulſiones ſedentur, æ denique roborentur.

Thes. 7.

Prima indicatio quomodo obtinenda e ſuis cap. præced. ſecunda obtinetur per dicamenta commendata in febribus.

Tertia indicatio primario per Helleb. al
qui revera est expertus in tali causa, præsc
batur à gr. iv usque ad vij. vel viij cum ♂
bus v. gr. Croc. ♂is cum ⊖bus. ♀ro ♂i
quia vero utplurimum tales ægrotant
renuunt medicamenta præstat hæc medic
menta potui ordinario commiscere ut ins
& inviti assumant ea. Quarta indicat
obtinetur per medicamenta cap. de conv
sione commendata. Maximopere ve
sedantur convulsiones (sola excepta ph
nitide) per. V.S. frequentiores & largior
Primò enim sanguine subtracto infringit
potentia movendi musculorum. Deince
vasa nimium repleta etiam exinaniunt
ne in vasis capillaribus fibrillæ cerebri nim
um moveantur. Confert. vero. V. S. hic
extremitatibus v. gr. salvatellæ, fronta
Saphenæ. Nam cum hæ venæ sint in vi
nioribus arteriis, fit ut valde conveni
earum aperturæ ateriotomiæ, hinc eti
in talibus venis apertis sanguis magis p
ruit coccineus. Ultima indicatio obtine
partim per medicamenta interna. v.
Elixir. propr. R. myrrhæ, partim per exte
vid. cap. de paralysi.

CAPUT. XIX.

DE NONNULLIS INFANTIUM MC
BIS ET DOSI MEDICAMENTORUM
IN IIS.

℞. Syrup. de Cichor. cum Rhab. ʒij.
æ ſenſim atque ſenſim poſſunt porrigi in
chlear. min. puſioni recens nato, ſi nimi-
ni nullus ſtertor ubi vero adeſt, ſterto, adeſt
mmuniter mulieres dicunt: **Es ſtehet
nen ſo auf dem Hertzen.**

Tunc

℞. Svrup. de Cichor. cum Rhab.
ſquillit. aa. ʒi.

. D. S. **Lösender Safft / Löfelchen weiſe
zu geben.** hic enim ſyrupus exhibitus
excitat vomitum cum leni alvi dejecti-
one, ſi adſunt tormina.

℞. Syrup de Cichor. cum Rhab. ʒij.
p. march. antep. gr. iv.

. D. S. **Säfftlein nach und nach zu-
geben.**

Ubi adſunt tormina alvus tunc rite non
eritur.

℞. ſpec. flor. & fruct. M. i.
F. l. a. Decoct. in jure carnis.

℞. Decoct. colat. ℥x.
dilue mell. roſat. ℥ß.
Mithridat. Dam. gr. iv.
vit. ovorum. no. ß.

l. a. Clyſter cum inſtrument. infant.

In catharro ſuffocativo.

℞. ſem. aniſ. pulveri ſat. j.
ſperm. cet. gr. viij.
fœcul. ari.

℥. diaphor.
Unicorn. mar. aa. gr. v.

M. D. S. Kinder Pülverlein wider d[illegible] Röchlen alle Morgen und Aben[illegible] eine Meßerspitze in Mutter-Milch [illegible] geben.

In vigiliis & torminibus.

℞. p. unic. mar. gr. v.
march. antep. gr. xii.
℥. diaph. gr. iv.
Essent. anodyn. gt. ij.

M. Optimè D. S. Ruhe Pülverlein a[illegible] 6. mal zu geben des Abends gege[illegible] Schlafenszeit. si necessitas urget, dos[illegible] hujus pulveris bis de die assumenda.

Ubi metus epilepsiæ.

℞. p. march. antep.
cran. hum.
Unic. mar.
spec. ceph. D. M. aa. gr. iv.
liqv. C. C. succ. gt. iij.

Misce Optimè D. S. Præservirend Pülverlein alle 4. Stunden zu geben in etwa[illegible] Mutter-Milch. Elapsis sex hebdomatibu[illegible] dosis quoad dimidium augeri potest & ultra.

In ipsa Epilepsia

℞. Essent. cast. gt. v.
anodyn. gt. i.

M. D. S, Stillend Oel auff 3 mahl zu geben in Mutter-Milch. I[illegible]

n proruptione dentium antepileptica imum præſtant auxilium. In dolore minoſo omnium optimè prodeſt ſem. æ. gr. iij. vel iv. in lacte muliebri exhi- ım.

In vomitu.

℞. Emplaſtr. de cruſt. pan.
Tacamahac. aa. ſ. q.
Malax cum ℥ maſtich. F. l. a. Emplaſtrum uc ſuper alutam & obduc. ſindone rubra mæ transmiſſæ.

S. Magen Pflästerlein.

℞. Corall. rubr. pp. gr. viij.
croc. or. p. gr. i.

D. S. Kinder-Pülverlein auf 1. mal.

OTANDA QUÆDAM CIRCA GRAVID.

n partu difficili obſervandum, fœtum in recto ſitu poſitum vel non. Si prius imum eſt abdomen externè anodynis ngere. v. gr. ℥ lil. alb. verbaſc. Cham. erne antepileptica propinari poſſunt. r. p. march. antep. qui omnium optimus Si poſterius obſervatur, profecto magnus ımittitur error quando pellentia exhi- tur, quouiam majora cauſantur mala. nualis itaque operatio optimum hoc in ı remedium, qua q. p. laborandum ut

fœtus

fœtus rectum consequatur situm, quare in tali casu mulieres non adeò sæpe ut viribus suis fœtui concurrant sunt admonendæ quoniam hoc utplurimum statum earum reddit pejorem, quale triste exemplum ipse vidi Lipsiæ. In febribus sic dictis lacte omnium optimum est semen cardui mari & nigellæ.

Lac imminuunt: interne assumpta Ra♄; externe fila ♀e obducta mammis imposita simul fortiter compressis. Item cicuta lac incoquitur, cui decocto mammæ sunt imponendæ.

APPENDIX MEDICAMENTI

SELECT. VOMITORIA.

♅9. emeticus qui paratur.

℞. ☿ vitæ. ℥β.

C. ♅r. ℥ij.

Affunde aquæ calidæ ℔ij. stent in loco calido per triduum, deinde filtrentur calide & evaporentur usque ad consumptionem sextæ vel septimæ partis, deinde C setum liquor remanens rursus evaporetur & quidem ultimo △e maxime blando.

succus de scylla,

succus de scylla recens expressus.

purgantia.

℞. p. Jalapp. ℥ij

scamm. ♀r. ℥j.

♄. diaph. ℥ij.

ar

arc. rpl. M. ℥iß.
Dosis adulti est. 25. gran. ad ʒß.
Elixir purgans officinale.
ulæ. ℞. ☿. dulc. ℥j.
extr. fum. ℥ß.
diagryd. ʒij.
. a. MP. dosis. ℈j. in scabie & aliis impuritatibus.
℞. Gumm. ✱i. in ✠o solut. & inspissat
diagryd ʒiij. (℥iij.
Croc. ♂is cum ⊖bus ʒj.
. a. MP. Dosis. à gr. xv. ad ℈j in materia viscida. S. Milz-Pillen.
℞. Extr. Cathol. purg. ℥ij.
Diagryd. ʒij cum.
℞. ♃ii ♀rsat. F. l. a MP. Dos. à. ℈j. ad
Sudorifera. (ʒß.
Essent. Theriac.
Essent. Castor.
Essent. Card. bened.
Liqv. C. C. succ.
♏. ⊖✱ dulc.
♃ diaph. cum ♂e & sine ♂e.
item talis pulv. Bezoardicus.
℞. C. C. S. △e.
♃. diaph. aa. ℥j.
flor. ♀r. ʒiij.
Lap. Bezoard. orient. ʒij.
M. optimè dos. aa. ʒß. ad ℈ij.

Spec.

Spec. cephal. dos. ℈j. ad ʒß.
Antifebril.
℞. Ocul. ♋. ℥ij.
⊖. Absynth. vel Card. ben.
antif. Mynſ. ʒiß.
dos. ʒß. vel ℈ij.
Digeſtiva.
℞. Croc. ♂is cum ⊖bus.
fœcul. ari.
C. ♀r.
ʒii. diaph. aa. ℥j.
Doſ. ℈ij. ad ʒj. in menſura ß. cereviſiæ
℞. ʒii. Roſ. gt. xx. xxx. xxxx.
R. ♂is aperit. Zwelfer.
Stomachica.
Elixir propr. ſ. acido.
Externa.
▽. prophylact. Sylvii.
Carbunculi
Diuretica.
℞. Lap. percar. ℥j.
⊖. ♃at. ſucc. ʒij.
millep. pp. ʒiß. Dos. ʒiß.
Cordialia.
Ra Corall c. ♌. Cor. C.
item perlæ.

FINIS.